Johan Hoogendoorn
Dairytop

Végzettségek:
- Agrártudományi Egyetem, AOC Meppel, Hollandia

Korábbi munkahelyek:
- 1993-2000 Telepvezető egy észak-németországi telepen.
- 2001-2006 Van Drie Group, kereskedelmi vezető és tanácsadó

Fő feladat: Borjú tanácsadó észak-németországi nagy telepeken.

- 2007-2012 Van Triest Veevoeders, kereskedelmi vezető

Fő feladat: Élelmiszeripari melléktermékek takarmányként történő hasznosítása.

Jelenleg:
2012 óta a Dairytop megalapítója, vezetője és szaktanácsadója

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

Borjúnevelési szaktanácsadás
Borjútakarmányok
Borjak szükséglete

Johan Hoogendoorn

a Dairytop vezérigazgatója és alapítója
Tejelő és borjú specialista

Mi a helyzet a borjúneveléssel?

„Hogyan lehet elérni, hogy egészséges borjút neveljünk és optimalizáljuk a napi testtömeggyarapodást“.

A borjak elhullása átlagosan még mindig 10-15% körül mozog a világon a tejelő állományokban

→Ezeknek a veszteségeknek több, mint 80%-a a tejelő telepek menedzsment problémáira vezethető vissza.

1 millió tehén = 100.000 elpusztult borjú

↓

80.000 elhullott, mert probléma van a menedzsmenttel!!!!

Nach Christian Koch, 2019

Következmények a tejelő telep számára

- Nem megfelelő üszőutánpótlás
- ↓jó genetika elveszik
- A túlélő beteg állatok rossz teljesítményt nyújtanak
- ↓ Több szükségtelen előmunka és frusztráció
- Magasabb költségek

Nach Wesenauer, 2019

Borjú elhullások okai

- Rossz kolosztrum menedzsment!!!
- Rossz takarmány menedzsment
- Rossz átállás a tejről a szilárd takarmányra
- Rossz higiéniás körülmények
- Nem megfelelő csoportosítás és istállózás
- Nem megfelelő a takarmány elérhetősége
- A jó menedzsment ismeretének hiánya
- Nem jól képzett emberek

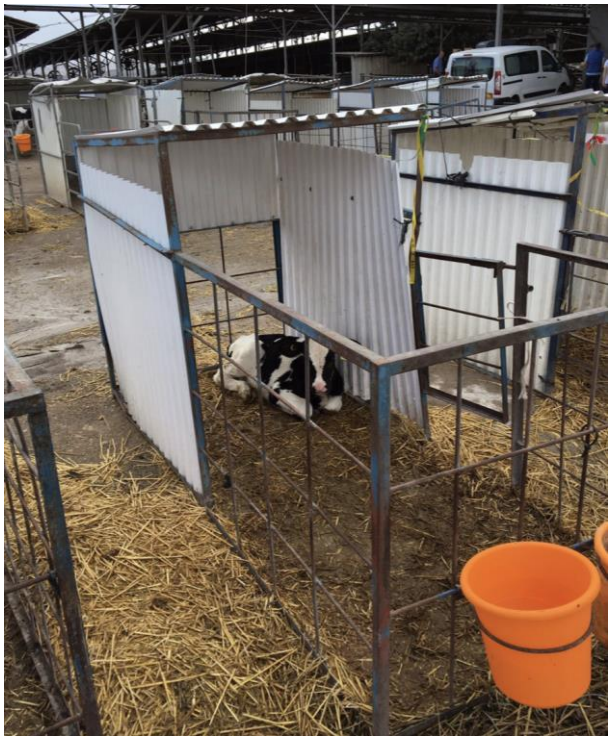

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

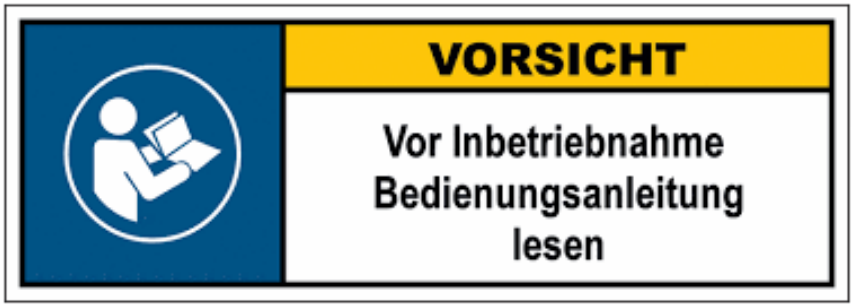

Mit kell tennem ahhoz, hogy sikeres legyek a borjaimmal?

Mi fontos a borjaim számára?

Adjuk meg a lehető legjobb ellátást!!!!!!

→Kolosztrum menedzsment

→Takarmányozás

→Higiénia

→Borjú elhelyezés

→Kerüljük el az emberek okozta stresszt

→A lehető legjobb szárazonálló tehén-menedzsment

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

Ellető

Higiénia

- 12 m^2/ tehén (optimális: 3 tehén 30 m^2-en)
- Jól szellőző, és könnyen tisztítható, vagy fertőtleníthető
- Jó tapadás a padlón
- Tiszta alom és jó megvilágítás
- Max. 3 tehén csoportonként ellésenként
- Jó hozzáférés a takarmányhoz és a vízhez
- Üszők és idősebb tehenek elkülönítése
- Nagyon kíméletes bánásmód késő vemhes tehenekkel
- Rendszeresen tisztítsa az elletőt!!!

Az újszülött borjú elsődleges ellátása

1. Köldök fertőtlenítése.
2. Válassza el a borjút a lehető leghamarabb a tehéntől.
3. Tegye a borjút egy tiszta, és jól fertőtlenített boxba.
4. 10 fok alatt adjunk neki extra meleget egy infralámpával.
5. Biztosítsa az első kolosztrumot (a testsúly 10%-a).
6. Miután a borjú felszáradt, adjunk rá borjúkabátot (kb. október-április).
7. Tisztítsa meg az itatóvödröt, és rakjon új szopókát, és tisztítsa meg a szelepet.
8. Biztosítson friss vizet és borjúindító takarmányt.

Borjú elsődleges ellátása

- **Köldök fertőtlenítése!!**

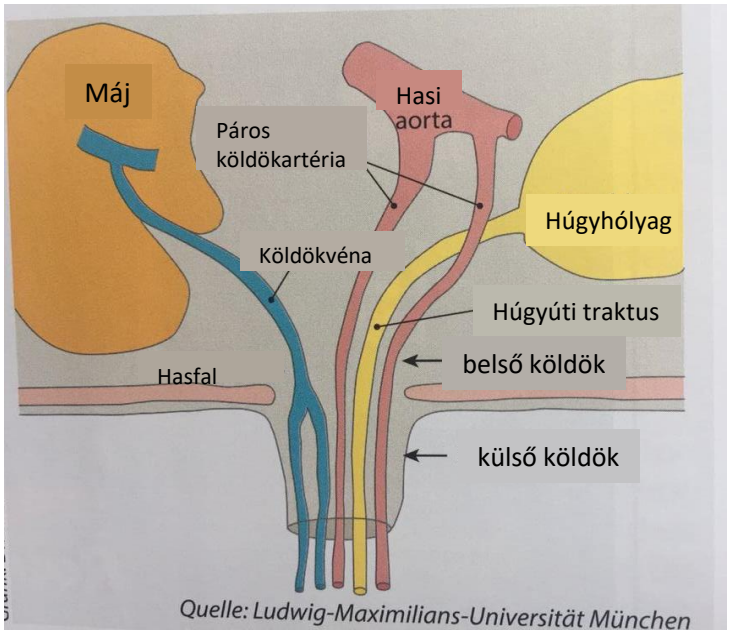

A jó almozás fontossága (3-s fészek pontszám)

1. A jó alom biztonságos és meleg érzést ad a borjúnak.
2. Hideg napokon nem kell elégetniük a testzsírjukat, hogy felmelegedjenek. Ez kedvező hatással van a korai fejlődésre.
3. A 3-s fészek pontszámmal kevesebb a tüdőprobléma, jobb a növekedés és kevesebb az antibiotikum használat.
4. A borjúkabátok nagyon hasznosak és elősegítik a növekedést.
5. A borjú ösztönösen el akar bújni és aludni.

2-es elhelyezési pontszám:

3-as elhelyezési pontszám :

Mi történik a természetben?

Amikor egy 50 kg-os borjú az anyja mellett van:

- Naponta 6-10 alkalommal szopik.
- Testtömegének kb. 20%-át fogyasztja tejben naponta.
- Naponta 8-12 liter tejet fogyaszt.
  - Naponta 0,9-1,5 kg szárazanyagot fogyaszt.
  - A borjúnak sokkal többre van szüksége, mint gondolnánk.

Metabolikus borjúprogramozás

Mit jelent ez?

A fiziológiai és metabolikus emésztési funkciók korai alkalmazkodása a takarmányhoz.

Source: Maccari 2012

Metabolikus borjú programozás

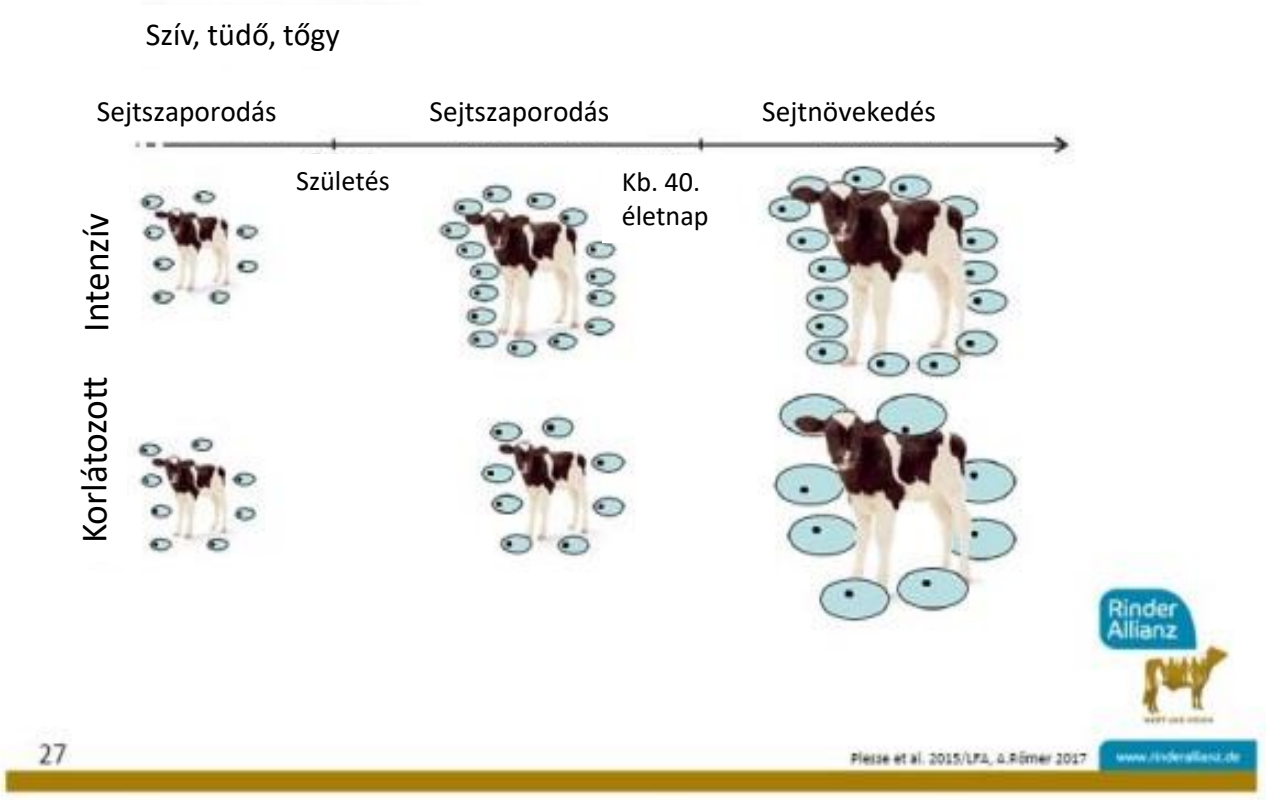

Metabolikus borjúprogramozás

1. Az emlő mirigyes állománya fejlettebb
2. Magasabb termelés az első laktációban (500-1500 liter)
3. Jobb immunrendszer (kevesebb beteg állat)
4. Jobb termékenység
5. Fiatalabb az első ellésnél
6. Nagyobb életteljesítmény
7. Nagyobb, erősebb üszők

Quelle: Dr. Martin Kaske

A borjak életének első heteiben a legalább 50%-kal intenzívebb takarmányozás hatása a későbbi tejtermelésre

Szerző	Év	Kül. a tejtermelésben, kg
Foldager and Krohn	1994	1405
Foldager et al.	1997	519
Bar-Peled et al.	1997	453
Ballard et al.	2005	700 (200 nap)
Rincker et al.	2006	499
Moallem et al.	2006	1134
Drackley et al.	2007	835
Korst et al.	2017	765

ofgut eumühle
Kompetenz in landwirtschaftlicher Tierhaltung
RheinlandPfalz
DIENSTLEISTUNGSZENTRUM LÄNDLICHER RAUM WESTPFALZ

Metabolikus borjúprogramozás

A takarmányozás intenzitásának hatása a szervtömegre (0,44 kg tejpótló tápszer/nap szemben az 1,08 kg tejpótló tápszerrel 7 hetes életkor felett)

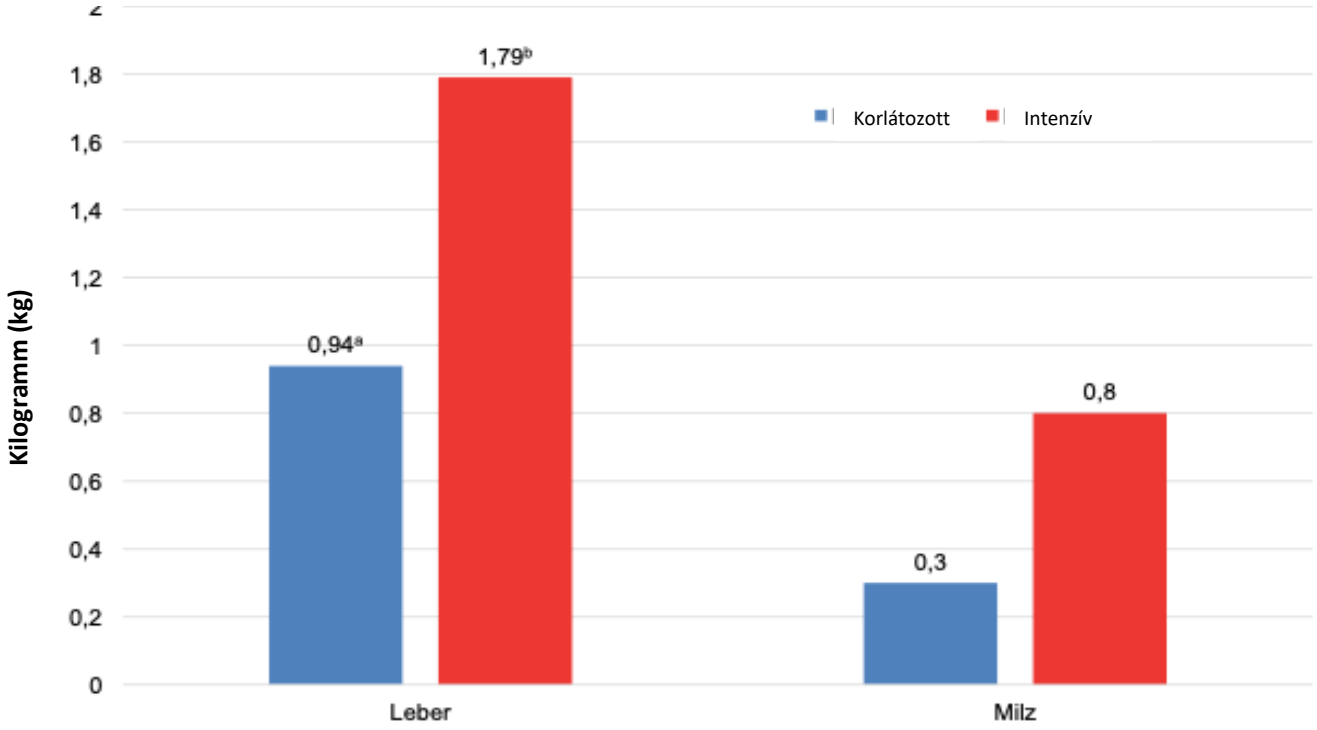

(Geiger et al., 2016)

A takarmányozás intenzitásának hatása a szervtömegre (0,44 kg tejpótló tápszer/nap szemben az 1,08 kg tejpótló tápszerrel 7 hetes életkor felett)

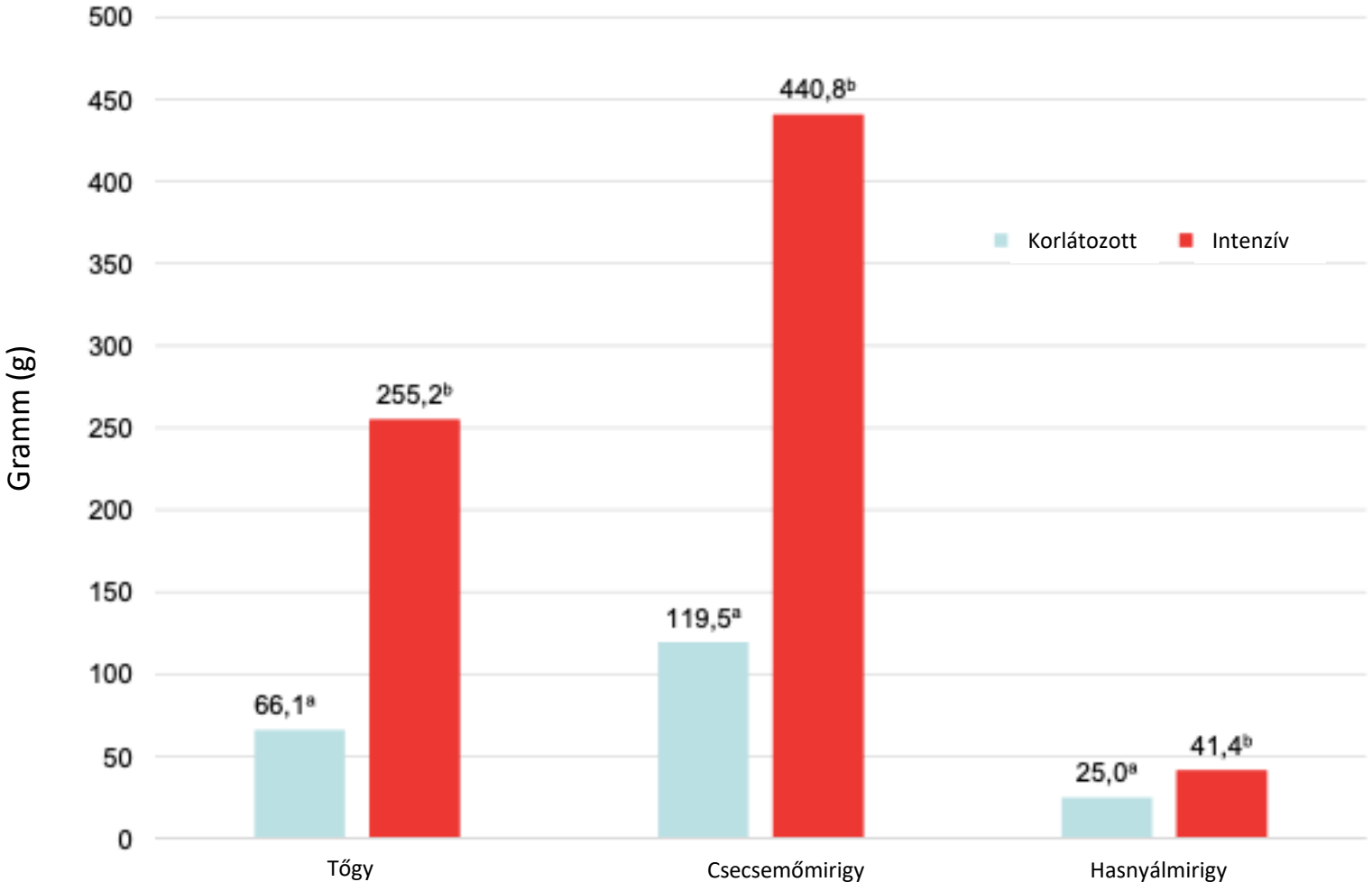

(Geiger et al., 2016)

Tejitatás

- Az oltógyomor enzimeket termel a tej megemésztéséhez (enzimkeverék pepszinből és renninből).
- A borjúnak szopásra és időre van szüksége, hogy beinduljon ezen enzimek termelődése.
- Minél többet itat, annál nagyobb a jelentősége ezeknek az enzimeknek.
- A tejivás egy rövid szakasza a kérődzők életének, de létfontosságú az egészséges jövője szempontjából! Minél tovább él, annál olcsóbb lesz az Ön befektetése.

Összefoglalva:

A tej itatása szopókás itatórendszerrel, a víz vagy szilárd takarmány etetése pedig nyitott vödrökből történik.

Tejitatás

- A legtöbb tejpótló 21% fehérjét és 17% zsírt tartalmaz.
- A tehéntej 12,5% szárazanyagot, 27% fehérjét és 30% zsírt tartalmaz (sza.). A természetben egy borjú naponta kb. 12 liter tejet iszik.
- Ha tejpótlót használunk, akkor jó minőségű, a legjobb fehérjét tartalmazó tejpótlót vegyük. A metabolikus programozás egyszeri lehetőség az állat megfelelő fejlődésére!!!
- Az újszülött borjú gyomra a tej emésztésére fejlődött ki, ezért a legjobbat etesse!

Intenzív takarmányozási program (3 hét és ad libitum)

Kor (nap)	Tejmennyiség alkalmanként	Napi szilárd takarmány
1-21	ad libitum	Száraz TMR
22-28 (4. hét)	5 l	Száraz TMR
29-35 (5. hét)	4 l	Száraz TMR
36-42 (6. hét)	4 l	Száraz TMR
43-49 (7. hét)	4 l	Száraz TMR
50-56 (8. hét)	3 l	Száraz TMR*
57-63 (9. hét)	3 l	Száraz TMR
64-70 (10.hét)	2 l	Száraz TMR
71-77 (11. hét)	1 l	Borjútáp + száraz TMR
78-84 (12. hét)	1 l (reggelente)	Borjútáp + száraz TMR

2,5-3,0 kg/nap/borjú száraz TMR felvételnél, kezd az etetést az alábbi takarmányadaggal. Erre + 1 kg/nap borjú TMR jön még.

Korlátozott takarmányozási program (1,2 kg szárazanyagfelvétel/nap)

Kor (nap)	Tejmennyiség alkalmanként	Napi szilárd takarmány*
1-56 (8 hét)	4 l	Száraz TMR
57-63 (9. hét)	3 l	Száraz TMR
64-70 (10. hét)	2 l	Száraz TMR
71-77 (11. hét)	1 l	Száraz TMR
78-84 (12. hét)	1 l reggelente	Száraz TMR
85-91 (13. hét)		Száraz TMR
92-98 (14. hét)		Teljes TMR + 2 kg száraz TMR
99-105 (15.hét)		Teljes TMR + 2 kg borjútáp

A következő adagra való áttérés akkor, amikor fejenként 2,5-3,0 kg-ot fogyasztanak naponta.

Szopókás itatók és etetővödrök

Száraz TMR etetése

1. Speciálisan a borjak igényeihez kifejlesztett takarmány.
2. Jól emészthető fehérje- és keményítőtartalom és nagyon jó ízű.
3. Nagyon konzisztens takarmány (a tehenek/borjak nem szeretik a takarmányváltoztatásokat).
4. Nagyon korai bendőfejlődés, ami megakadályozza a választás utáni visszaesést.
5. Magas rosttartalom az acidózis megelőzése érdekében (szalma alapú).
6. Nincs válogatás a takarmányból.
7. A rost/szalma hossza legyen 2-3 centiméter.
8. A nyersfehérje szint legyen 16-19%.
9. ME 10-12 MJ.
10. Mindig biztosítson friss vizet!!

Higiénia

1. Protokollok az etetőberendezések tisztításához.
2. Cserélje ki az etetőberendezéseket rendszeresen (ne túl későn).
3. Gondoskodjon megfelelő kolosztrum itatásról.
4. Előzze meg a legyek elszaporodását.
5. Alakítson ki egy jó előkészítő konyhát az itató-/etető-berendezések tisztítására és kezelésére.
6. Biztosítsa a személyzetnek a megfelelő felszerelést a munkához.

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

Itató/etető napi tisztítása

Szopókás itató napi tisztítása

Három szakasz menedzselése

- Ellés körüli szakasz (ellési higiénia, kolosztrum és első borjúketrec)
- Tejitatásos szakasz (elegendő, jó minőségű tej itatása a csoportokban)
- Választási szakasz (könnyű hozzájutás a friss vízhez és jó minőségű takarmányhoz)

Ellés körüli szakasz

- Tiszta és száraz ellető
- Gyors elválasztás az anyától
- Köldökfertőtlenítés
- A testtömeg 10%-ának megfelelő kiváló minőségű kolosztrum itatása
- Tegyük a borjút tiszta és jól bealmozott borjúketrecbe
- Kezdje tiszta vödörrel, új szopókával és tiszta szeleppel

Tejitatásos szakasz

- Készítsen kis csoportokat kb. 6 borjúból.
- Adjon kiváló minőségű tejet és itasson eleget.
- Tiszta itató-/etetőberendezéssel dolgozzon.
- Biztosítson könnyű hozzáférést friss vízhez és borjúindítóhoz (száraz TMR).
- Mindig tisztítsa meg és legyen száraz az alom.
- Használjon megfelelő választási stratégiát.

Választási szakasz

1. Jó legyen a hozzáférés a takarmányhoz.
2. Két héttel a választás előtt kezdje meg a következő takarmányra való fokozatos átállást.
3. Tiszta és száraz alom.
4. A választás után két hétig ne helyezze át őket másik csoportba.
5. A választás után duplázza meg a csoport méretét.

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

Legrosszabb példák

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

66327
66327
66327

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

Legjobb példák

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

Köszönöm a figyelmet!

Johan Hoogendoorn
Dairytop

Végzettségek:

- Agrártudományi Egyetem, AOC Meppel, Hollandia

Korábbi munkahelyek:

- 1993-2000 Telepvezető egy észak-németországi telepen.
- 2001-2006 Van Drie Group, kereskedelmi vezető és tanácsadó

Fő feladat: Borjú tanácsadó észak-németországi nagy telepeken.

- 2007-2012 Van Triest Veevoeders, kereskedelmi vezető

Fő feladat: Élelmiszeripari melléktermékek takarmányként történő hasznosítása.

Jelenleg:

2012 óta a Dairytop megalapítója, vezetője és szaktanácsadója

DAIRYTOP

Ihr Kälber Profi

Jó napot kívánok!

“Szopós borjútól a kérődző állatig”

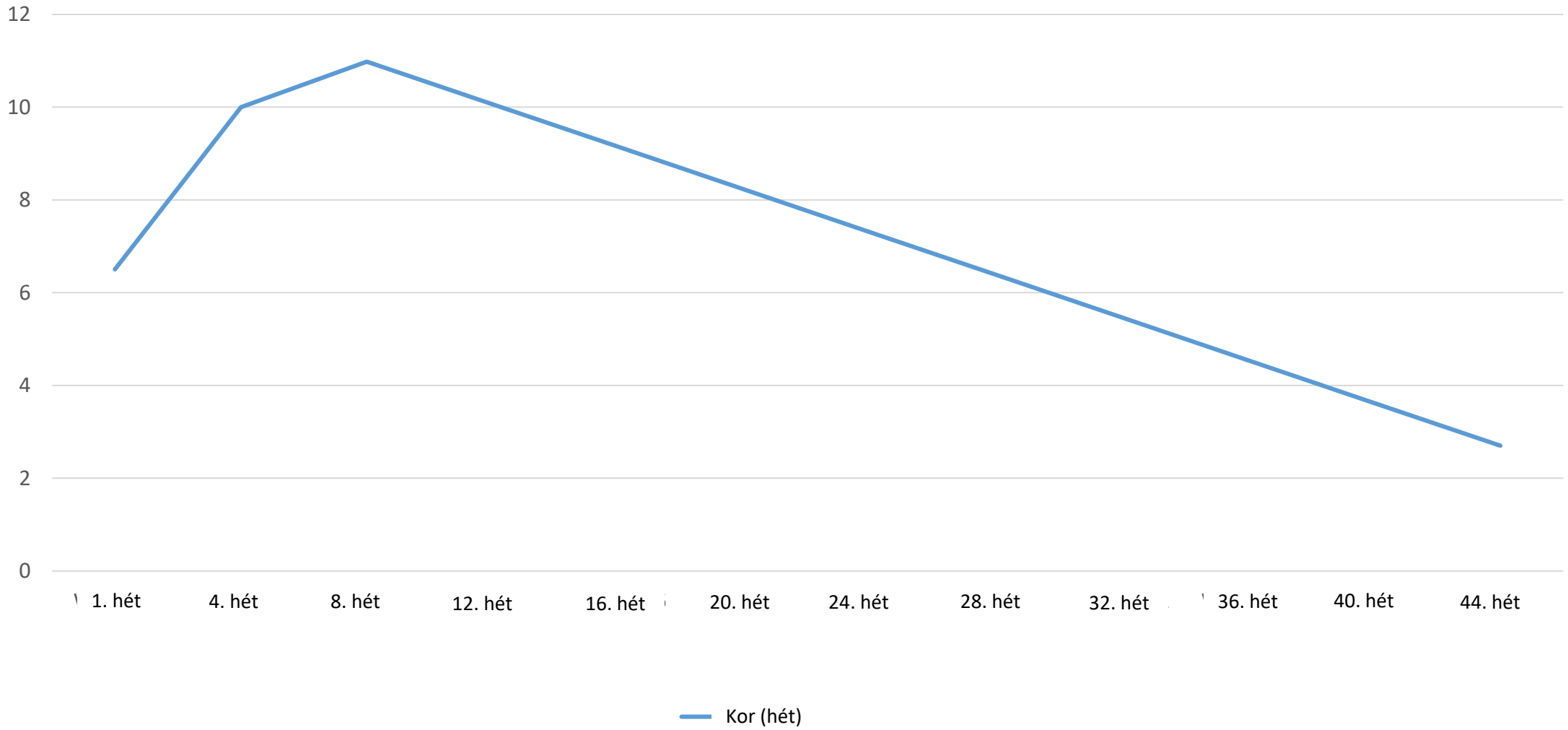

“Szopós borjútól a kérődző állatig”

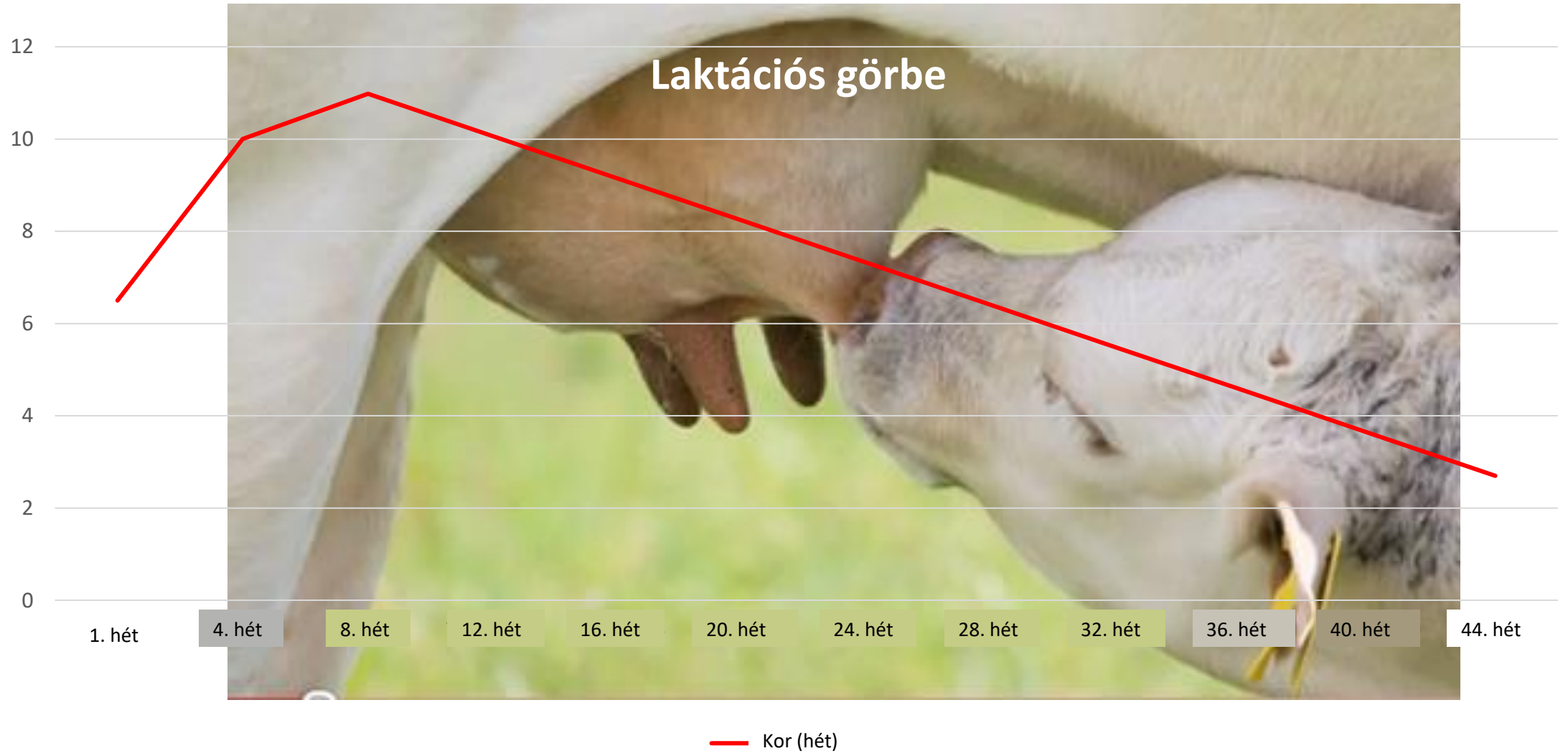

“Szopós borjútól a kérődző állatig”

Mi a célunk?

1. A lehető leggyorsabb elválasztás a tejtől????
2. Optimális napi testtömeggyarapodás és testfejlődés.
3. Egészséges és erős állatok.
4. Legnagyobb első ellési arány.
5. A legolcsóbb üszőnevelés??
6. A borjú maximális potenciális növekedésének elérése.

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

“Szopós borjútól a kérődző állatig”

1. A tejből származó tápanyagot az oltógyomorban levő enzimek emésztik meg.
2. Az oltógyomor kapacitása kb. 2%-a a testtömegnek (kb. 2 l).
3. Természetes tejszükséglet naponta kb. 8-15 l tej 24 óránként, amelyet 10-15 alkalommal szopnak ki.
4. A bendő-emésztés bakteriális emésztéssel történik.
5. A bendő kapacitása születés után kb. 0,75 liter.
6. Cél: tejemésztőből kérődzővé válás.

Sajtgyár - Bio-fermentor

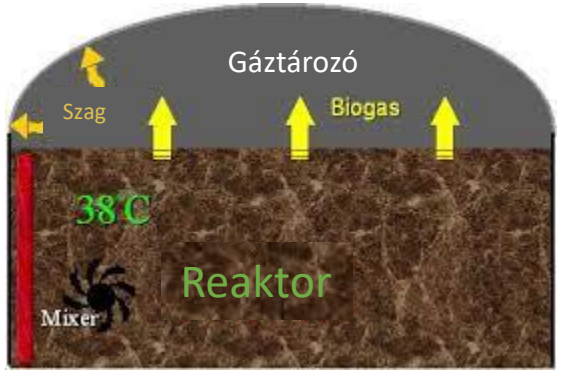

“Szopós borjútól a kérődző állatig”

Néhány naposan	Kb. 8 hetesen	Kb. 12 hetesen	Kb. 1 évesen
Kapacitás: Bendő 0,75 l Oltógyomor 2,00 l	Kapacitás: Bendő 6 l Oltógyomor 6 l	Kapacitás: Bendő 14 l Oltógyomor 7 l	Kapacitás: Bendő 90 l Oltógyomor 10 l
Arány 25:75 %	Arány 50:50 %	Arány 65:35 %	Arány 90:10 %

“Szopós borjútól a kérődző állatig”

Mire van szükségünk, hogy elérjük a célunkat?

1. A legkiválóbb higiénia a borjúnevelőben
2. Kiváló kolosztrumkezelés
3. Tökéletes etetési szisztéma
4. Tiszta borjúketrec, jó szellőzés
5. A borjú életének első 12 hete meghatározó a tehén egész életére nézve!

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

“Szopós borjútól a kérődző állatig”

“Szopós borjútól a kérődző állatig”

“Szopós borjútól a kérődző állatig”

1. Mi a megfelelő tejitatási szisztéma?
2. Mennyi ideig és mennyit kell etetni a borjakat?
3. És mi a választáshoz megfelelő életkor?
4. A megfelelő módon etessük és kezeljük őket.
5. A borjak itatása több tejjel túl drága?

“Szopós borjútól a kérődző állatig”

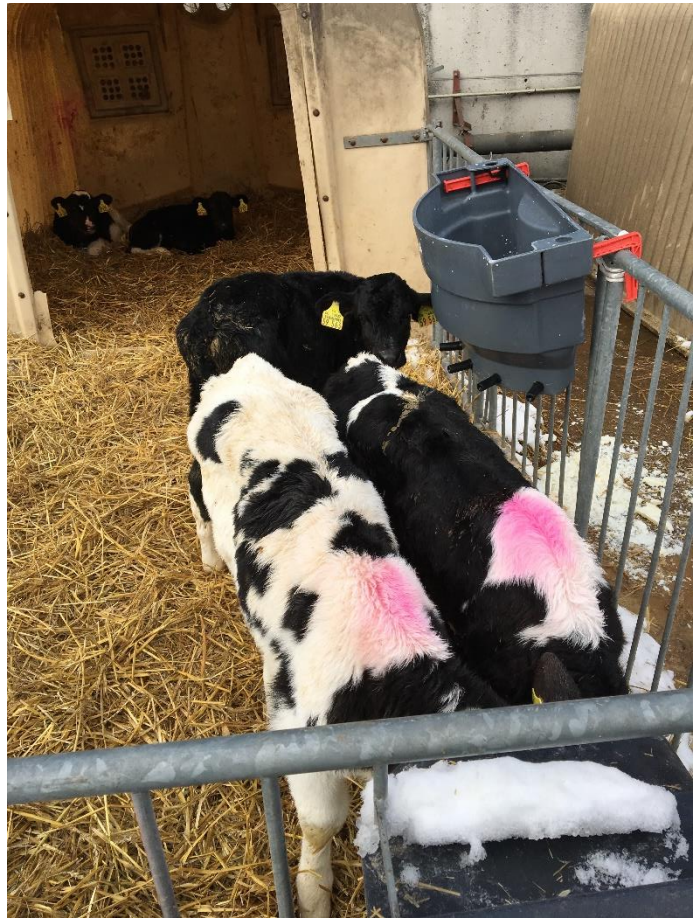

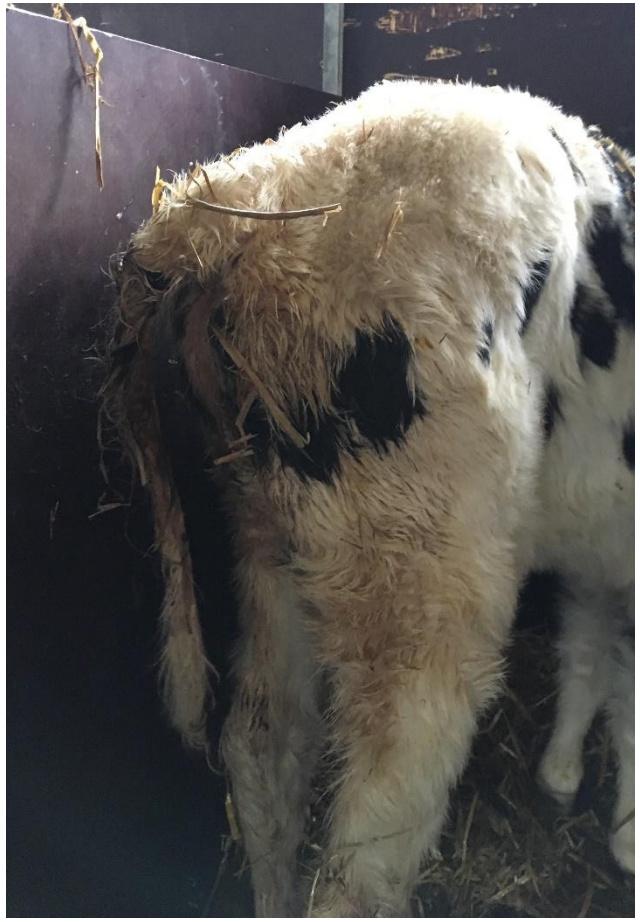

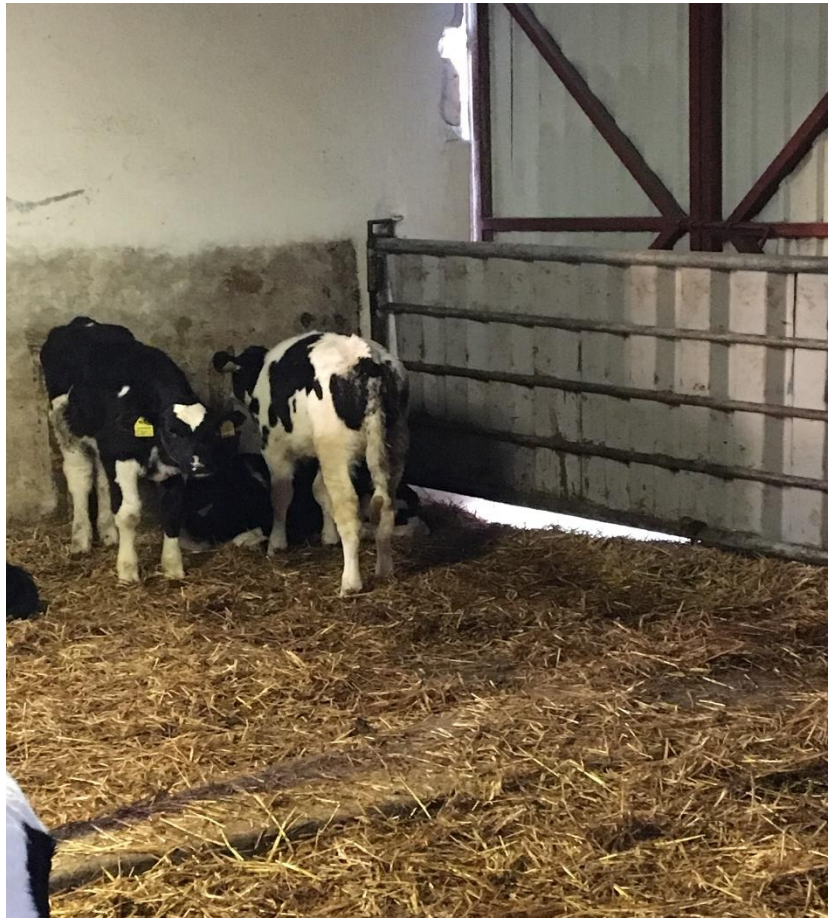

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

“Szopós borjútól a kérődző állatig”

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

“Szopós borjútól a kérődző állatig”

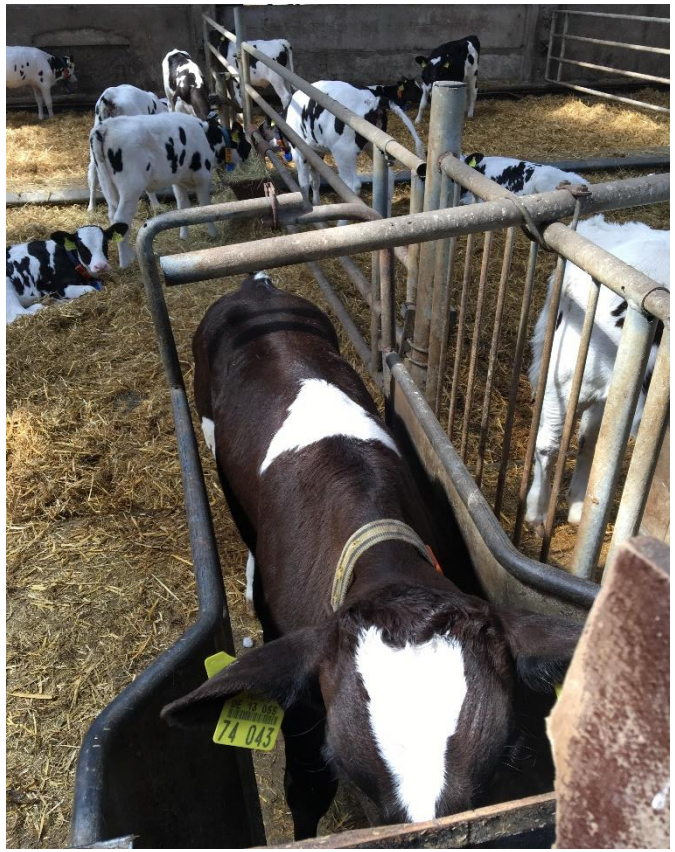

“Szopós borjútól a kérődző állatig”

1. A takarmányhoz való hozzáférés (elegendő etetőhely) és a takarmány rendelkezésre állása.
2. A tejitatás leváltása a száraztakarmány fogyasztásával.
3. A kérődzők társas lények, szeretnek csordában élni.
4. A bendőkapacitásnak elég nagynak kell lennie.
5. A bendőkapacitás nyolc hetes korban csak hat liter.
6. Tizenkét hetes korban a bendőkapacitás 14 liter.

“Szopós borjútól a kérődző állatig”

Problémák a választás körül:

1. Testtömegvesztés
2. Légzőszervi fertőzés
3. Kokcidiózis
4. Az első acidózis

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

“Szopósborjútól a kérődző állatig”

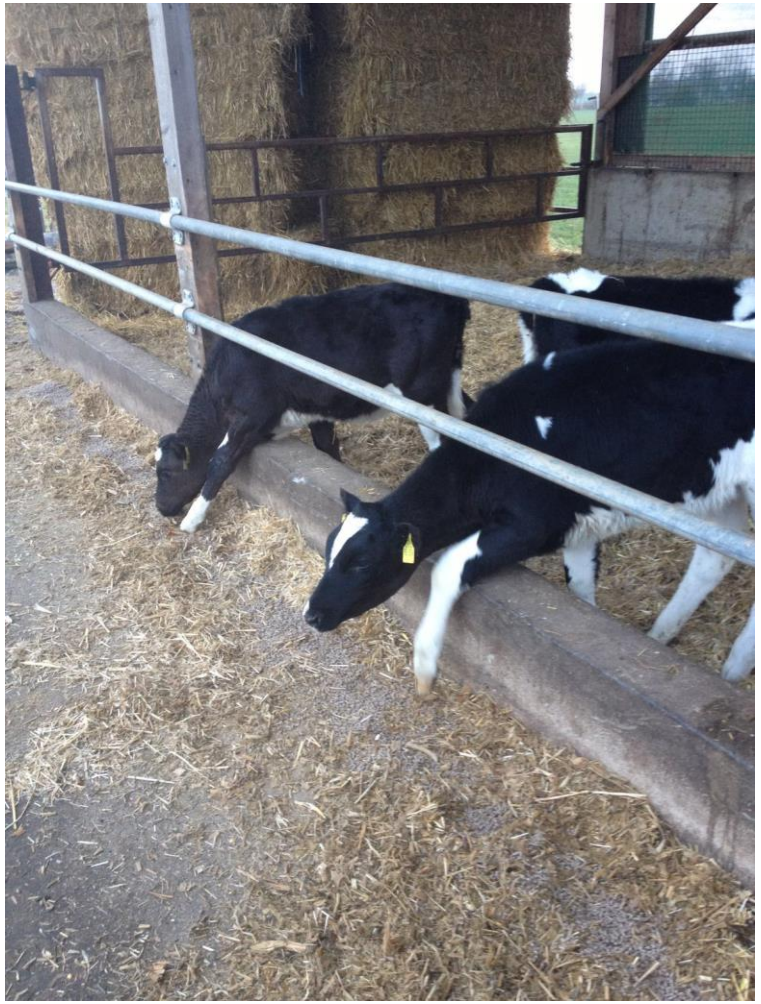

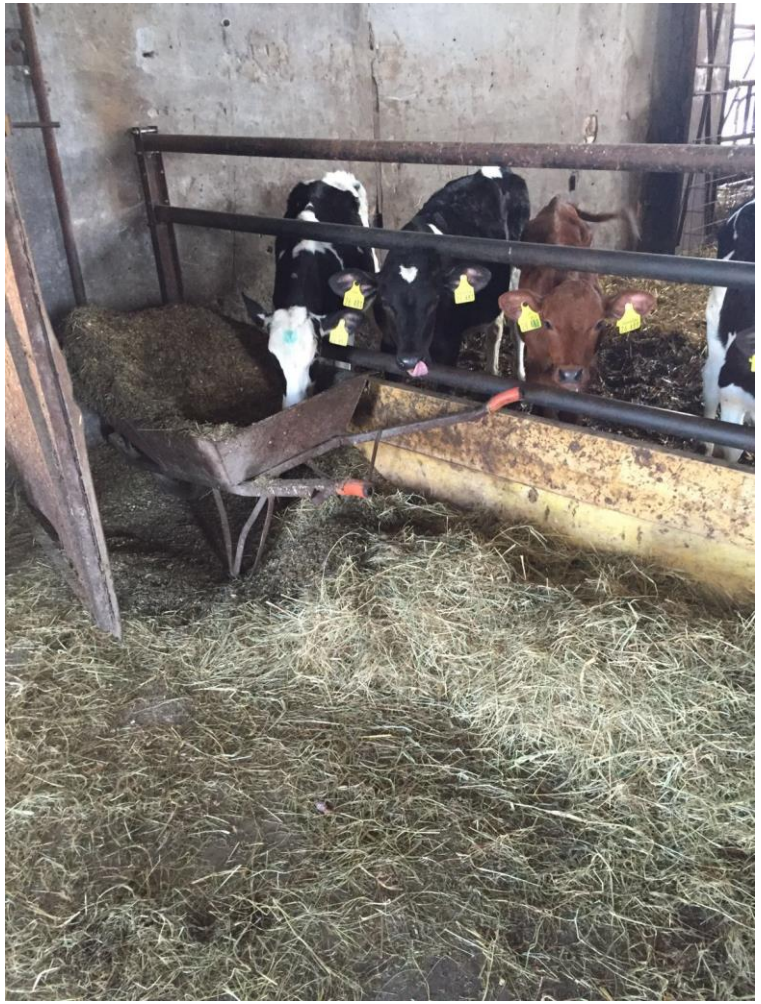

“Szopósborjútól a kérődző állatig”

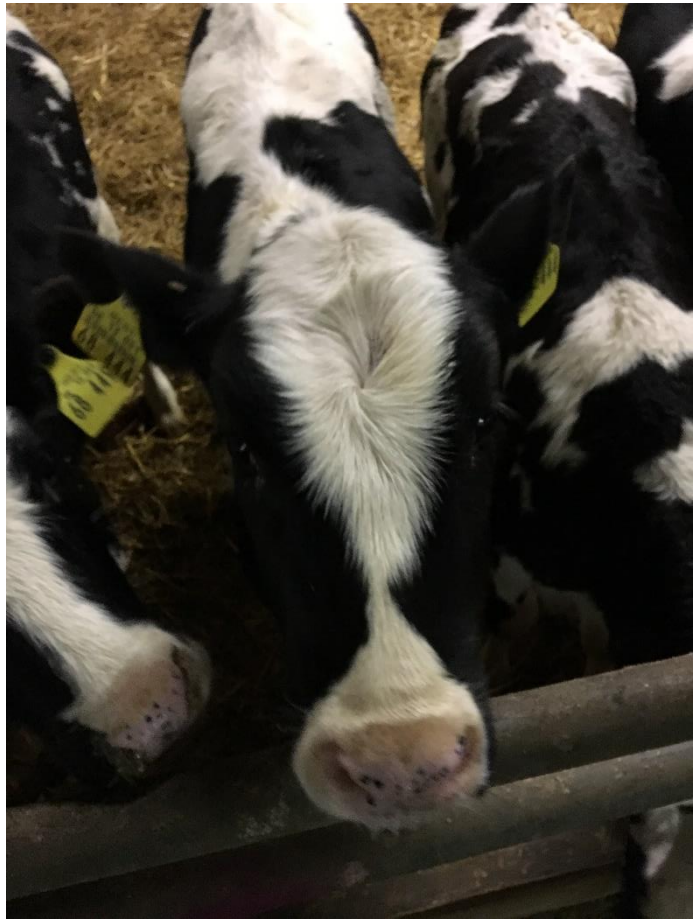

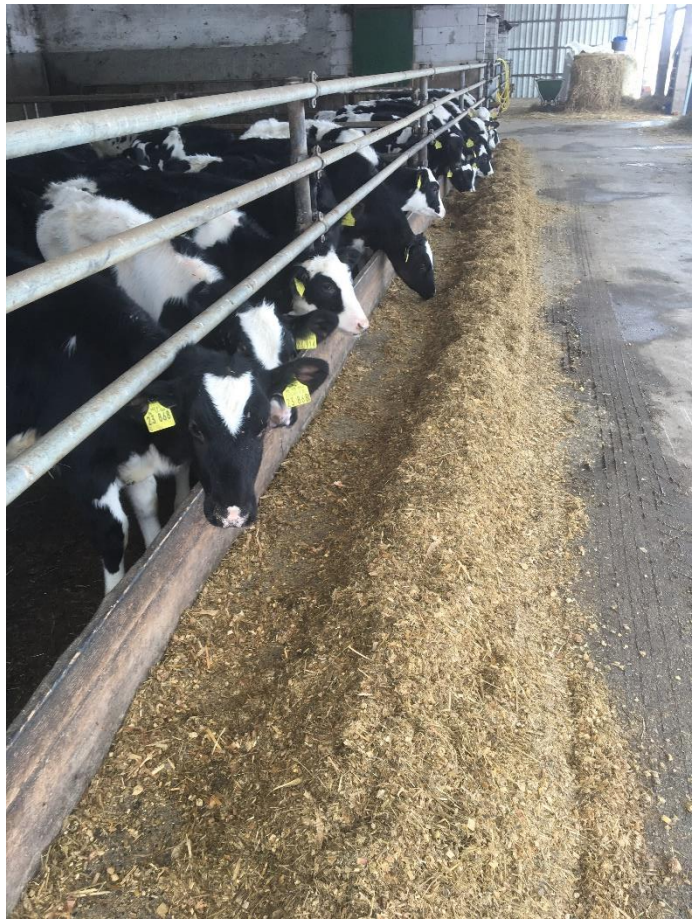

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

“Szopósborjútól a kérődző állatig”

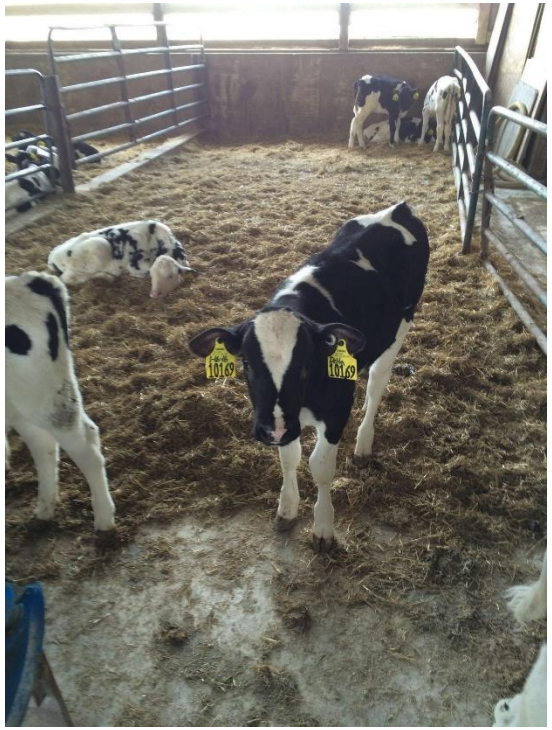

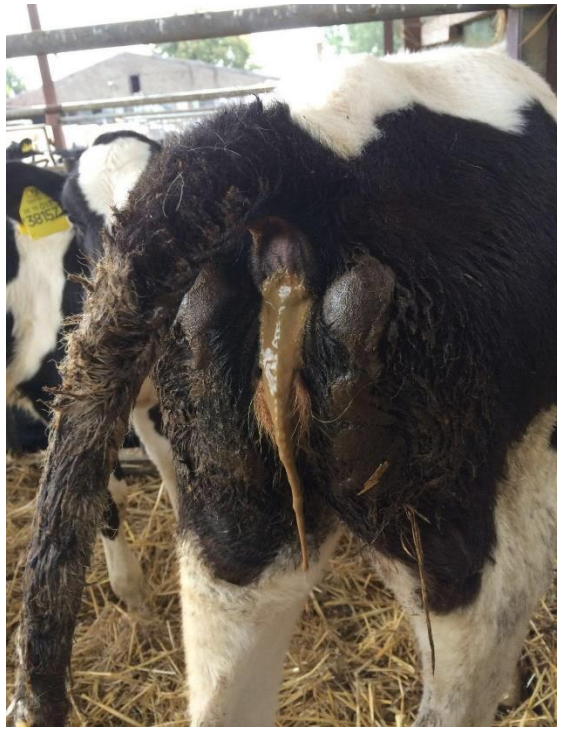

“Szopós borjútól a kérődző állatig”

Amire választáskor szükség van:

1. A borjak átfogó ellenőrzése az állattartó által, hogy megtudjuk a borjú képes-e elválasztódni?
2. Tiszta, friss víz jó hozzáférhetősége.
3. Tökéletes egyensúly a fehérje, a keményítő, az energia és a rost között.
4. A stressz elkerülése.
5. Megfelelő csoportméret.
6. Kérdés: mi a legjobb időpont a választásra???

“Szopós borjútól a kérődző állatig”

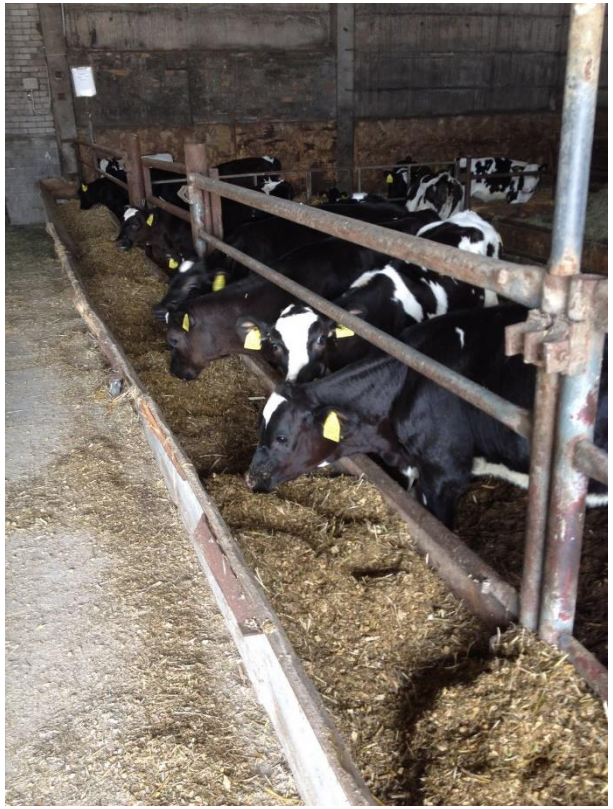
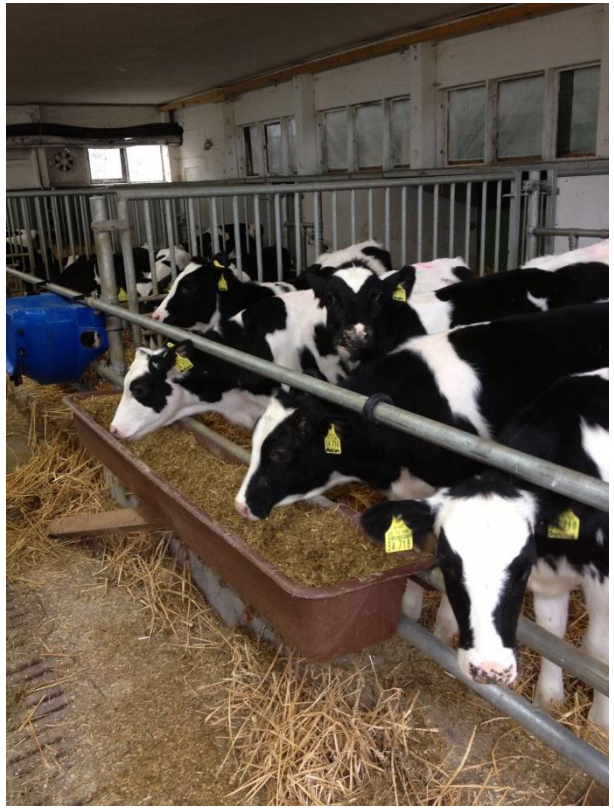
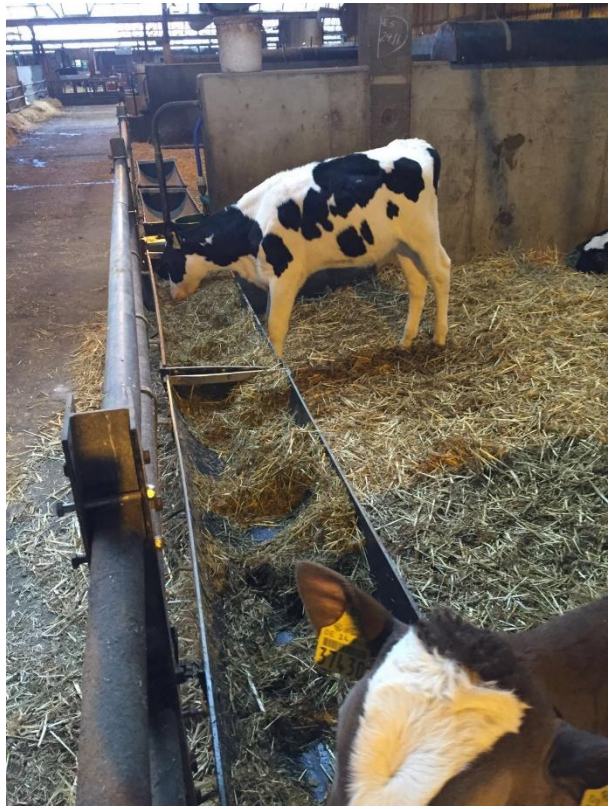

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

“Szopós borjútól a kérődző állatig”

“Szopós borjútól a kérődző állatig”

- Ne felejtsünk el elég vizet adni!!
- Mikor és mennyi vízre van szükségük?

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

“Szopós borjútól a kérődző állatig”

DAIRYTOP
Ihr Kälber Profi

“Szopós borjútól a kérődző állatig”

“Szopós borjútól a kérődző állatig”

Összefoglalás:

1. Az első 12 élethét meghatározó a tehén további életére nézve.
2. A kolosztrum menedzselését a megfelelő módon végezze.
3. Nem csak a takarmány maga, hanem az etetés módja is fontos.
4. A takarmányhoz való hozzáférés ugyanolyan fontos, mint a takarmány rendelkezésre állása.
5. Ön menedzseli a fiatal állatokat, vagy ők menedzselik Önt?

“Szopós borjútól a kérődző állatig”

Köszönöm a figyelmet!

DAIRYTOP

Ihr Kälber Profi

Borjúnevelési szaktanácsadás
Borjútakarmányok
Borjak szükséglete

Bakos Gábor

Állattenyésztési igazgató, igazgatósági tag, résztulajdonos
Bos-Frucht Agrárszövetkezet

Végzettségek:

- 2002. Kaposvári Egyetem Állattudományi Kar Okleveles Agrármérnök, Állattenyésztési szakirány
- 2004. Budapesti Gazdasági Főiskola PSZF Zalaegerszeg Pénzügyi és számviteli elemző
- 2008. SZIE Gödöllő Takarmányozási szakmérnök

Kutatási területe:

A szaporodásbiológiai mutatók alakulásának hatása a tejtermelés jövedelemtermelő képességére (PhD kutatási anyag)

Korábbi munkahelyek:

- Sano Takarmányozás Kft.
- Dalmand Zrt.

Jelenleg:

Bos-Frucht Agrárszövetkezet Állattenyésztési Igazgató, az igazgatóság tagja, résztulajdonos.
A szarvasmarha ágazat stratégiai, tenyésztési feladatainak tervezése és megvalósítása beruházások és az ágazat eredménytermelő képességének fenntartása mellett. Üzletviteli tanácsadás a szarvasmarha tenyésztés és a mezőgazdaság területén. A HFTE elnökségi tagja.

A borjú- és növendéknevelés gazdasági kérdései

SZARVASMARHA-ÁGAZATI SZEMINÁRIUM

2021.09.15.

BAKOS GÁBOR

ÁLLATTENYÉSZTÉSI IGAZGATÓ

Téma jelentősége

- Elengedhetetlen része a tejtermelésnek
  - Élettani
  - Gazdasági
  - Genetikai
- Improduktív
- Tőkelekötés (cash kivonás)
- „Nehezen viseli” a beruházásokat, megtérülés …???

Mit tudunk..?

- A borjú- és növendéknevelés során felmerült költségek, hozamok, mérése, nyomon követése
- Döntéshozatali mechanizmusok
- Rendszeres mérések, és adatgyűjtések
- „if you measure it, you can manage it!”
- Célok meghatározása a növendéknevelés során
  - Tömeggyarapodás, méretek
  - EEI, ETI,
  - kiesés

A borjú- és növendéknevelés gazdasági hatása a tejtermelésre

- 2. legnagyobb költség a tejtermelésben
- 15-25% a teljes költségszerkezeten belül
- Meghatározza a tehén ÉCS mértékét
- Jelentősen meghatározza a jövedelemtermelő képességét az ágazatnak

Célok a borjú- és növendéknevelés során

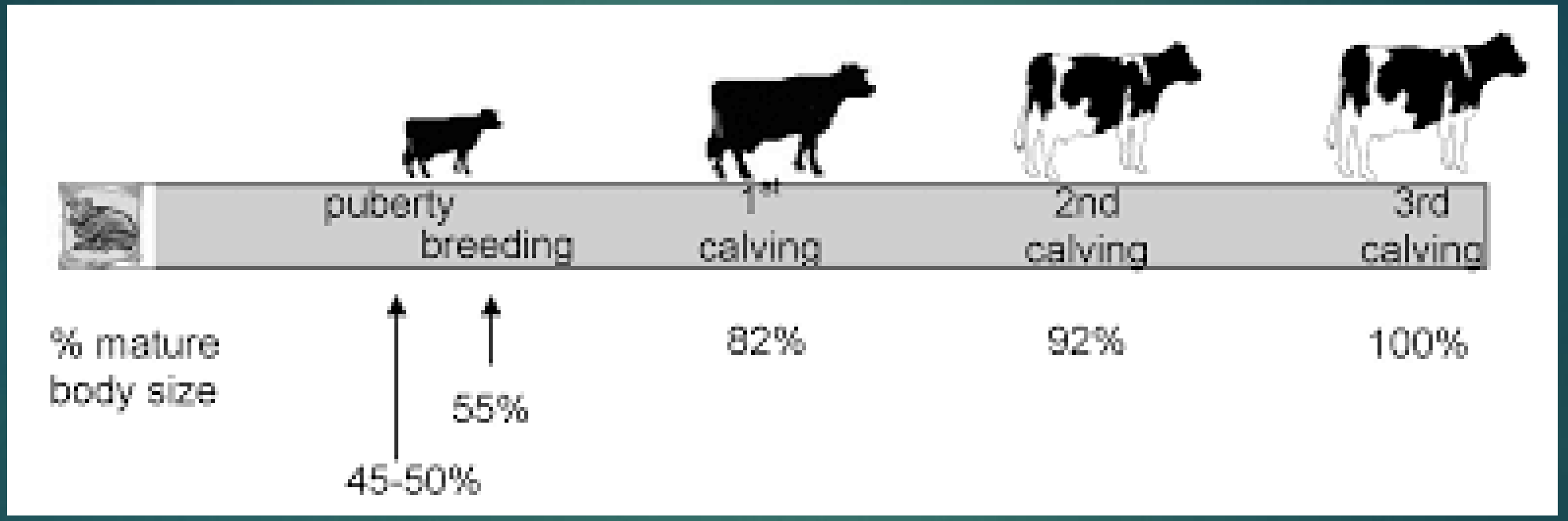

Célok a borjú- és növendéknevelés során

- A születési súly 2x az 56. napon
- Borjúnevelés során min 3% alatti elhullás
- Növendéknevelés során max. 2% elhullás
- 24 hónap alatti első elléskori idő
- Szilárd szervezet, egészséges

Növendéknevelés megtérülése

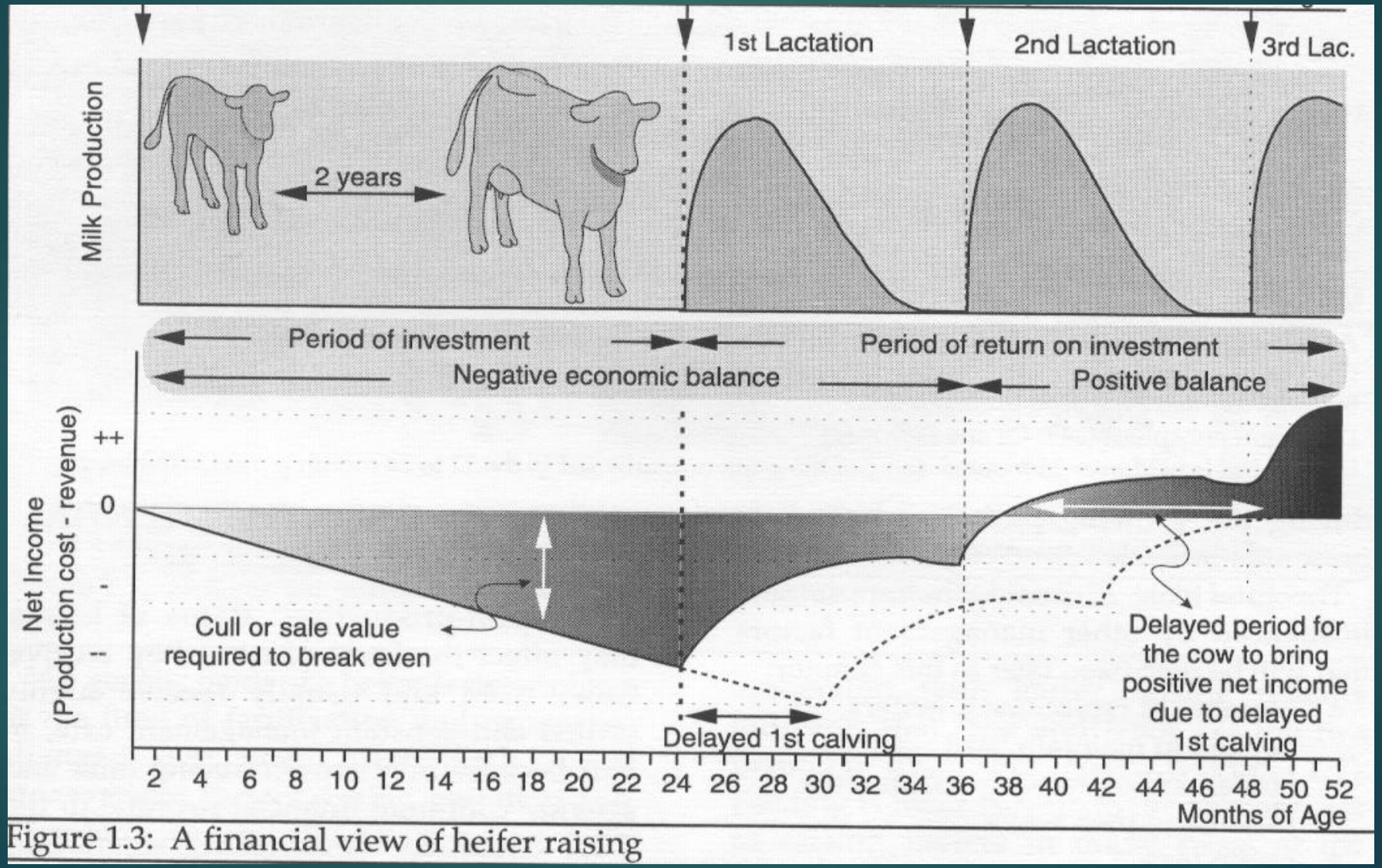

Figure 1.3: A financial view of heifer raising

Stratégiai lehetőségek…

- Állományszerkezet meghatározása
  - Jelen
  - Jövő
- Tehénkiesés meghatározása (szelekció, kényszer)
- Szaporodásbiológia (programok, szezonalitás, embrió, ivarspecifikus szaporítóanyag)

Stratégiai lehetőségek…

- Szükséges tenyész-utánpótlás meghatározása
- Genetikai szelekció
  - Genetikai vizsgálat HUNGENOM

- Szelekció a korai életszakaszban (költség takarékosság)
- Nevelési költségek optimalizálása a legjobb és legmagasabb állomány érdekében!

- BERUHÁZÁS-FEJLESZTÉS?

- KISZERVEZÉS? (USA)

- Alternatív, de hatékony megoldások a hatékony nevelés érdekében (legeltetés, kedvezőtlen adottságú területek hasznosítása)

Köszönöm a figyelmet!

Fórián Zoltán

Vezető agrárszakértő

Agrár Kompetencia Központ, Erste Bank

Végzettségek:

- Élelmiszeripari üzemmérnök
- Élelmiszeripari mérnök
- Közgazdász

Kutatási területe:

- 30 éves tapasztalat az agrárpiaci elemzések, vállalati és iparágai stratégiák készítésében

Korábbi munkahelyek:

- AKI tudományos munkatárs
- Rabobank Kutatási Igazgató
- Agrár Európa Tanácsadó Kft. Üzletág igazgató
- Takarékbank Agrár Központ vezető

Jelenleg:

- Erste Bank Zrt. Agrár Kompetencia Központ vezető, vezető agrárszakértő

Takarmány, te drága!

FÓRIÁN ZOLTÁN
ERSTE Agrár Kompetencia Központ

Drágám, a takarmányár marha nagy lett!

ERSTE Bank

Szolnok, 2021. szeptember 15.

Miről fogok beszélni

- A takarmányárak sem nőnek az égig
- A következő időszakban nem látható olyan körülmény,

amely tartósan és érdemben csökkentené a gabona világpiaci árát.

- Gyors tejpiaci helyzetkép
- Na ki a király!?

A kukorica, a búza és a szója ára a Chicagói Árutőzsdén, Usdc/véka

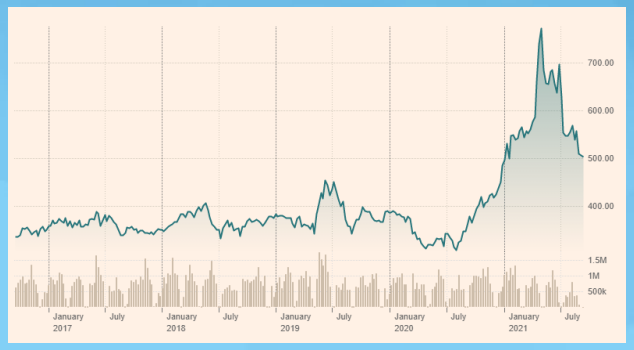

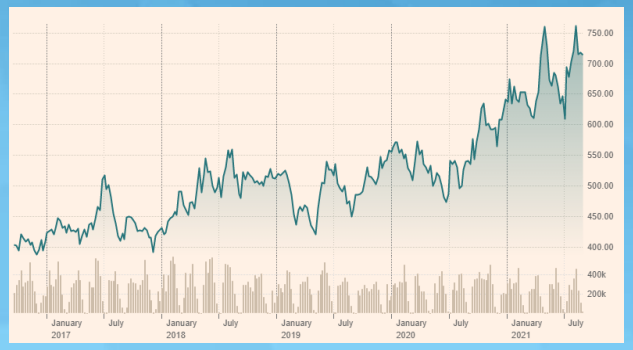

ERSTE Bank

A tőzsdei kereskedés egyre inkább robotizált

Feszes, de kiegyensúlyozott kukorica- és búzamérleg

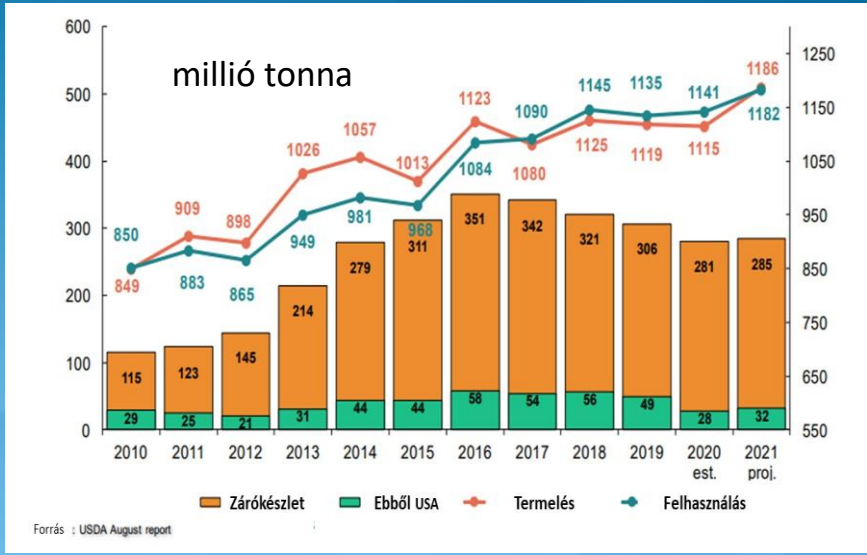

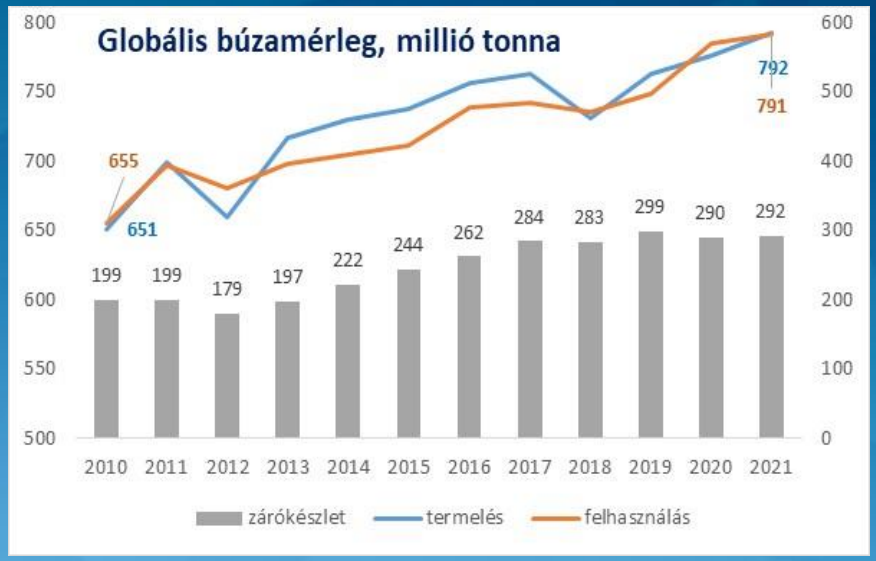

A kukorica felhasználás tendenciái

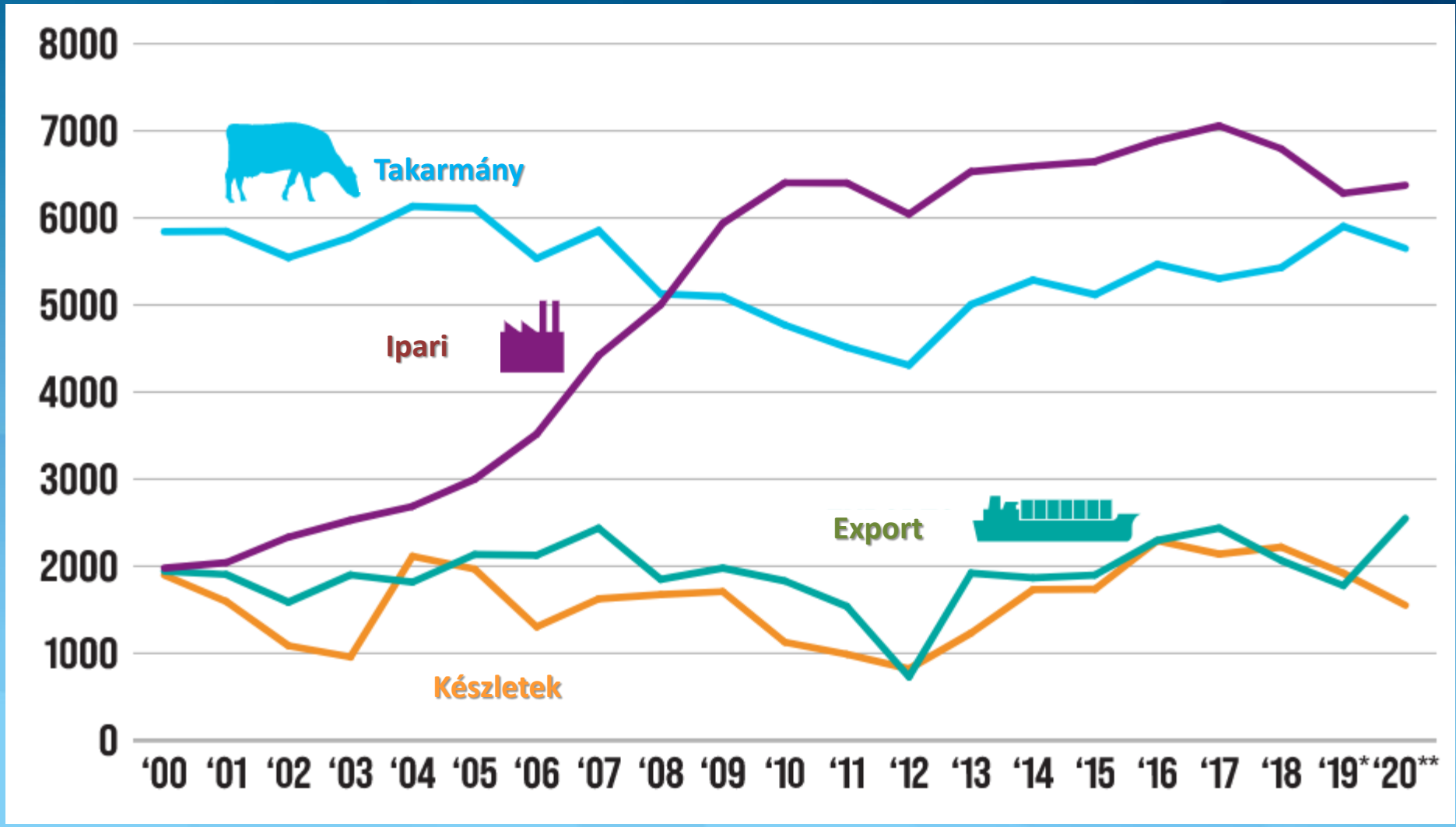

ERSTE Bank

A termék ára: 76 725,30 HUF/tonna
2021. 08. 23. - 2021. 08. 29.
...
Kukorica MATIF - fronthavi jegyzés
110 e
100 e
90 e
80 e
70 e
60 e
50 e
40 e
2018
2019
2020
2021
Forrás: AKI PÁIR, Európai Bizottság, schuttert.nl, MATIF, MRiRW ZSRIR, CLAL, ufop, Hammersmith, APK-inform
Az adatok szombatonként reggel 7 órakor frissülnek.

Kukorica havi felvásárlási átlagárak, Ft/kg
AKI
KSH
90,0
80,0
70,0
60,0
50,0
40,0
30,0
2014/01
2014/05
2014/09
2015/01
2015/05
2015/09
2016/01
2016/05
2016/09
2017/01
2017/05
2017/09
2018/01
2018/05
2018/09
2019/01
2019/05
2019/09
2020/01
2020/05
2020/09
2021/01
2021/05

ERSTE Bank

Lassuló árnövekedés várható

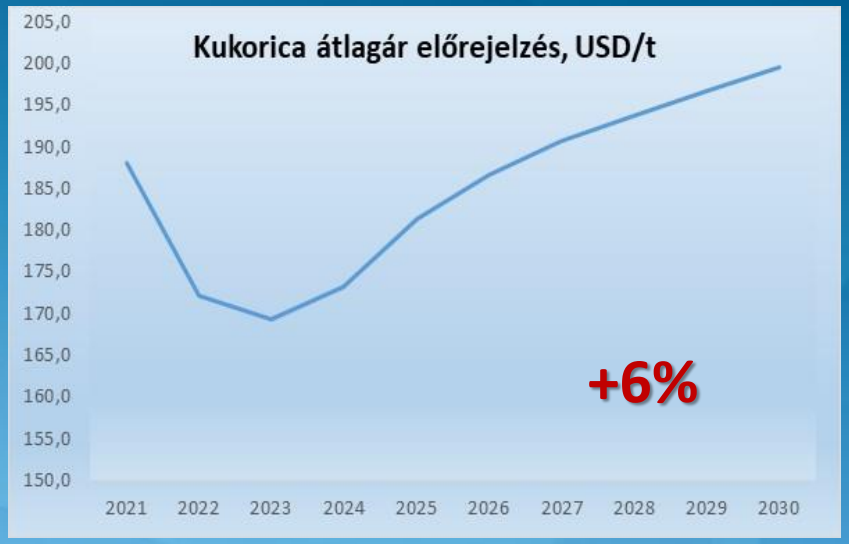

Forrás: USDA

Forrás: ERSTE AGRÁR KOMPETENCIA KÖZPONT

ERSTE Bank

Ritmusban leszünk

Forrás: ERSTE AGRÁR KOMPETENCIA KÖZPONT

Itthon is sztár marad a kukorica

- A kukoricaterület inkább csökken, mint stagnál, de a hozamok révén a termés mennyisége trendszerűen emelkedik.
- Pedig legyünk őszinték, a genetikában rejlő lehetőségektől még messze vagyunk.
- **Ez hatalmas potenciál, amit a szakmai felkészültség növelésével lehet leginkább kiaknázni.**
- 2020-ban 973 ezer hektárról takarítottunk be takarmánykukoricát, ami 8,62 tonnás hektáronkénti hozam mellett 8,4 millió tonnás termést jelentett.
- Tartósan élénk az export

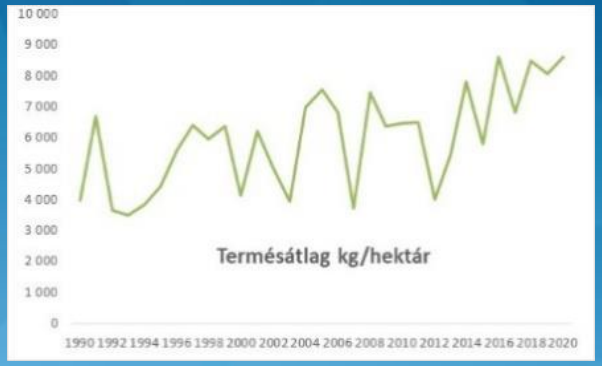

Forrás KSH

ERSTE Bank

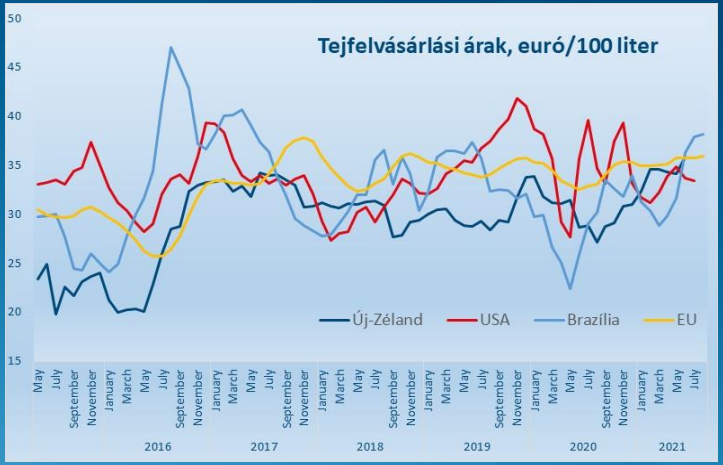
Tejfelvásárlási árak, euró/100 liter
Új-Zéland
USA
Brazília
EU

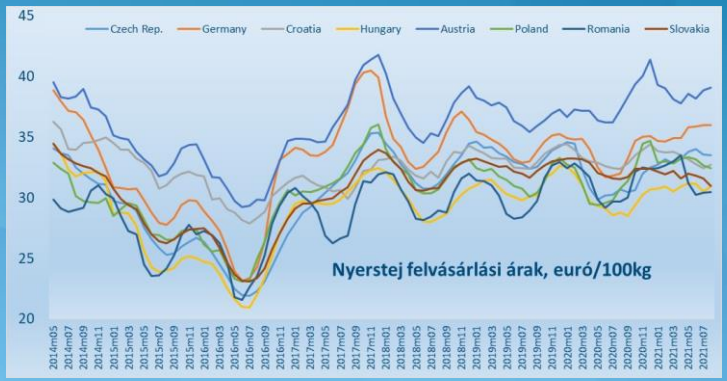
Czech Rep.
Germany
Croatia
Hungary
Austria
Poland
Romania
Slovakia
Nyerstej felvásárlási árak, euró/100kg

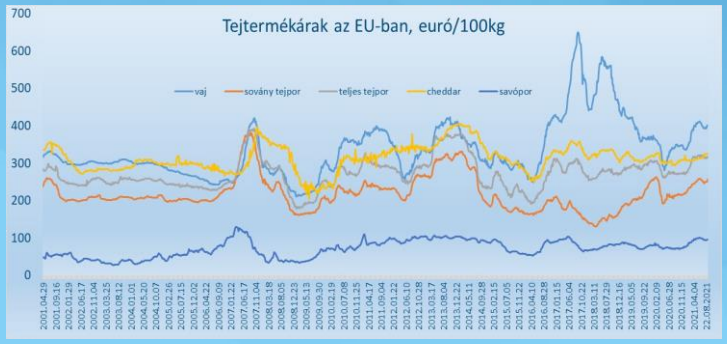
Tejtermékárak az EU-ban, euró/100kg
vaj
sovány tejpor
teljes tejpor
cheddar
savópor

Kína tejtermék importja
millió tonna
2,01
1,85
2,25
2,54
2,74
3,06
3,37
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020

A nyerstej felvásárlási átlagára
KSH, Ft/l
AKI, Ft/kg
114,0
65,9
107,0
90,5
97,0
100,5
110,0
109,1

A nyerstej export és belföldi átlagárának különbsége, Ft/kg

ERSTE Bank

Az EU tejszektora: csak a szokásos rutinmeló

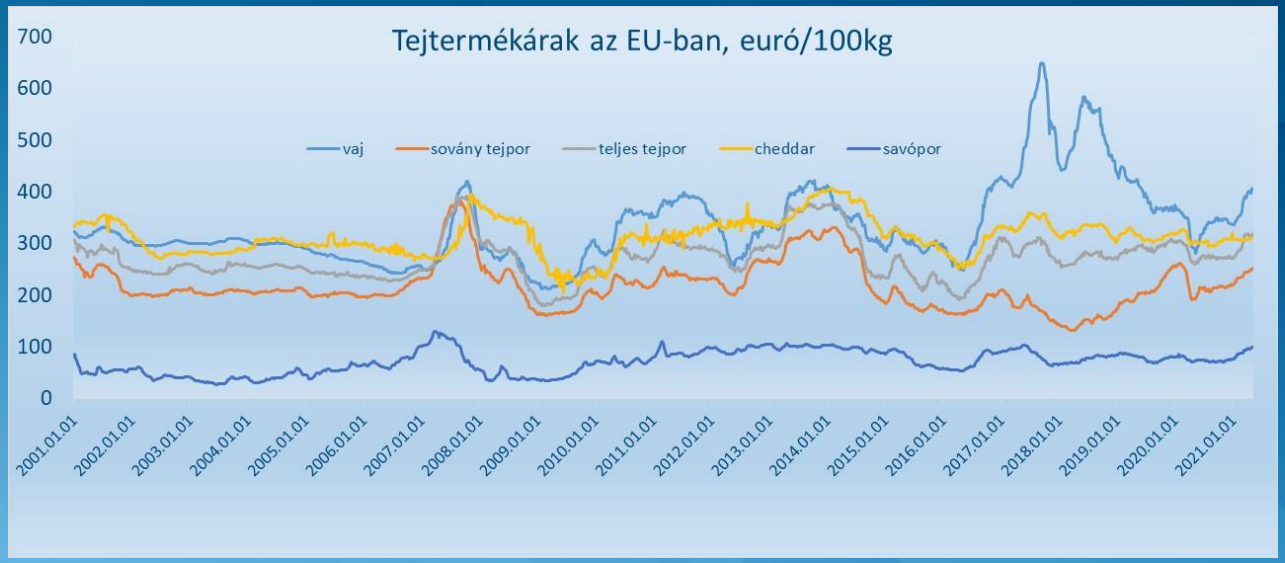

- Fogyasztás: folyadék csökken, sajt, vaj nő

- állatállomány csökken,
- hozamok nőnek,
- export bővül,
- import stagnál, idén csökken
- tejtermelés nő (0,5-0,7%)

ERSTE Bank

A globális import 25%-a!

- Kína importnövekedése élénkíti a világpiacot – magasak az áraik
- A 2008-as és 2013-as tejbotrányok még hatnak
- Az önellátásra törekszenek, de még messze vannak (80%, nem nő)
- Gyorsuló népességnövekedés – tartósan emelkedő kereslet
- Ismert márkákat vesznek le a polcról – internetes bevezetés
- Fogyasztás 35 kg – 80%-a folyadéktej 45 kg 2025!

Import 55% EU

Határ a csillagos ég

A világ 10 legnagyobb tejtermelő cége
tejtermelés szerint (millió t/év)

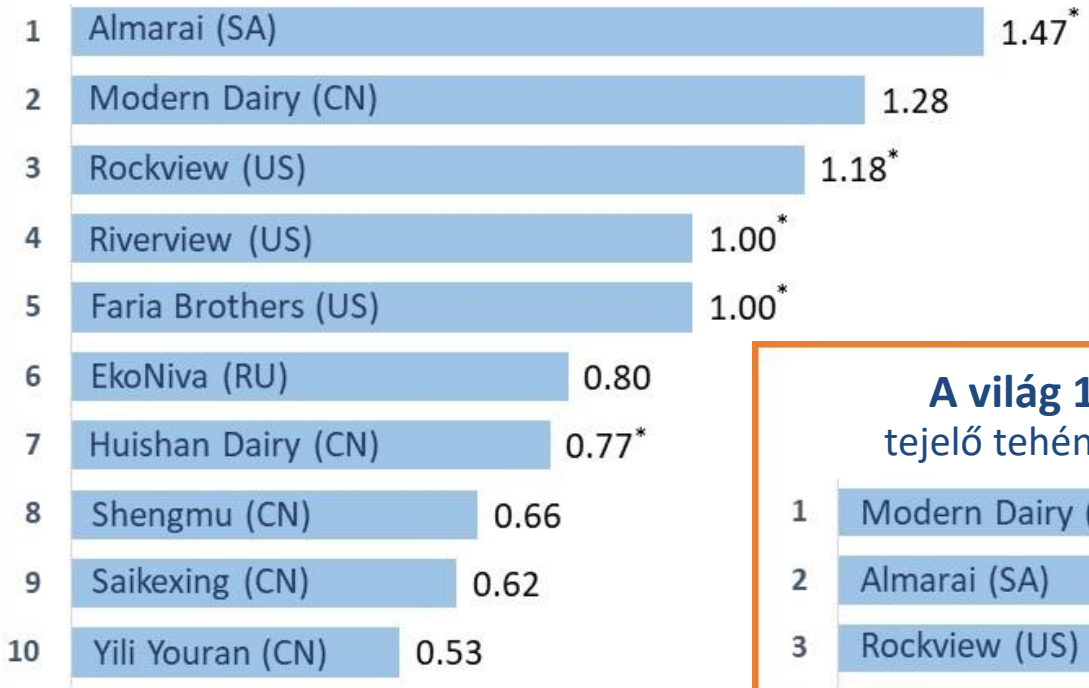

SA – Saudi Arabia, CN- China, RU- Russia
*IFCN estimations, latest data 2018/2019

A világ 10 legnagyobb tejtermelő cége
tejelő tehén száma szerint (tejelő és szárazonálló)

*IFCN estimations, latest data 2018/2019

IFCN
Dairy Data · Knowledge · Inspiration

ERSTE Bank

Nem csitul az M&A hullám

- Tavaly ismét csúcsdöntés
- 777-ről 789-ra nőtt az akvizíciók száma (heti 15!)
- Öt év alatt 41%-os növekedés
- A fő mozgatók már a mentes felvásárlások

- A tejiparban a top
- vásárol folyamatosan

Élelmiszeripari akvizíciók, db

	szektor	2018	2019
1	adalékgyártás	62	65
2	tejipar	57	63
3	alkoholmentes ital	65	57
4	csomagolás	47	49
5	sör	23	38
6	snackkek	39	37
7	alkoholos ital	29	35
8	húsipar	33	31
9	borászat	37	28
10	sütőipar	24	28

					*Dairy turnover, 2019**	
2020		*2019*	*Company*	*Country of headquarters*	USD billion	EUR billion
1		1	Nestlé	Switzerland	22.1	19.7
2		2	Lactalis	France	21.0	18.8
3	▲	6	Dairy Farmers of America	US	20.1	18.0
4	▼	3	Danone	France	18.2	16.3
5	▲	8	Yili	China	13.4	11.6
6	▼	4	Fonterra	New Zealand	13.2	11.8
7	▼	5	FrieslandCampina	Netherlands	12.6	11.3
8	▲	10	Mengniu	China	11.9	10.3
9	▼	7	Arla Foods	Denmark/Sweden	11.8	10.5
10	▼	9	Saputo	Canada	11.3	10.1
11	▲	13	DMK	Germany	6.5	5.8
12		12	Unilever	Netherlands/UK	6.4†	5.7†
13	▲	16	Meiji	Japan	5.9	5.3
14	▲	15	Sodiaal	France	5.7	5.1
15	▲	17	Savencia	France	5.6	5.0
16		--	Gujarat Co-operative Milk Marketing Federation	India	5.5	4.9
17	▲	18	Agropur	Canada	5.5	4.9
18	▼	14	Kraft Heinz	US	5.4	4.8
19		19	Schreiber Foods	US	5.1†	4.6†
20		20	Müller	Germany	4.9†	4.4†

ERSTE Bank

Forrás: RABOBANK: 115 felvásárlás 2019-ben fele Európában

Közeledünk a fogyasztó felé

Egy főre jutó fogyasztás

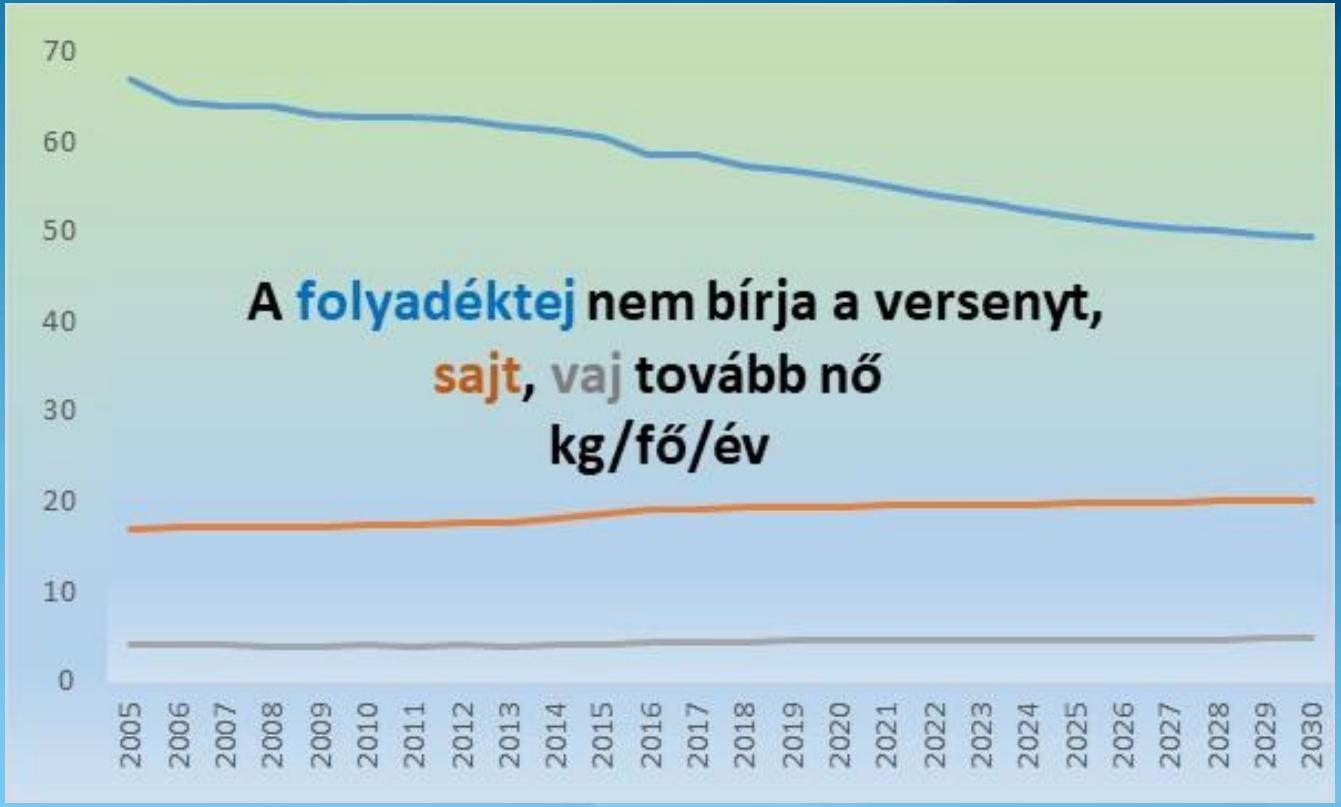

A piacot nem érdeklik a költségek

- Export nő, import csökken, de az egyenleg súlyosan negatív
- Reagáljunk a táplálkozási problémákra: a laktózmentes után az a2 a sláger
- A költségek szárnyalnak
- munkaerő, energia, víz és szennyvíz, fuvardíjak, vegyszerek, alkatrészek
- Nagy szélsőségek a jövedelmezőségben
- A kereslet növekedése felfelé tolja az árakat
- Gyűlnek a tapasztalatok: külföldi munkaerő, robotok

- MIKOR? HA NEM MOST?

„Csapataink harcban állnak II.” – helyettesítő termékek

A propaganda csata vesztésre áll, de a háború sem áll jól!

„Az állattartás annyira káros, hogy lassan valamit muszáj kezdeni vele.
Például abbahagyni, és inkább laborban húst gyártani.
Vagy port ebédelni. De legalább a csirke ne húsból legyen.”
https://index.hu/gazdasag/2019/11/12/burger_king_hamburger_husmentes_muhus_rebel_whopper/

Hiba bagatellizálni!
Jobb félni, mint megijedni!

ERSTE Bank

„Ki a Király? Sanyi a király. Király Sanyi!” - Üvegtigris

- „A fogyasztót nem tudod eléggé alábecsülni.”
- Csúcsra jár a fogyasztó manipulálása! Le vagyunk maradva!
- A brüsszeli szabályozás ebben partner. Most kezdődik az állatjóléti szabályok felülvizsgálata
- A piacok újraelosztása folyik. Helyet csinálnak a helyettesítő termékeknek.
- Már megállíthatatlan!
- Névhasználati viták
- „Etikus libamáj”: sejtalapú, bioreaktorból: 3 hét a 3 hónap helyett - a francia kormány támogatja
- „Labor-csirkehús”: Szingapúrban már piacon az edényben tenyészett hús
- Nem csak a fogyasztók, a befektetők is hajtják a piacot.
- 2030: a húspiac minimum 10 százaléka!!!

Nehéz idők várnak az európai állattartókra

Pár jó párhuzam a féligazságok hatalmáról

Irreális fogyasztói kép – elvárások – politikai eszköztár - támogatási feltételek

Kanadában beperelték a Red Bull-t, mert nem nőtt szárnyuk

Éppen a választások előtt perelik be az autógyártókat a zöldek

ERSTE Bank

Esettanulmány a tengerentúlról

„VÉGET KELL VETNI A KONCENTRÁLÓDÁSNAK!”

A folyadéktej legnagyobb vevője az iskolatej program
Válságkezelés: 16 MrdUSD – nagyrészt a nagyoknak

Dairy Farmers of America:
1998: 4 szövetkezet egyesült
2020: 3. legnagyobb cégcsoport a világon

ERSTE Bank

Esettanulmány II.

„Itt Te vagy a főnök!” – fogyasztói márka

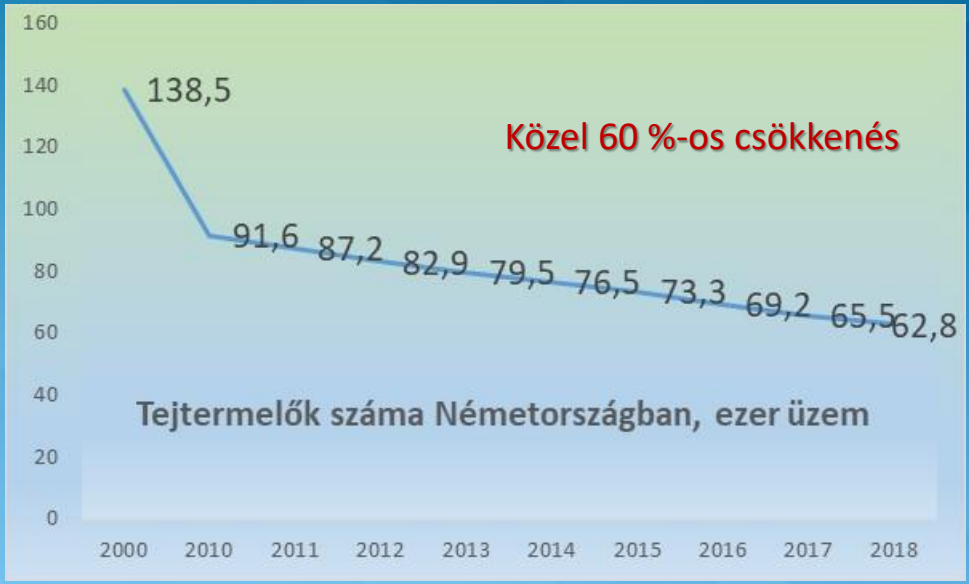

- A fogyasztói szavazás a piac felső szegmensébe pozícionálta a termékeket
- Egy fogyasztó egyesület koordinálja
- Egyre bővül a résztvevő tejtermelők száma
- A REWE partner és csatorna

ERSTE Bank

A régi celebek okosan szóltak!

Leonardo da Vinci az együttműködésről

„A boltív két egymásnak támaszkodó gyengeség, ami végtelen erővé változik.”

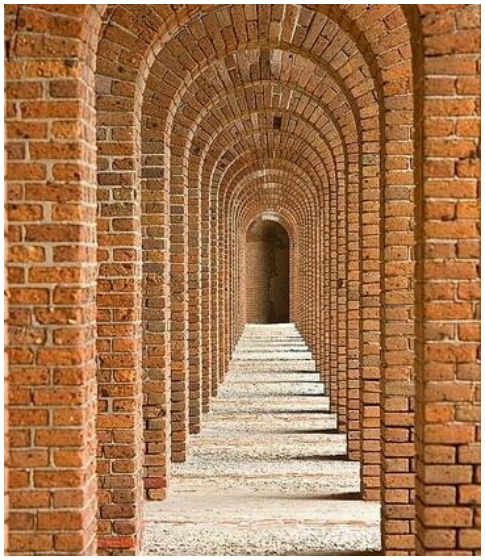

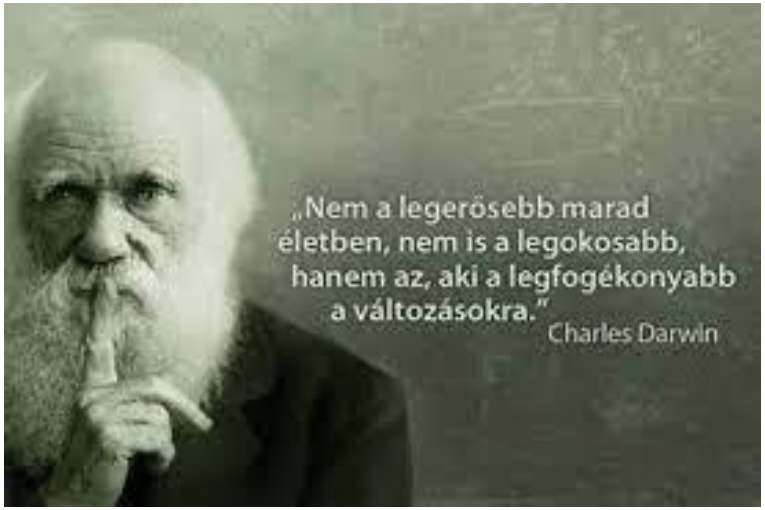

erstebank.hu/agrar-megjelenesek agromegoldasok@erstebank.hu

Harcz Zoltán

Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács

Végzettségek:

- 1992 - Jávorka Sándor Mezőgazdasági Szakközépiskola, Tata
- 2000 - Budapesti Corvinus Egyetem (Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem)
- 1997-2000 - Michigan State University, US

Kutatási területek:

- Bacillus subtilis (Ehrenberg) Cohn antagonista baktérium,
- virágzás-, növekedés- és terméssszabályozás (US),
- termelés, marketing és farm-management (US).

Korábbi munkahelyek:

Agrárintervenciós Központ
Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium
Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal

Tokaj Kereskedőház Zrt. - Felügyelő Bizottság
Országos Borszakértő Bizottság
Magyar Bormarketing Bizottság

Jelenleg:

Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács - ügyvezető igazgató
Nemzeti Agrárgazdasági Kamara - Ellenőrző Bizottság
Kiváló Minőségű Élelmiszer (KMÉ) végjegy Bíráló Bizottság

Helyettesítő termékek a tejpiacon

Harcz Zoltán
Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács
ügyvezető igazgató

TEJ
Szakmaközi
Szervezet és
Terméktanács

Ez itt a világ vége: vegán H-E-N-T-E-S nyílt!

Nestlé
KitKat
VEGAN
Per bar
Energy
Vegan

- Cukor, Kakaóvaj, **Búzaliszt** (tartalmaz kalciumot, niacint, vasat és tiamint),
- **Kukoricarost, Rizsszirup,** Kakaómassza,
- **Növényi zsírok (pálmamag, pálma),** Zsírszegény kakaópor,
- Emulgeálószer (lecitinek), Természetes vaníliaaroma, Élesztő,
- Térfogatnövelő szer (nátrium-karbonátok),

- Cukor, Búzaliszt,
- **Sovány tejpor,** Kakaóvaj, Kakaómassza,
- Növényi zsírok (pálma, shea),
- **Vajolaj,** Zsírszegény kakaópor,
- Emulgeálószer: lecitinek,
- Térfogatnövelő szer: nátrium-karbonátok

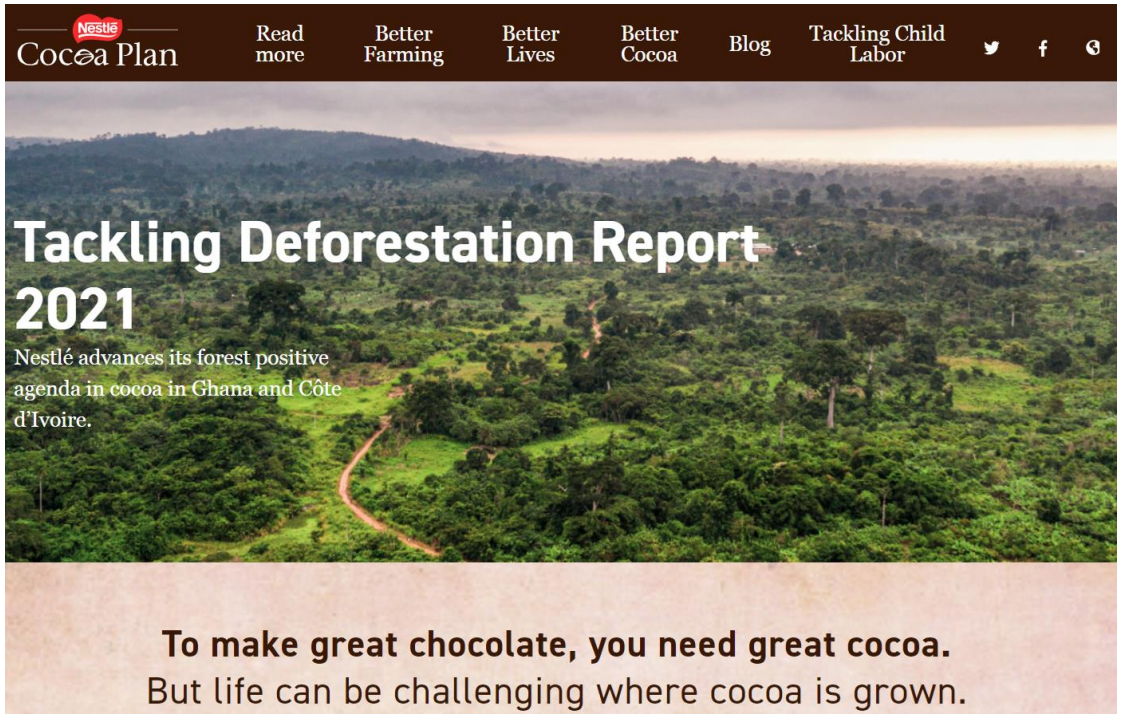

Better Farming

Enabling farmers to run profitable farms by:

- **Farmer Training** to improve farming practices
- **Better quality plants** to **improve yield and disease resistance**
- Respecting the environment to **avoid deforestation**

Better Lives

Improving social conditions by:

- **Tackling child labour** through transparency and monitoring to help elimination
- Promoting **gender equality to improve household revenues**
- **Improving water and sanitation**

Better Cocoa

Sustainable good quality cocoa by:

- Building **long term loyal customer - farmer Group relationships**
- **Supply chain traceability** to the farmer
- Rewarding NCP farmers for certification and **good quality**

A tej és tejtermékek fogyasztása

Jogi helyzet

Növényi alapú termékek fogyasztása - piackutatási riport

Számok, trendek, elemzések

Mit szabad, mit nem …?

Marketing

Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézet

•A hazai lakosság 84%-ának a tej- és tejtermékfogyasztása nem éri el az ajánlott értéket.

• A tej és tejtermékek fogyasztása **naponta** ajánlott.

• Mind a hazai mind a nemzetközi táplálkozási ajánlások szerint **napi fél liter tej vagy annak megfelelő** kalciumtartalmú **tejtermék** fogyasztása javasolt.

• A legfiatalabb férfi korosztály kivételével a felnőtt magyar lakosság **kalciumbevitele nem éri el az ajánlott szintet**.

• **A tehéntej tartalmazza a felnőtt emberi szervezet számára szükséges összes tápanyagtípust.** Mindennapos fogyasztása bizonyítottan hozzájárul az egészséges csontrendszer kialakulásához és megőrzéséhez.

• A táplálkozás-egészségügyi szempontból kedvező hatásai tápanyag-összetételéből adódnak.

OKOSTÁNYÉR®

Az új hazai táplálkozási ajánlás, az OKOSTÁNYÉR® 6-17 éveseknek szóló változata szerint naponta 3 adag tej vagy ennek megfelelő tejtermék elfogyasztása javasolt a gyermekeknek.

A korábbi, általános táplálkozási javaslatok a kiegyensúlyozott táplálkozás szerint napi 0,5 liter tej vagy ennek megfelelő mennyiségű kalciumtartalmú tejtermék fogyasztását említették.

1 dl tej kalciumtartalmának (kb. 120 mg) megfelelő tejtermékek:

- 2-3 dkg sajt (2-3 vékony szelet)
- 15 dkg félzsíros tehéntúró (1 teniszlabdányi)
- 1 dl joghurt, kefir

Magyar Dietetikusok Országos Szövetsége

- **A tej az egyik legalapvetőbb élelmiszerünk, ami már gyermekkorunktól kezdve az egészséges táplálkozásunk része.**
- A tej fehérjéi teljes értékűek, könnyen emészthetők és jól hasznosulnak. A jó minőségű fehérjék pedig megfelelő mozgásmennyiség mellett védik az izomrendszert, növelik az állóképességet és javítják az immunrendszer állapotát.
- A tejcukor, más nevén laktóz, egyrészt remek energiaforrás, másfelől fontos szerepet játszik a tejfehérjék szervezetbe történő beépülésében, és segíti a kalcium felszívódását is.
- A tejzsírnak is van pozitív tulajdonsága: jól emészthető, kedvező a felszívódása, emiatt részese lehet az egészséges táplálkozásnak.
- Ásványi anyagok közül elsősorban a kalcium- és foszfortartalma jelentős, de található benne magnézium, nátrium és a testünk működéséhez szükséges egyéb mikroelemek is.
- Vízben és zsírban oldódó vitaminoknak is hasznos forrása, B1-, B2-, B12-vitamint, valamint A- és D-vitamint is tartalmaz.

MDOSZ (2)

tejfehérje allergia,

laktózérzékenység,

„… kampányban a tej- és tejtermékekkel kapcsolatos tévhitekre válaszolunk megalapozott tények alapján. Kérdése megválaszolása orvosi tudást is igényelhet, így kérjük ezzel kapcsolatban forduljon a megfelelő szakorvoshoz a teljeskörű tájékoztatás érdekében...”

„….panaszok kivizsgálása érdekében javasoljuk, hogy keresse fel háziorvosát, aki tovább tudja irányítani (pl.) gasztroenterológushoz…”

Növényi alapú termékek fogyasztása

Piackutatási riport a Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács részére

2021 január-március

Kutatás célja

a növényi alapanyagból készült termékek lakosság körében történő fogyasztásának vizsgálata, elsődleges fókusszal arra, mi áll a fogyasztás hátterében, milyen motivációi vannak a fogyasztóknak, illetve milyen összefüggések vannak a tejtermékek és a növényi alapú termékek fogyasztása között.

Négy modul

Desk Research, Online fókuszcsoportos megkérdezés, Szakértői mélyinterjúk, kérdőíves megkérdezés

Piackutató

Trend International Kft.

Tejtermékek és növényi alapanyagból készült termékek fogyasztási arányai

(alapmintából származó adatok)

1000 fős nem, kor, régió és lakóhely típusa szerint reprezentatív minta alapján

Fogyaszt tejet vagy tejből készült **italt**: 81%

Fogyaszt **egyéb tejterméket**: 93%

Fogyaszt **növényi** alapanyagból készült **italt**: 21%

Fogyaszt **egyéb növényi** alapanyagból készült **terméket**: 18%

Csak tejet / tejterméket fogyaszt: 72%

fogyaszt tejet/tej-terméket **97%**

Fogyaszt növényi termékeket 28%

Csak növényi alapanyagból készült termékeket fogyaszt: 3%

Mindkét kategóriát fogyasztja: 25%

Férfi 23%

Nő 32%

18-34 évesek: 32%

35-55 évesek: 31%

55 évesnél idősebbek: 14%

jól él, van megtakarítása	jól él, de nincs megtakarítása	beosztással él	nehezen jön ki a jövedelméből	nélkülözik
33%	30%	26%	22%	26%

kifejezetten egészségtudatos 44%

egészségtudatos 24%

nem egészségtudatos 14%

alapfokú végzettségűek 20%

középfokú végzettségűek 26%

felsőfokú végzettségűek 31%

Budapest: 33%

megyeszékhely: 28%

egyéb város: 27%

falu, község: 25%

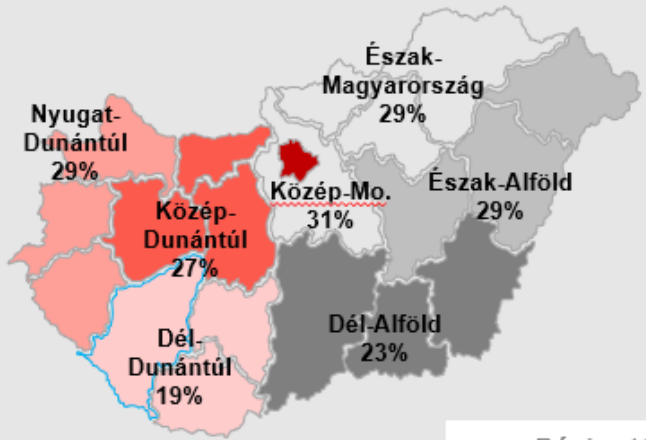

Bázis: 1000 fős alapminta

A tipikus fogyasztó

55 év alatti nő

felsőfokú végzettségű

jól szituált

Budapesten él

magát kifejezetten egészségtudatosan táplálkozónak tartja

A MOTIVÁCIÓK, ami miatt az emberek növényi alapú termékeket fogyasztanak, öt fő csoportba sorolhatók.

Az első és legnagyobb csoportot az egészséges életmódra, **egészséges táplálkozásra való törekvés** jelenti. A fittebb külső érdekében történő diétázás – a legtöbb diétába a növényi alapú termékek **alacsony kalóriatartalmuk miatt** jól beilleszthetők -, illetve a kellemesebb közérzetet biztosító **könnyebb emészthetőség**. Ezeken túl az emberek a tejnél/tejtermékeknél **kedvezőbbnek** ítélik a növényi alapú termékek **zsírsav összetételét és koleszterintartalmát is.**

A motivációk második csoportját a **kényszerű okokból történő fogyasztás** jelenti – valamilyen tejtermék intolerancia vagy egyéb egészségügyi indok. A harmadik csoportba **a változatos étkezés iránti igény** került („mindig valami mást iszom” érzetét kelti a fogyasztókban).

A negyedik fogyasztási motiváció: azok, akik fogyasztanak növényi alapú termékeket, **szeretik azok ízét,** és meggyőződésük, hogy a **növényi alapú termékek előállítása kevésbé terheli a környezetet**.

A NÖVÉNYI ALAPÚ TERMÉKEKET NEM FOGYASZTÓK ezeket a termékeket túlságosan drágának ítélik, nem tartják azokat finomnak, illetve csak egy múló divathóbortnak gondolják azok fogyasztását.

Mi vezet a tej romló megítéléshez? Mi/ki befolyásolja az embereket?

sok egymásnak ellentmondó információ jelenik meg, elsősorban az interneten, közösségi oldalakon

szakemberek, hitelesnek tartott személyek tej-ellenessége

vannak, akik a nem megfelelő minőségű élelmiszereket, köztük a tejet teszik felelőssé a különböző ételallergiák, tejtermék intolerancia kialakulásáért

a tejivás már kevésbé „trendi”, ellentétben a növényi alapú italok fogyasztásával

felhígult a piac, sok a gyenge minőségű tej / szlovák tejek

sok a tévhit a tejjel kapcsolatban

több olyan diéta van, amely a tej és tejtermékek kiiktatását javasolja annak magas zsír- és szénhidrát-tartalmára hivatkozva

félelem az antibiotikumokkal, hormonokkal kezelt tehenektől

az emberek nem igazán ismerik a magyar tejágazat állatjóléti vívmányait

„nagyüzemi” tartós tej

„A tejüzemben darabjaira szedik a tejet, megmarad a savó és azt visszatejesítik. Nem ár-érték arányt néznek, hanem azt, hogy mi az, ami megfizethető és még elfogyasztható.” (HoReCa)

„Egyes körökben azt mondják, nincs annyi tehén a világon, amennyi tejet mi elő tudunk állítani.” (dietetikus)

„Adalékok, hormonok vannak benne.”

„A boltban tejporból készült ital van.”

„Mitől állhat el egy tej ennyi ideig?”

56% szerint a tartós tejben van tartósítószer, 34% szerint nincs, 11% nem tudja…

Fizikai jellemzői megváltoztak (hígabb, más a színe és az íze, nem alszik meg).

„A hőkezeléssel semmi nem marad belőle.”

friss tej/kézműves tej/barista tej tejtermékek

Jogi helyzet

1308/2013/EK

A **„tej”** kizárólag az egy vagy több fejésből nyert rendes tőgyváladékot jelenti, az ahhoz történő hozzáadás vagy abból történő kivonás nélkül.

A **„tejtermékek”** a kizárólag tejből származó termékek, elismerve azt, hogy adhatók hozzájuk az előállításukhoz szükséges anyagok, feltéve, hogy ezeknek az anyagoknak a használata nem a tej bármely alkotóelemének teljes vagy részleges helyettesítését szolgálja.

A következőket kizárólag a tejtermékekre kell fenntartani (forgalmazás valamennyi fázisában): **savó, tejszín, vaj, író, vajolaj, sajt, joghurt, kefir, tejföl, (…)**

Az Európai Unió Bírósága a C-422/16. sz. ügyben hozott ítéletében (2017. június) kimondta, hogy a tisztán növényi termékek főszabály szerint nem hozhatók kereskedelmi **forgalomba olyan megjelölésekkel, mint a „tej”, „tejszín”, „vaj”, „sajt” vagy „joghurt”, amely megjelöléseket az uniós jog az állati eredetű termékekre tart fenn**.

C-422/16. sz. ügy Rendelkező része szerint:

*„…**a „tej” megjelölést és az e rendelet által kizárólag a tejtermékek számára fenntartott megjelöléseket a forgalmazás során vagy a reklámban tisztán növényi termék megjelölésére használják,** még ha e megjelöléseket a szóban forgó termék növényi eredetét jelző magyarázó vagy leíró toldatokkal egészítik is ki, ….”*

A fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról szóló 1169/2011/EU rendelet 7. cikke értelmében **az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatás nem lehet megtévesztő, különösen annak jellege, azonossága tekintetében, az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásnak pedig pontosnak, egyértelműnek kell lennie.**

Amendment 171

Those designations shall also be protected from:

(a) any direct or indirect commercial use of the designation;

(i) for comparable products or products presented as capable of being substituted not complying with the corresponding definition;

(ii) in so far as such use exploits the reputation associated with the designation;

(b) any misuse, imitation or evocation, even if the composition or true nature of the product or service is indicated or accompanied by an expression such as "style", "type", "method", "as produced in", "imitation", "flavour", "substitute", "like" or similar;

(c) any other commercial indication or practice likely to mislead the consumer as to the product's true nature or composition.

NYÍLT LEVÉL

A „hús" hús. A „tej" tej.

A Baromfi Termék Tanács, a Hússzövetség, a Magyar Állattenyésztők Szövetsége, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, a Tej Terméktanács valamint a Vágóállat és Hús Szakmaközi Szervezet határozottan felszólal azért, hogy az Európai Unió ne engedje az élelmiszerek megtévesztő elnevezését.

A „hús" hús. A „tej" tej.

Kérjük az EU döntéshozóit, hogy ne engedjék a trükközést az elnevezésekkel!

A hazai állattenyésztőket és hús-, tejfeldolgozókat képviselő szervezetek határozottan támogatják abban a – 171-es számú – módosító javaslatban foglaltakat, amely az EU közös piacszervezési szabályokra vonatkozó új jogszabály-tervezetének trilógus tárgyalása keretében került a közelmúltban benyújtásra. A javaslat az egész Európai Unióban korlátozná az olyan kifejezések használatát, mint: „joghurt (vagy túró) stílusú", „sajtutánzat", „tejszín ízű", „laktózmentes tejhelyettesítő", „sajtszerű", és minden összefüggésben

Amit nem szabad…

NÖVÉNYI TERMÉKEK ESETÉBEN TEJTERMÉK MEGNEVEZÉSEK

Az Európai Unió Bíróságának a növényi termékek megnevezésére vonatkozó C-422/16. sz. ítélet
alábbi esetekben szólította fel az érintett médiaszolgáltatókat az előírásol

	TT kimenő levél		Hírportál	Érintett cikk (a cikkek a címre kattintva érhetőek el)	
	Dátum	Ikt. szám			
39.	2021.08.03.	258/2021.	WWF Magyarország	„Alternatív, növényi tej”	
38.	2021.06.22.	202/2021.	divany.hu	Ezek a legjobb növényi tejtermék-helyettesítők	
37.	2021.03.23.	126/2021.	vegshop.hu webáruház	Termékkategóriák, termékek – helytelen megnevezések	
36.	2021.03.23.	125/2021.	bijo.hu webáruház	Termékkategóriák, termékek – helytelen megnevezések	
35.	2021.03.23.	124/2021.	naturreform.hu webáruház	Termékkategóriák, termékek – helytelen megnevezések	
34.	2021.02.23.	81/2021.	lidl.hu/ajánlatok	„Vegán kókuszjoghurt” és „Vegán natúr bio joghurt”	
33.	2020.11.17.	269/2020.	nosalty.hu	„Ezek a legjobb tojás-, sajt-, tejföl- vagy túróhelyettesítők”	
32.	2020.10.20.	249/2020.	szeretlekmagyarorszag.hu	„Milyen tejet igyunk, ha fontos nekünk Földünk fenntarthatósága?”	
31.	2020.10.20.	248/2020.	nlc.hu	„Kalóriától a fehérjetartalomig! Mindent a különböző növényi tejekről”	

Útmutató növényi tejekhez: melyik a legjobb választás környezetvédelmi szempontból?

Szász Nóri

NLC.HU | ÉLETMÓD | NÖVÉNYI TEJEK

Kalóriától a fehérjetartalomig! Mindent a különböző növényi tejekről

Evett már almavajat?

TÁFELSPICC / 2018.09.26. 14:00

EZEK A LEGJOBB NÖVÉNYI TEJTERMÉK-HELYETTESÍTŐK

WERB TÍMEA DIETETIKUS

Hallottál már a kurkuma-tejről? Elképesztő hatása van szervezetünkre

Írta: Femcafe 2021.09.12. Megosztás 4

A változékony idő érkezésével érdemes egy kicsit méregteleníteni a szervezetet - a kurkuma-tej tökéletes arra, hogy megőrizzük egészségünket.

HATÓSÁGI BEJELENTÉSEK

Dátum	Ikt. szám	Hatóság/Áruház	Termék/Indok	Eredmény/válasz	Bejövő	
					dátum	ikt. szám
2021.07.22.	248/2021.	NÉBIH/Capriovus Kft.	TOTU Rögös tojásfehérje készítmény – fogyasztók megtévesztése (megnevezés)			
2021.06.29.	218/2021.	NÉBIH/Vegan Health Kft.	Vaníliás túró ízű krém, Vegaföl tejföl-alternatíva – fogyasztók megtévesztése (megnevezés)			
2021.05.06.	173/2021.	NÉBIH/Müller	Vegan Riso tejberizs – fogyasztók megtévesztése (megnevezés)	NÉBIH: az illetékes cseh hatóság közreműködésével a vizsgálat lezárult, az érintett vállalkozás a kifogásolt tájékoztatást megváltoztatta	2021.07.14.	5200/3168-1/2021.
2021.03.19.	119/2021.	NÉBIH/3 webáruház (multivitamin.hu, tejmenteswebshop.hu, kifli.hu)	növényi alapú termékek – fogyasztók megtévesztése (megnevezés)	NÉBIH: valamennyi esetben a jogsértés megállapítása, élelmiszer-ellenőrzési bírság és eljárási költség megfizetésére, valamint a hibák kijavítására kötelezés	2021.06.17.	5200/2302-2/2021.
2021.03.17.	118/2021.	NÉBIH/Szafi Products Kft. (diétás termékek webshop)	növényi alapú termékek – fogyasztók megtévesztése (megnevezés)	NÉBIH: a jogsértés megállapítása, élelmiszer-ellenőrzési bírság és eljárási költség megfizetésére, valamint a hibák kijavítására kötelezés	2021.06.17.	5200/2302-2/2021.
2021.03.03.	92/2021.	NÉBIH/Primalfood	MYLK növényi „tej" – fogyasztók megtévesztése (jelölés)	NÉBIH: a jogsértés megállapítása, élelmiszer-ellenőrzési bírság és eljárási költség megfizetésére, valamint a hibák kijavítására kötelezés	2021.06.17.	5200/2302-2/2021.

- **Vegan Riso tejberizs**

Dia-Wellness Paté készítése:

500 g Dia-Wellness Muffin mix

100 g Víz

200 g Paleo Vajgarin Soft kihabosítva

Az anyagokat jól kikeverjük, nyomózsákból kis adagokat nyomunk a sütőpapírra és 160 °C - on 5-6 perc alatt készre sütjük.

SAJT ÉS TEJTERMÉKEK › GOLDI NÖVÉNYI SAJT

Goldi növényi

970 Ft nettó

KATEGÓRIA: **SAJT ÉS TEJTERMÉKEK**

– 1 + KOSÁRE

Goldi növényi tömbsajt [3kg]

nettó: 2 829 Ft, bruttó: 3 5

Egységár: nettó: 943 Ft, bruttó: 1 198 Ft / kg

1 tömb KOSÁRBA

KEZDŐLAP / TEJTERMÉK, TOJÁS / SAJTOK

Dévay goldi trappista sajt

1,799 Ft / kg

Dévay goldi trappista sajt

- 1 + KOSÁRBA TESZEM

Cikkszám: devay-goldi-trappista-sajt

RO ITALY BEMUTATKOZÁS TERMÉKEK KAPCSOLAT Keresés

Goldi növényi sajt

Goldi növényi sajt

Mennyiségi egység: kg

Lengyel, félzsíros sajt, 45% zsírtartalommal (csak a zsiradék növényi)

Kiszerelés: kb. 3 kg

4 db / karton

Ez a termék darabra rendelhető

KOSÁRBA

EXTRA CREAMY
REBEL KITCHEN
mylk

no milk
OAT MYLK
AVENA

NOMILK
PALEO
VEGAN
100% natural ingredients
NOMILK
ALLERGEN FREE
health to go
EXTRAVIRGIN OLIVE OIL
COCONUT ICE CREAM
PALEO
VEGAN

NOT MILK

mylko
DAIRY-FREE
unsweetened
coconut

milkadamia
MACADAMIA MILK
ORIGINAL
(LIGHTLY SWEETENED)

Muufri
ANIMAL-FREE MILK

AUSTRALIA'S OWN
PEA PROTEIN
LIKE MILK
DAIRY FREE
UNSWEETENED

GREENVIE PARMEZÁN NÖVÉNYI SAJT RESZELT 100g

Ár: 899 Ft (708 Ft + ÁFA)

Átlagos értékelés:	★★★★☆ (1)
Egységár:	8.990,00 Ft/kg
Várható szállítás:	2021. április 01.
Elérhetőség:	Raktáron

GREENVIE PARMEZÁN NÖVÉNYI SAJT RESZELT 100g

5000185

Hűtött termék! Csak hűtött csomagolással szállítható!

The Bridge Bio Rizs Tejszín

Márka: The Bridge

16 vélemény

3-6 munkanap múlva Önnél

- folyamatos készletfeltöltés
- **kiszerelés: 200 ml**

Az elmúlt héten megtekintve 1180 alkalomm

Violife Grill Me! mediterrán stílusú növényi sajt

Ez a termék már nincs az ajánlatunkban.

Kategóriák: Sajthelyettesítő és tofu
Származási ország: **az aktuális kínálat szerint**
pontos információért vedd fel a kapcsolatot az ügyfélszolgálattal

Mit szabad…?

Delma
vajas íz
cu gust de unt
500g
Delma
vajas íz
cu gust de unt

Rama

TOTU
RÖGÖS
TOJÁSFEHÉRJE KÉSZÍTMÉNY
LAKTÓZMENTES
TOTU
RÖGÖS
TOJÁSFEHÉRJE KÉSZÍTMÉNY
LAKTÓZMENTES

SZÓJAGURTOK 150G

NATÚR SZÓJAGURT JOGHURT KULTÚRÁVAL

Egyszerűnek hívni nem lenne igazságos. Lágy, kellemes és kiegyensúlyozott ízével csodás növényi fehérjeforrás, ami egyszerűen (
gyönyörű.

Kiszerelések és változatok

Ez a termék elérhető a következő kiszerelésekben 150g.

ELŐNYÖK

TÁPANYAGÉRTÉKEK & ÖSSZETEVŐK

Számok, trendek, elemzések tanulmányok

Forrás:

www.aki.gov.hu,
UN,
FAO,
www.smartproteinproject.eu,
www.statista.com,
Euromonitor,
ING,
EU Bizottság

A 21. század legnagyobb kihívásai...

• klímaváltozás,
• változó időjárás, emelkedő tengerek, gyakori áradások, viharok, szárazság, erdőtüzek,
• környezetünk és saját élőhelyünk környezetszennyezése,
• lakosság növekedése,
• szegénység enyhítése,
• globális élelmiszerellátási gondok,
• több egészséges, tápláló és fenntartható élelmiszer,
• ugyanakkor az élelmiszer 1/3-át elpazaroljuk.

Mit várnak el tejszektortól?

• környezetterhelés csökkentése,
• ÜHG kibocsátás csökkentése,
• hozzájárulás a klímaváltozás elleni küzdelemhez, felkészülés, rugalmasság,
• tápláló, létfontosságú tápanyagokat tartalmazó egészséges termék, amely még olcsó is,
• globális állati fehérje iránti igény kielégítése,
• hozzájárulás globális élelmiszer ellátási biztonsághoz,
• szegénység enyhítése,
• társadalmi elvárásoknak történő megfelelés: állatjólét, állategészségügy, humán egészségügy.

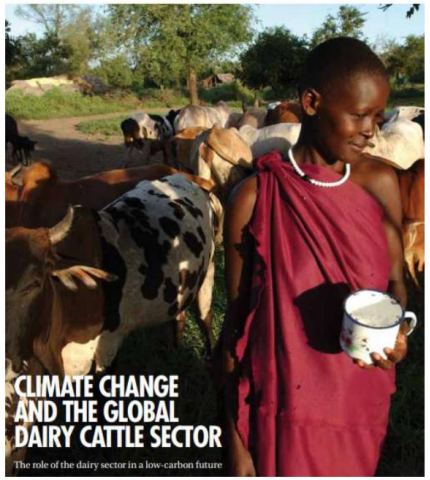

Food and Agriculture Organization of the United Nations

CLIMATE CHANGE AND THE GLOBAL DAIRY CATTLE SECTOR

The role of the dairy sector in a low-carbon future

2005-2015 között…

- tejágazat GHG kibocsátása **18 %-ot,**
- a világ tejtermelő tehén állománya **11%-ot,**
- a tejtermelés mennyisége **30%-ot,**
- átlagos tejhozam **15%-ot növekedett.**

A tejtermelés hatékonyság növekedése nélkül a **GHG kibocsátás 38 %-ot növekedett volna**! 2005-2015 között GHG kibocsátás **1 kg tejre vetítve 11%-ot csökkent**!

Takarmány-hasznosulás (kg szárazanyag bevitel / kg tej FPCM)

Kibocsátási hatékonyság (emission intensity of milk (CO2 kg / kg milk))

2050-re az élelmiszer iránti igény **megduplázódik!** Ma a lakosság 80%-a, kb. **6 milliárd ember eszik naponta** tejet v. tejterméket, Lakosság növekedése: 8,6 milliárd - **2030,** 9,8 milliárd - **2050,** 11,2 milliárd – **2100.**

The Global Methane Budget 2000–2017

"We can either ask people to stop eating beef or we can try and give cattle feed additives to change the microbes in the chemistry of their guts. But that's not easy to do for billions of cattle around the world."

Major methane makers, from cows to coal mines

Fossil fuels, agriculture and coal mining drive methane emissions around the world, though production of this greenhouse gas varies between regions.

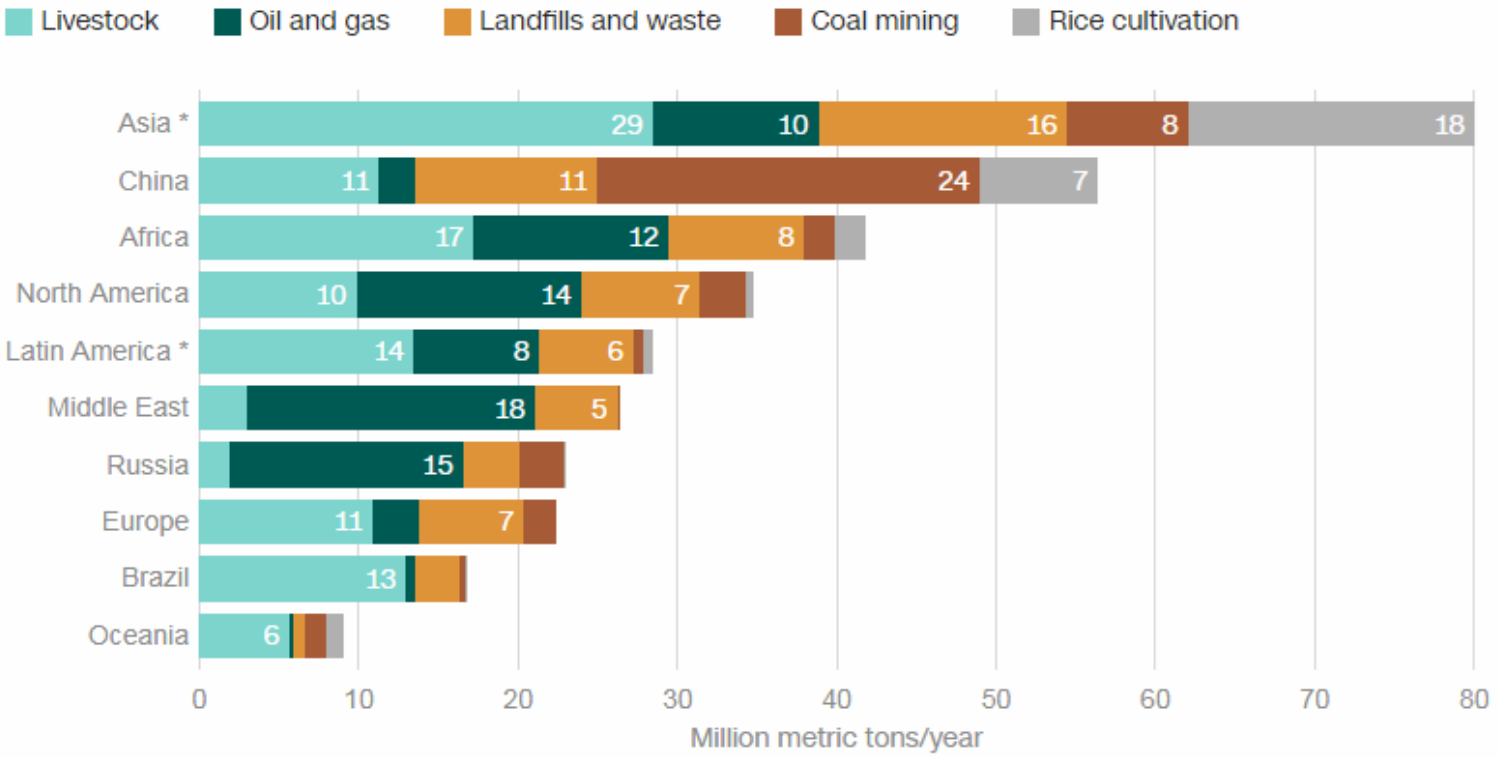

* Figures for Asia exclude China; figures for Latin America exclude Brazil.

Livestock includes manure and enteric fermentation from the digestive systems in cattle, sheep and other ruminants. Figures are estimates rounded to nearest unit.

Source: United Nations Environment Programme, The Global Methane Budget 2000–2017
Graphic: John Keefe, CNN

EU: Németországban és az Egyesült Királyságban értékesítik a legtöbb növényi alapú helyettesítőt (2019. okt. – 2020. szept.)

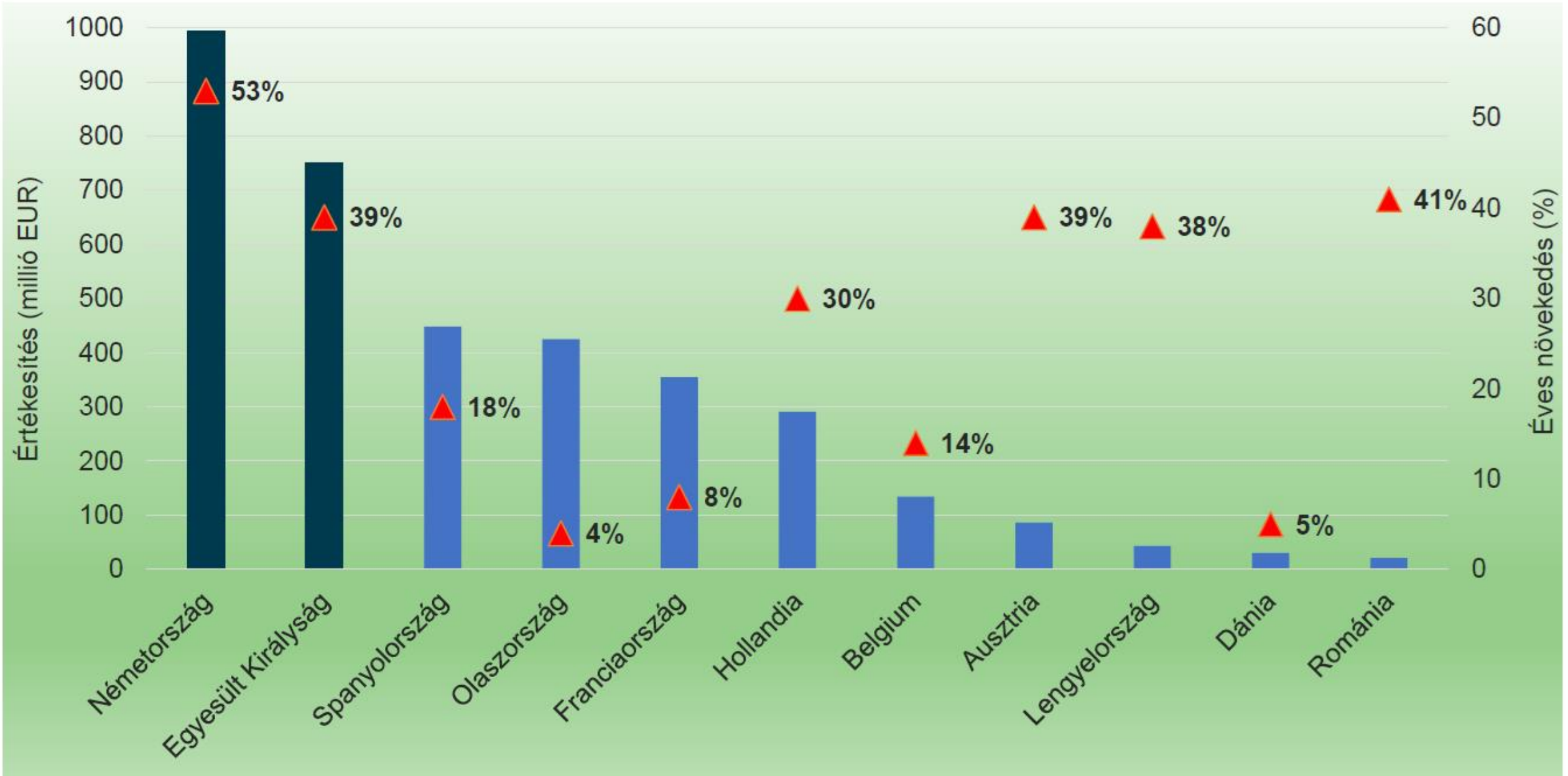

EU: A növényi alapú termékek piaca egy év alatt 28%-kal bővült az EU 11 vizsgált tagállamában

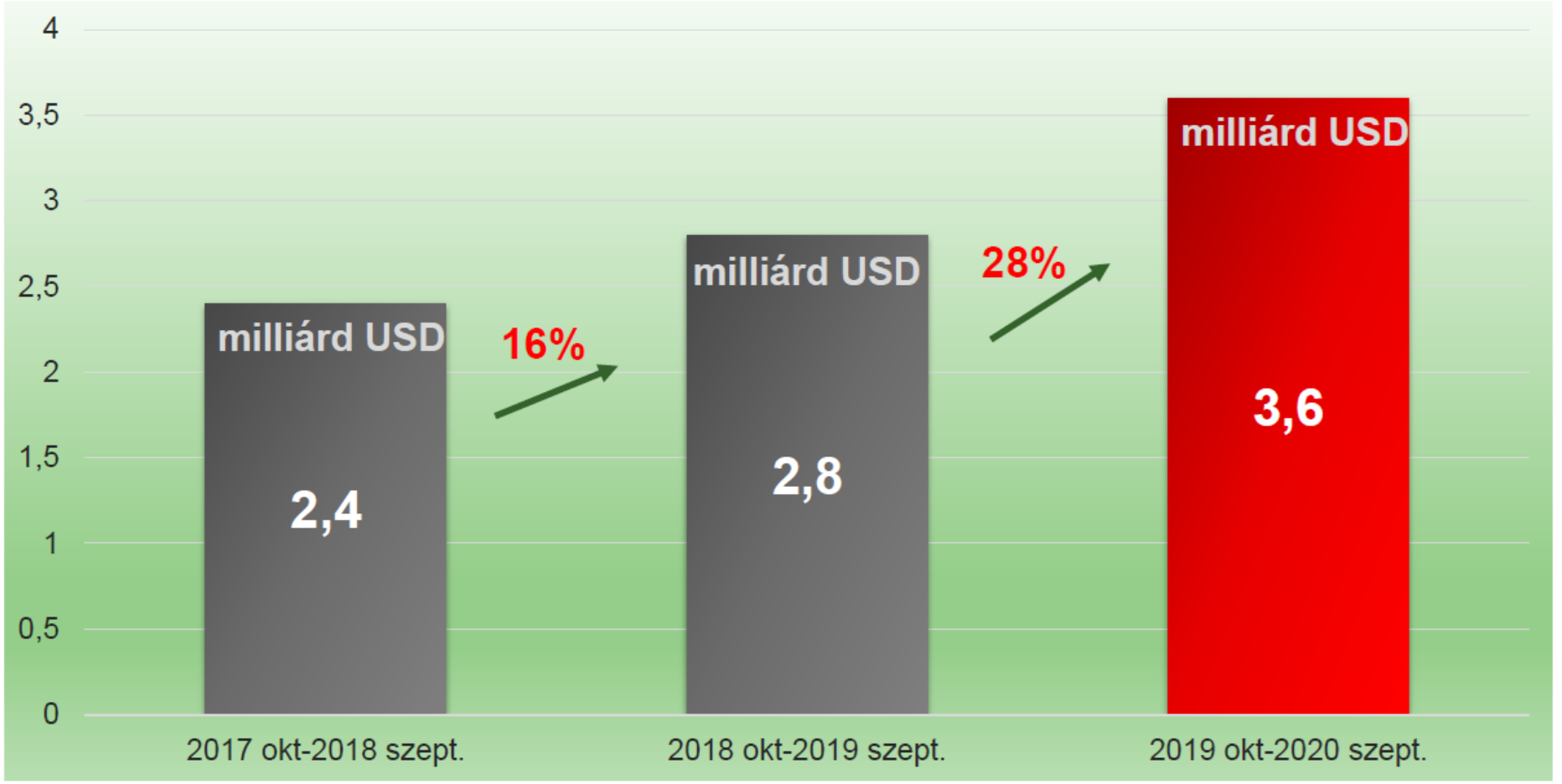

EU: A növényi alapú termékek értékesítése 2025-re elérheti a 7,5 milliárd EUR-t az EU-ban (+UK)

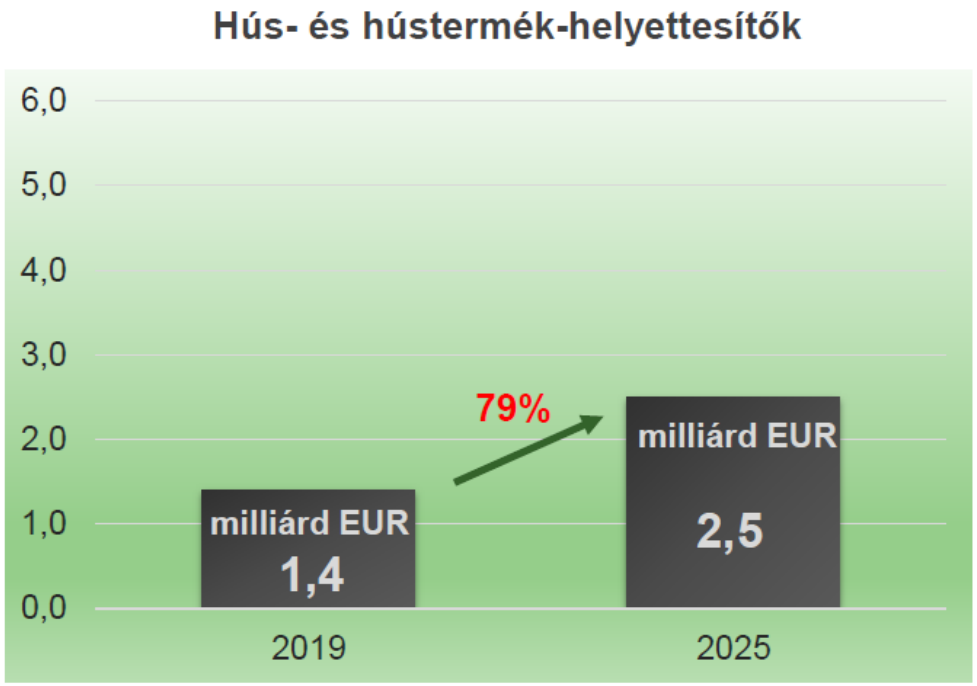

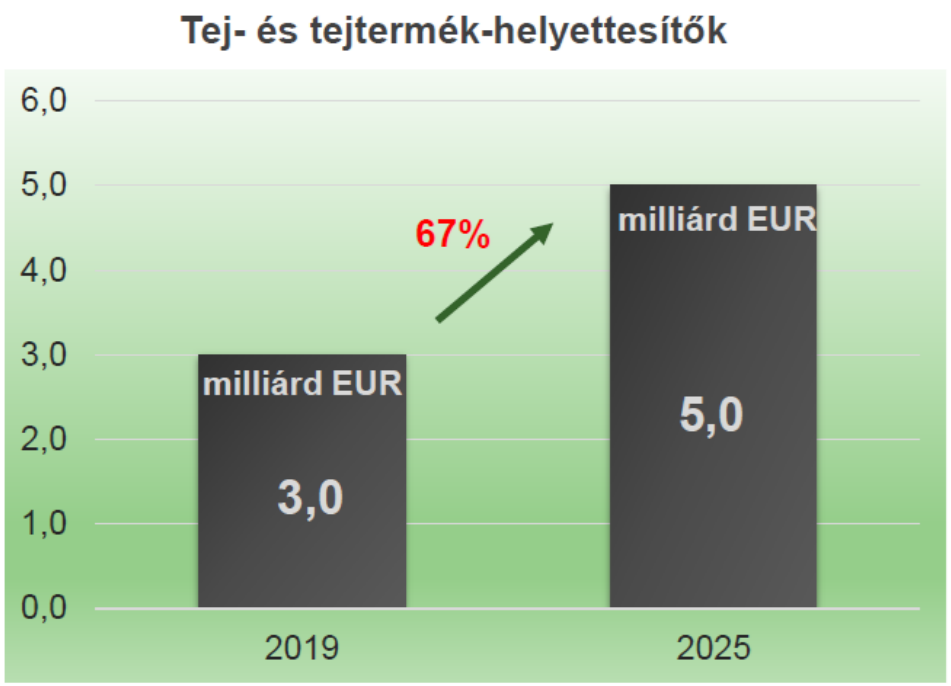

A hús és hústermékek piacának mindössze 0,7%-a (1,3% 2025-re)

A tej és tejtermékek piacának mindössze 2,5%-a (4,1% 2025-re)

Növényi alapú termékek vállalati értékesítési céljai

UNILEVER

Növényi alapú hús- és tejtermék-helyettesítők értékesítése 1,2 milliárd dollár értékben a következő 5-7 évben.

IKEA

Éttermi fogyasztás 50%-a, csomagolt élelmiszerek 80%-a növényi alapú legyen 2025-re.

TESCO

Növényi alapú hústermékek értékesítésének 300%-os növelése 2025-ig.

GRAPH 3.9 EU consumption of selected dairy products in 2030 (above bars) and change in selected periods (kg per capita)

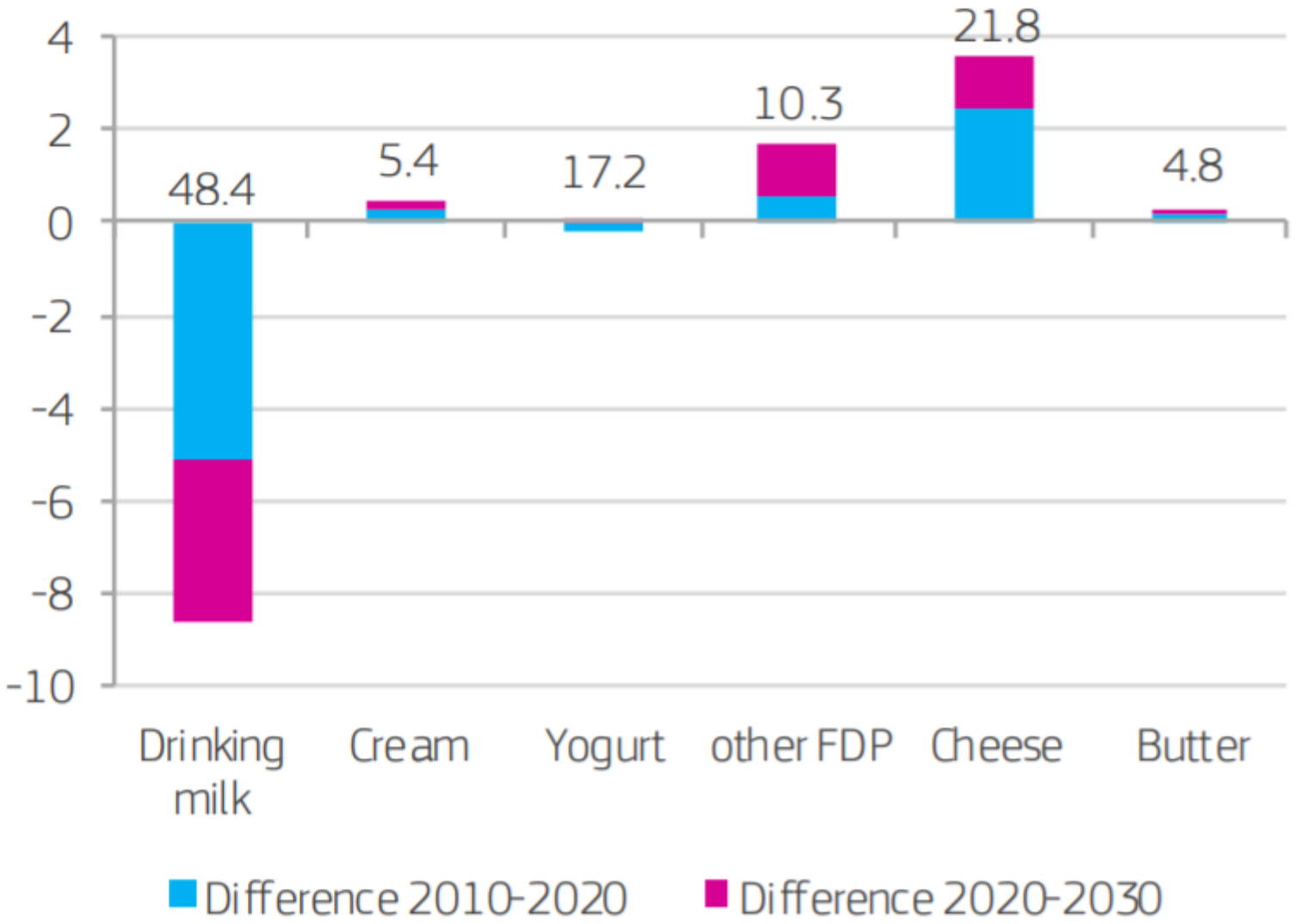

Közösségi marketing

KENWORTH
Tej.
Szívvel-lélekkel!
JOC-591
18X-BB8

301
Tejszínpad
Tejszínpad
JOC-591

Tej.
Szívvel-lélekkel!

tejsziv.hu
TEJ

301 302
WWW.SAJTUT.EU
Magyar Sajtút Hálózat
EGY TÁJ, EGY ÍZ,
EGY ÉRZÉS
WWW.SAJTUT.EU - INFO@SAJTUT.EU

MAGYAR ÁLLAMI ÉRDEKGAZDASÁGI
CBA
COOP
fino

A Tej útja

útja

Hátralévő idő:
27 mp
3.
állomás
Tejfeldolgozás
A Tej útja

4.
1.
állomás
SEEING THINGS

Tej próba
Tej próba
Tej próba

TEJ

Tej. Szívvel - lélekkel!
tejszív.hu
25

TEJ
Tej.
Magyar szívvel,
magyar lélekkel!
tejsziv.hu
Kenderesi Tamás
A PSN OLIMPIAI
BRONZÉRMES ÚSZÓJA
Kapás Boglárka
AZ UTE OLIMPIAI
BRONZÉRMES ÚSZÓNŐJE
Nagy Ádám
A MAGYAR VÁLOGATOTT LABDARÚGÓJA
A BOLOGNA FC JÁTÉKOSA
Tej.
Magyar szívvel,
magyar lélekkel!
tejsziv.hu

TEJ
Tej. Szívvel-lélekkel!
Nagy Ádám
Kapás Boglárka
Kenderesi Tamás
PSN
A bajnokokban Tejszív dobog. És benned?

Igyon minőségi tejet
Az életteli mindennapokért

Melyik doboz rejt minőségi tejet?
Elárulják a jelek!
Elárulják a jelek!

Trappista
1499

Magyar Hónap
A hazai tejtermékek ünnepe.
Nyereményjáték
Magyar Hónap
A hazai tejtermékek ünnepe.
Keresd Tejszív hostessünket

ÁLLATVILÁG

CBA
A MAGYAR ÜZLETLÁNC
AKCIÓ! 2015. április 16–22.
Tej. Szívvel, lélekkel!
199 Ft
749 Ft
189 Ft
169 Ft
1249 Ft/kg
239 Ft
TEJ
minőségi, magyar
www.cba.hu – zöldszám: 06-80/203-228

A bajnokokban Tejszív dobog.
És Benned?
Keresd a Tejszívvel ellátott termékeket!
TERMÉK TÍPUS HELYE
TERMÉK TÍPUS HELYE
TERMÉK TÍPUS HELYE
TERMÉK TÍPUS HELYE
TERMÉK TÍPUS HELYE
TERMÉK TÍPUS HELYE
Készült a Tej Terméktanács Közösségi Marketing Alapjának támogatásával
Tej. Szívvel - lélekkel!
tejszív.hu
Nagy Ádám
A MAGYAR VÁLOGATOTT LABDARÚGÓJA A BOLOGNA FC JÁTÉKOSA
Kapás Boglárka
AZ UTE OLIMPIAI BRONZÉRMES ÚSZÓNŐJE
Kenderesi Tamás
A PSN OLIMPIAI BRONZÉRMES ÚSZÓJA

Keresd a jelet, igyál magyar tejet!
TEJ
minőségi, magyar
Sissy
Kakaós ital
Tehéntúró
65
119
185
349
199
269

Tej, szívvel-lélekkel!
349
199
1099
119
169
109
199
179
449
99
HÉTVÉGI AKCIÓ
TEJ

TEJ
KERESD A TEJSZÍVVEL ELLÁTOTT TERMÉKEKET!
Van itthon tej
tejszív.hu
Készült a Tej Terméktanács Közösségi Marketing Alapjának támogatásával
Farm
TERMÉK TÍPUS

Igyon minőségi tejet
Az életteli mindennapokért
www.penny.hu

Facebook/Instagram

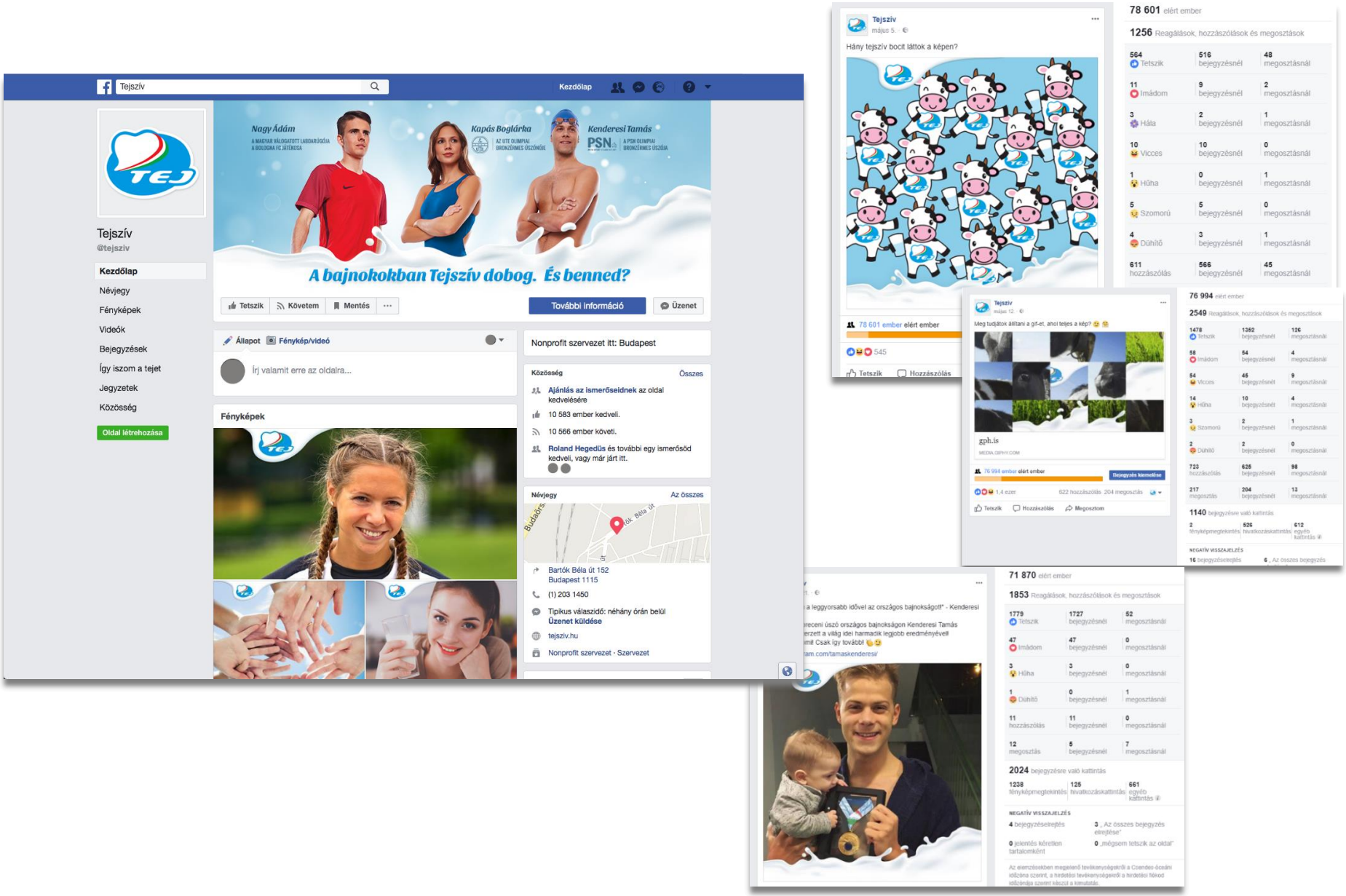

Influencer megjelenések

A tej? Az tej.

Proaktív kommunikációs kampány

Kampány célja
a médiában az erre fogékony fogyasztók kiegyensúlyozott tájékoztatást kapjanak/kaphassanak, fontos cél a fogyasztók szemlélet-formálása, valamint hiteles tájékoztatása a tej és tejtermékek egészséges táplálkozásban betöltött szerepéről.

A kampány során együttműködő partnerünk a **Magyar Dietetikusok Országos Szövetsége**.

Kampányelemek
1. Televíziós reklámkampány – RTL csatornáin
2. Tejtények aloldal kialakítása – hiteles információk
3. „Dietetikusunk válaszol” – fogyasztói kérdések megválaszolása
4. Televíziós és rádiós PR megjelenések
5. Akciósújság kampány
6. Bannerkampány

Ha tejterméket vásárolsz, figyelj rá, mi kerül a kosaradba!

Tejtények érthetően és világosan: tejsziv.hu/tejtenyek

facebook.com/tejsziv instagram.com/tejsziv

A kalcium hozzájárul a csontok és fogak egészségéhez. A fehérjék hozzájárulnak az izmok növekedéséhez.
A Tej Terméktanács kampányának szakmai partnere a Magyar Dietetikusok Országos Szövetsége.

Televíziós reklámkampány

Tejtények aloldal

Tejtények

ÖNTSÜNK VÉGRE TISZTA TEJET A POHÁRBA!

A tej az egyik legalapvetőbb élelmiszerünk, ami már gyermekkorunktól kezdve az egészséges táplálkozásunk része. Az utóbbi időben mégis számos tévhit és rémhír kering a fogyasztásával kapcsolatban, melyek gyakran félreértelmezett vagy felszínes információkból fakadnak. A sok eltérő álláspont között nem egyszerű eligazodni és megtalálni a hiteles forrást, ezt mi is jól tudjuk.

MDOSZ

Éppen ezért jutottunk arra az elhatározásra, hogy a **Magyar Dietetikusok Országos Szövetségével közösen oszlatjuk el a kételyeket, és megosztjuk a valódi tejtényeket.**

Oldalunkon lefelé görgetve sok fontos és érdekes információt találsz

PR megjelenések

minden ízében szeretjük!

Akciósújság hirdetések

Kiskereskedelemi láncok országos akciós újságjaiban egységes, a Terméktanács marketing kampányának kreatív elemivel előkészített kizárólag magyar – Tejszív logót viselő és/vagy Terméktanács tag tejfeldolgozók termékeit tartalmazó – tejtermék hirdetések elhelyezése.

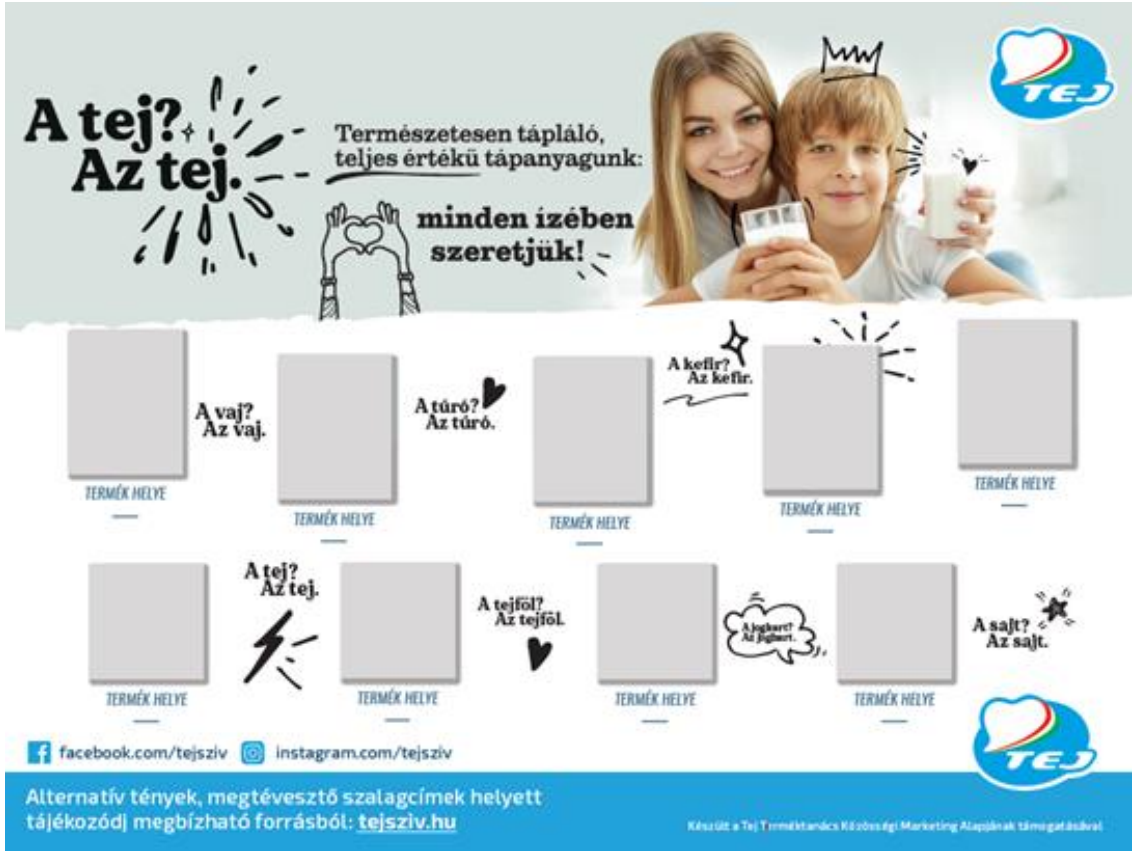

Dietetikusunk válaszol

- *Mikor teszi megfelelő helyekre a WHO ? A **túlzott cukorfogyasztás tizenegy betegséget okoz"** Csak az a kérdésem, hogy mennyit fizet a tejipar egy szakembernek azért, hogy népszerűsítse a tejfogyasztást? Azt értem, hogy vannak hasznos dolgok is a tejben, de ezeket máshonnan is be lehet szerezni, de **alapvetően egészségtelen**, es elég **abszurd, hogy az emberi faj leszipolyozza és megissza a tehenek tejét,** amit a saját borjaiknak termelnek.*
- *A tej megalszik. Aludttej lesz belőle. Az UHT tej miért nem alszik meg? Ha megalszik ehetetlenül keserű lesz. Miért? Mert ez a **tej mégsem tej**?*
- *Legyenek kedvesek elmondani a kedves tudatlan fogyasztóknak az elhallgatott tényeket is! Hogy mennyi **állati szenvedéssel** jár a tej előállítása (tömegtartás körülményei, **borjak időelőtti elválasztása, embertelen bánásmód, mészárlás,** stb.), és hogy a fogyasztása milyen kockázatokkal jár a hormonháztartást illetően! Köszönettel:*
- *Mivel a szarvasmarhák **tejelési idejét és mennyiséget hormonális szerekkel növelik**, hogyan vonják ki vagy hogyan semlegesítik ezeket az anyagokat az emberi fogyasztás előtt? Válaszukat köszönöm.*
- *Miért kell ennyire reklámozni a tejet? Az én szervezetem számára **halálos méreg**!!!!! Sok magyar embernek szintén! **Visszafordíthatatlan betegségeket okozott számomra a tejfogyasztás**. Mit akarnak? **Még több beteg embert**?*
- *A legfontosabb dolgot kihagytátok! Itt van egy **kis füllentés** is szerintem. Kérdésem: miért nem készíthetek aludt tejet a mindenféle adalék nélküli tejből? Mert hogy állítólag nincs semmi adalék a tehéntejben.*
- *Érdeklődnék, hogy **mi a véleményük a szomatikus sejtekről**? Mennyire tiszta a tej ezektől? Erről nem kellene tájékoztatni a fogyasztókat, hogy ilyenek is vannak a tejben, nem csak tej? És hogy mi a szomatikus sejt, hogy mitől alakulnak ki? Mert ha igaz, akkor sokan nem tudják. A tejtermékes dobozokon azt látni, hogy a tehenek boldogok, mosolyognak, esetleg még ránk is kacsintanak. Viszont látni sok olyan képsorokat, videókat, amelyek alapján **ezek puszta illúziók és csak egy "tenyérnyi" területre vannak bezárva.***

www.tejtermek.hu

www.tejsziv.hu

https://www.facebook.com/tejsziv/

Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács
1115 Budapest, Bartók Béla út 152/c.
Telefon: +36 1 203 1450
Fax: +36 1 203 1477

E-mail: tejtermek@tejtermek.hu

Harcz Zoltán ügyvezető igazgató

harcz@tejtermek.hu 061-203-1450

Public

Dr. Búza László

Intervet Hungária Kft.

Végzettségek:

- 1992 – Állatorvos doktor
- 2000 – Élelmiszerhigiénikus szakállatorvos
- 2002 - Igazgatás és járványügyi szakállatorvos
- 2004 – Klinikus, kisállatgyógyász szakállatorvos
- 2017 - Sertés-egészségügyi szakállatorvos
- 2020 – Sertéstelepi állomány-egészségügyi menedzsment, PhD
- 2021- H.C. egyetemi docens UNIVET

Kutatási területe:

Sertéstelepi állományegészségügyi menedzsment; PRRS mentesítés; Dajkásítási eljárások; Csoportos fiaztatási rendszerek; Afrikai sertéspestis menedzsment, Antibiotikum felelős használat tervezés és menedzsment, MIC értékelés, Hygienogram, Állati eredetű élelmiszerek higiéniája, biztonsága, Állatorvosi hivatás, Keresztyén állatorvosi etika

Korábbi munkahelyek:

- 1998 Körzeti állatorvos, Bódvaszilas, 2002 Körzeti állatorvos, Szerencs
- 2006 Élelmiszerhigiéniai Kirendeltség vezető főállatorvos, Miskolc (Borsi Hús)
- 2007 Országos Élelmiszer-vizsgáló Intézet (OÉVI) igazgató-főállatorvos
- 2009 Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság igazgató-főállatorvos
- 2010 Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi igazgatóság igazgató főállatorvos

Jelenleg:

2010 novemberétől a Intervet Hungária Kft. (MSD Animal Health tagja) alkalmazottja különböző beosztásokban.

AZ ANTIBIOTIKUMOK ÉS A FERTŐTLENÍTŐSZEREK HASZNÁLATÁRÓL – AUJESZKY-SEMMELWEIS EMLÉKÉRE

Dr. Búza László

- **ÁT Kft. SZARVASMARHA-ÁGAZATI SZEMINÁRIUMOK – 2021. szeptember**

MSD Animal Health
The Science of Healthier Animals®

Pr Proprietary

Aujeszky Aladár
1869-1933.
A baktériumok természetrajza

- **„Nem félni kell a betegséget okozó baktériumoktól, hanem józanul védekezni kell ellenük …**
- **Tisztaság mindenütt, … a törvényeknek és rendeleteknek pontos betartása**
- **és végrehajtása: … ezek alkotják első sorban … azt az erős várat, a mely a**
- **fertőző betegségek ellenséges betörése és elterjedése ellen védelmet nyújt.”**
- **„Másodsorban következnek azután azok az intézkedések, a melyeket valamely fölmerült ragályozó betegségnek a továbbterjedése ellen alkalmaznak.”**
- **„ … a fertőző betegségek ellen való egyéni védekezés…alapja a**
- **tisztaság és a műveltség…”**

Pr Proprietary

Proprietary

Az egyenlet!

- Bio-Relativity:
- **M = SxIxV**
- **(kémiai, biológiai, fizikai)**

Proprietary

Dr. Henk van der Zee, Food Inspectorate, the Netherlands

Proprietary

Proprietary

Proprietary

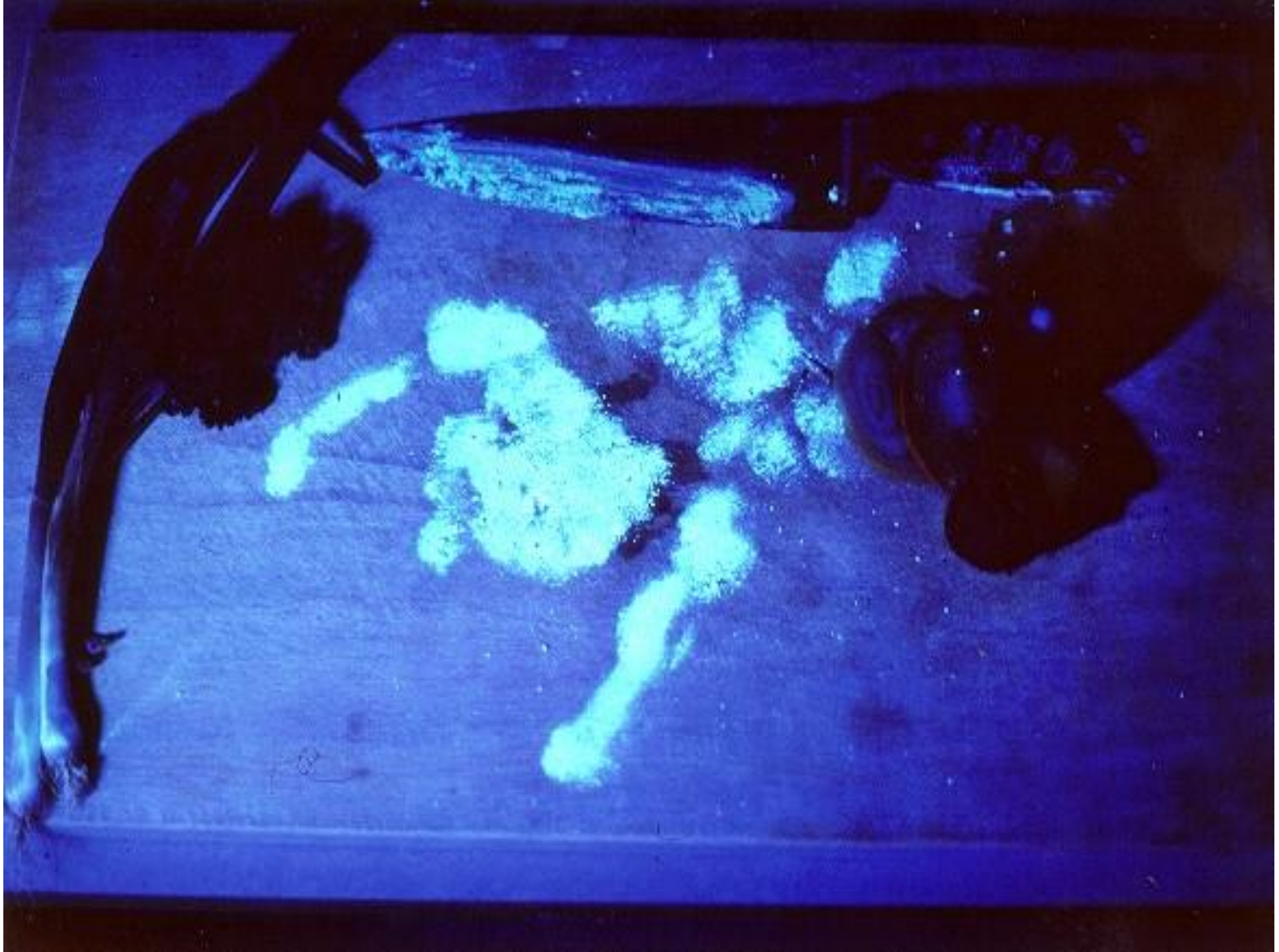

Proprietary

Proprietary

Proprietary

Proprietary

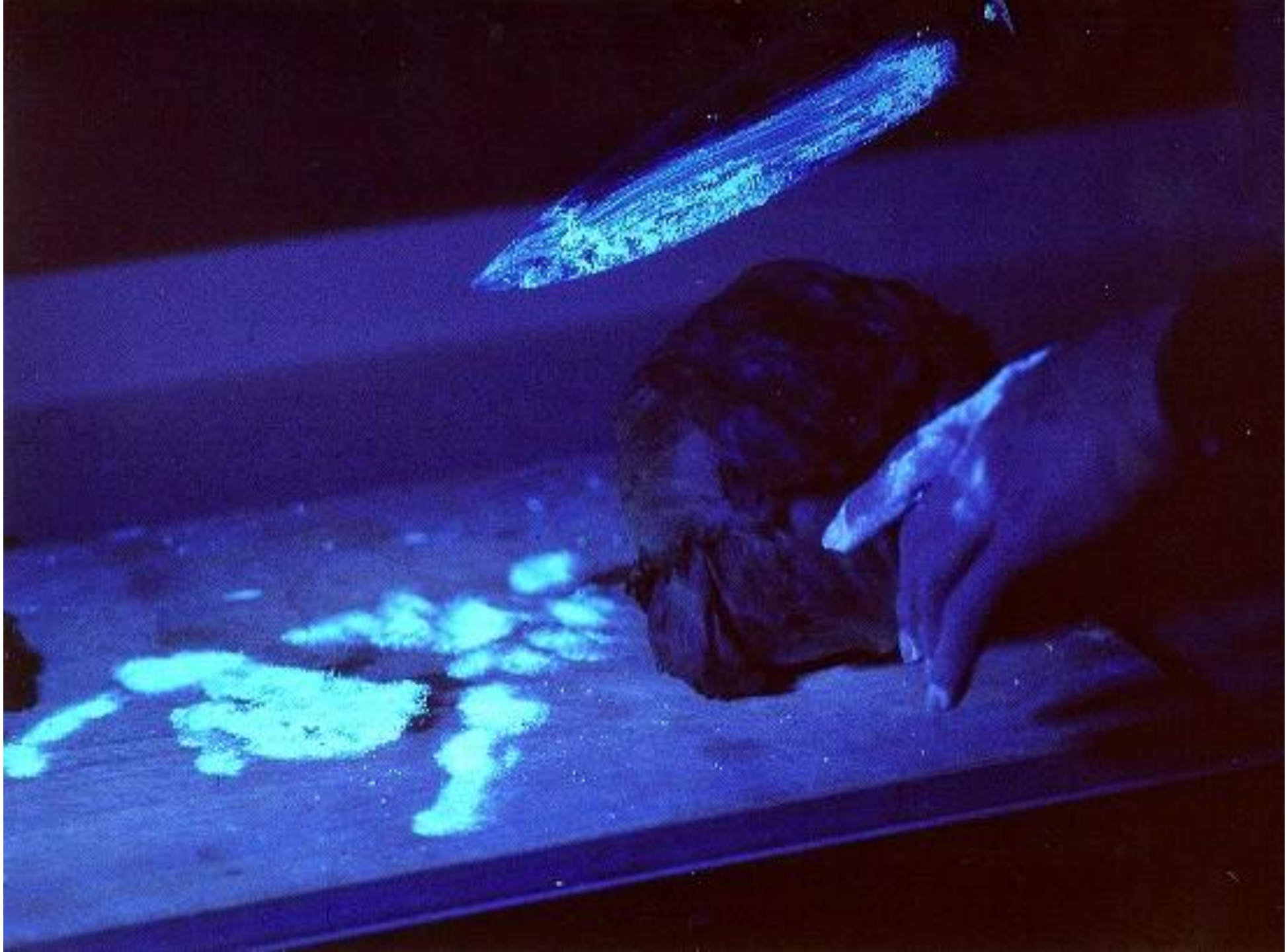

Proprietary

Proprietary

KIKKEL, KIK ELLEN HARCOLUNK?

MSD Animal Health
The Science of Healthier Animals®

Pr Proprietary

Proprietary

Age	PRRS	PPV	PCV2	Mhyo	FLU A	APP1/9/11	APP2	APP5AB	APXIV	BB	PMDNT	ERY	HPS	LAW	FEED	OTHER	MAN	AB
0 week	M	M	M	M	M	M	M	S-	M	M	S-	M	S-	M				
1 week	M	M	M	M	M	M	M	S-	M	M	S-	M	S-	M				
2 week	V	S-	M	M	M	M	M	S-	M	M	S-	M	S-	M				
3 week		S-	M	M	M	M	M	S-	M	M	S-	M	S-	M				
4 week		S-	V	V	M	M	M	S-	M	M	S-	S-	S-	M				
5 week		S-			INF	S-	S-	S-	S-	S-	S-	S-	S-	S-				
6 week		S-			S+	S-	S-	S-	S-	S-	S-	S-	S-	S-				
7 week	INF	S-			S+	S-	S-	S-	S-	S-	S-	S-	S-	S-				
8 week	S+	S-			S+	S-	S-	S-	INF	S-	S-	S-	S-	S-				
9 week	S+	S-			S+	S-	S-	S-	S+	S-	S-	S-	S-	S-				
10 week	S+	S-	INF	INF	S+	S-	S-	S-	S+	S-	S-	S-	S-	S-				
11 week	S+	S-	S+	S+	S+	S-	INF	S-	S+	S-	S-	S-	S-	S-				
12 week	S+	S-	S+	S+	S+	S-	S+	S-	S+	S-	S-	S-	S-	S-				
13 week	S+	S-	S+	S+	S+	S-	S+	S-	S+	S-	S-	INF	S-	S-				
14 week	S+	S-	S+	S+	S+	S-	S+	S-	S+	S-	S-	S+	S-	S-				
15 week	S+	S-	S+	S+	S+	S-	S+	S-	S+	S-	S-	S+	S-	S-				
16 week	S+	S-	S+	S+	S+	S-	S+	S-	S+	S-	S-	S+	?	S-				
17 week	S+	S-	S+	S+	S+	S-	S+	S-	S+	S-	S-	S+	S-	INF				
18 week	S+	S-	S+	S+	S+	S-	S+	S-	S+	S-	S-	S+	S-	S+				
19 week	S+	S-	S+	S+	INF	S-	S+	S-	S+	INF	S-	S+	S-	S+				
20 week	S+	S-	S+	S+	S+	S-	S+	S-	S+	S+	S-	S+	S-	S+				
21 week	S+	S-	S-	S+	S+	S-	S+	S-	S+	S+	S-	S+	?	S+				
22 week	S+	S-	S-	S+	S+	S-	S+	S-	S+	S+	S-	S+	S-	S+				
23 week	S+	S-	S-	S+	S+	S-	S+	S-	S+	S+	S-	S+	S-	S+				
24 week	S+	S-	S-	S+	S+	S-	S+	S-	S+	S+	S-	S+	S-	S+				

Mi a francnak?

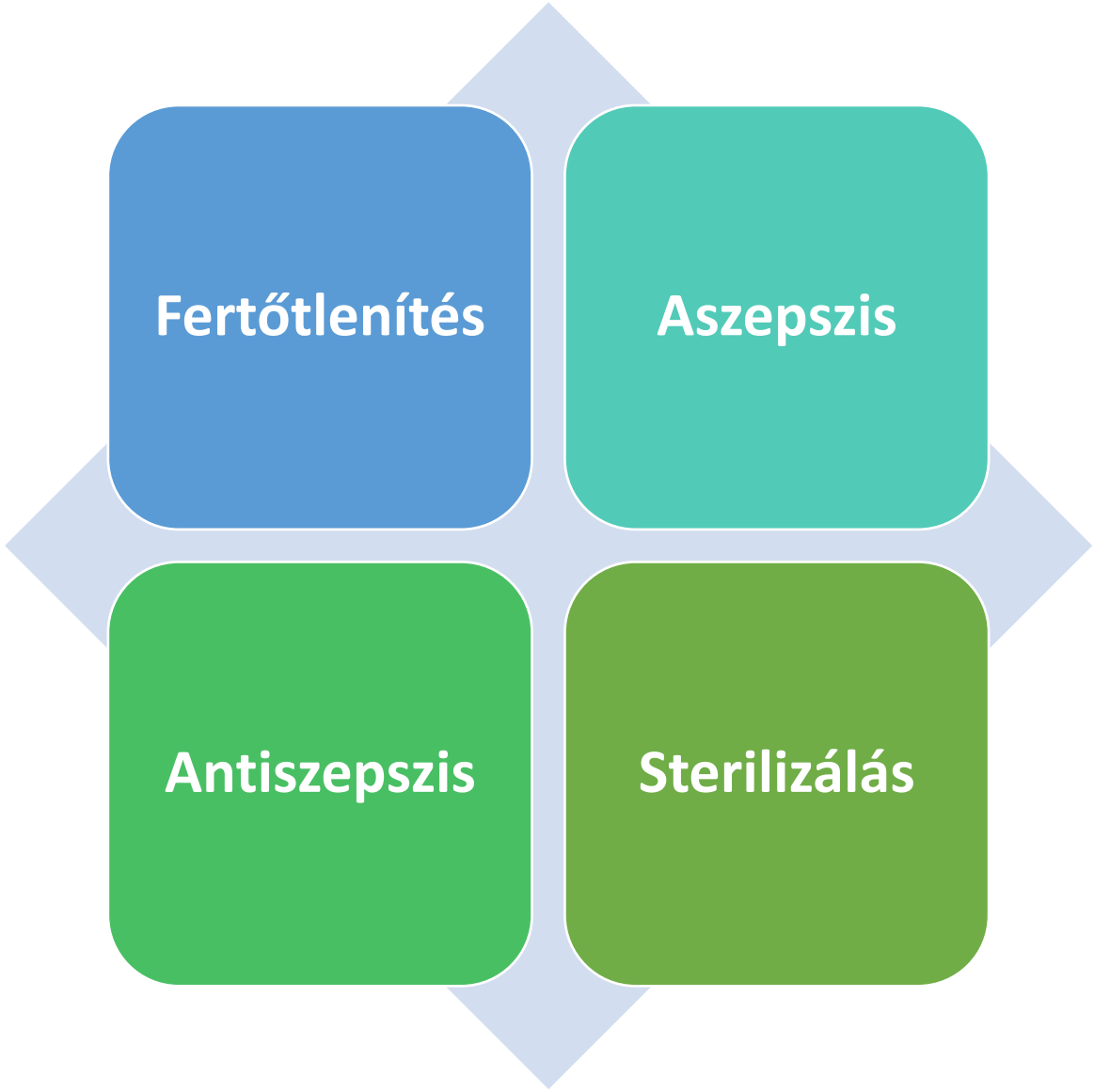

Mi a francnak?

- **Fertőtlenítés** (dezinfekció): minden olyan ***eljárás***, amely a ***külső környezetbe kikerült kórozók elpusztítására***, fertőző képességük megszüntetésére, ***inaktiválására*** irányul.
- **Aszepszis**: olyan ***magatartásforma, munkamódszer***, munkafolyamat amivel a beteg nyitott testüregétől, nyálkahártyájától, szöveteitől a ***kórokozókat távoltartjuk***. Részben steril eszközök, anyagok, műszerek alkalmazásával, részben mikrobaszegény környezet megteremtésével érjük el.
- **Antiszepszis**: a beteg nyitott testüregében, nyálkahártyáján, szövetein a ***kórozókat elpusztítjuk***.
- **Sterilizálás**: az az antimikrobiális ***eljárás***, melynek során a különböző fizikai, kémiai hatásokkal vagy ezek kombinált alkalmazásával a csíramentesítésre kerülő ***anyagon és anyagban elpusztítjuk***, illetve ***inaktiváljuk*** a mikroorganizmusokat, valamint ezek ***összes nyugvó formáit***.

Fertőtlenítő eljárások hatás erőssége szerint

- 1. Csíraszám csökkentő hatás (szanáció) – savakkal, antiparazitikumokkal, antibiotikumokkal
- 2. Baktérium szaporodását gátló hatás (bakteriosztatikus)
- 3. Baktériumölő (baktericid)
- 4. Spóraölő hatás (sporocid)
- 5. Vírusinaktiváló hatás (virucid)
- 6. Gombaölő hatás (fungicid)
- 7. Parazitaölő hatás (paraziticid).

Fertőtlenítő hatást befolyásoló tényezők:

- a fertőtlenítendő anyag tulajdonsága, pl. fém, üveg, hőre érzékeny műanyag, stb.

- a fertőtlenítendő anyag szennyezettségének mértéke, pl. ajtókilincs, váladékfelfogó eszköz

- a mikroorganizmusok ellenálló képessége a fertőtlenítő szerekkel szemben

- a fertőtlenítő ágens(szer) és a fertőtlenítendő anyag hőmérséklete

- a behatás időtartama

- az alkalmazott kémiai anyag töménysége (oldat/emulzió).

STRESSZ

– ÉLŐCSÍRA TERHELÉS –

MINIMÁLIS FERTŐZŐ DÓZIS

ÁLTALÁNOS ADAPTÁCIÓS SZINDRÓMA (GAS) HÁROM FÁZISA

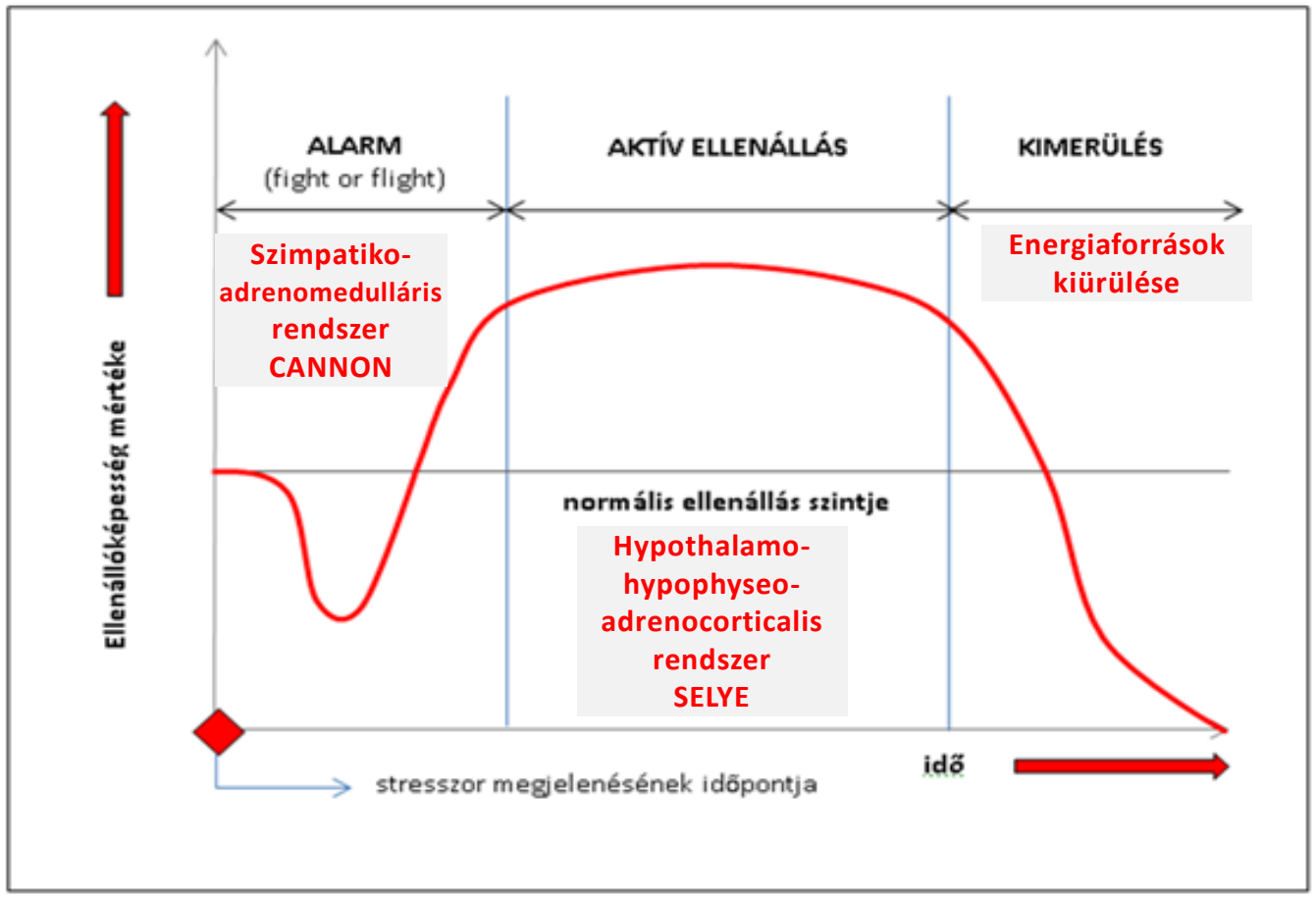

- **Szimpatikus idegrendszer – adrenalin**
- **Stimuláló hormone – ACTH - Kortizol**
- **Hyerarchia**
- **Eustressz -** kihívás
- **Distressz –** frusztráció

Proprietary

MSD Animal Health
The Science of Healthier Animals®

Epigenetika – **nagyszülőktől és szülőktől örökölt és korábbi saját tapasztalatok (hisztonok)**

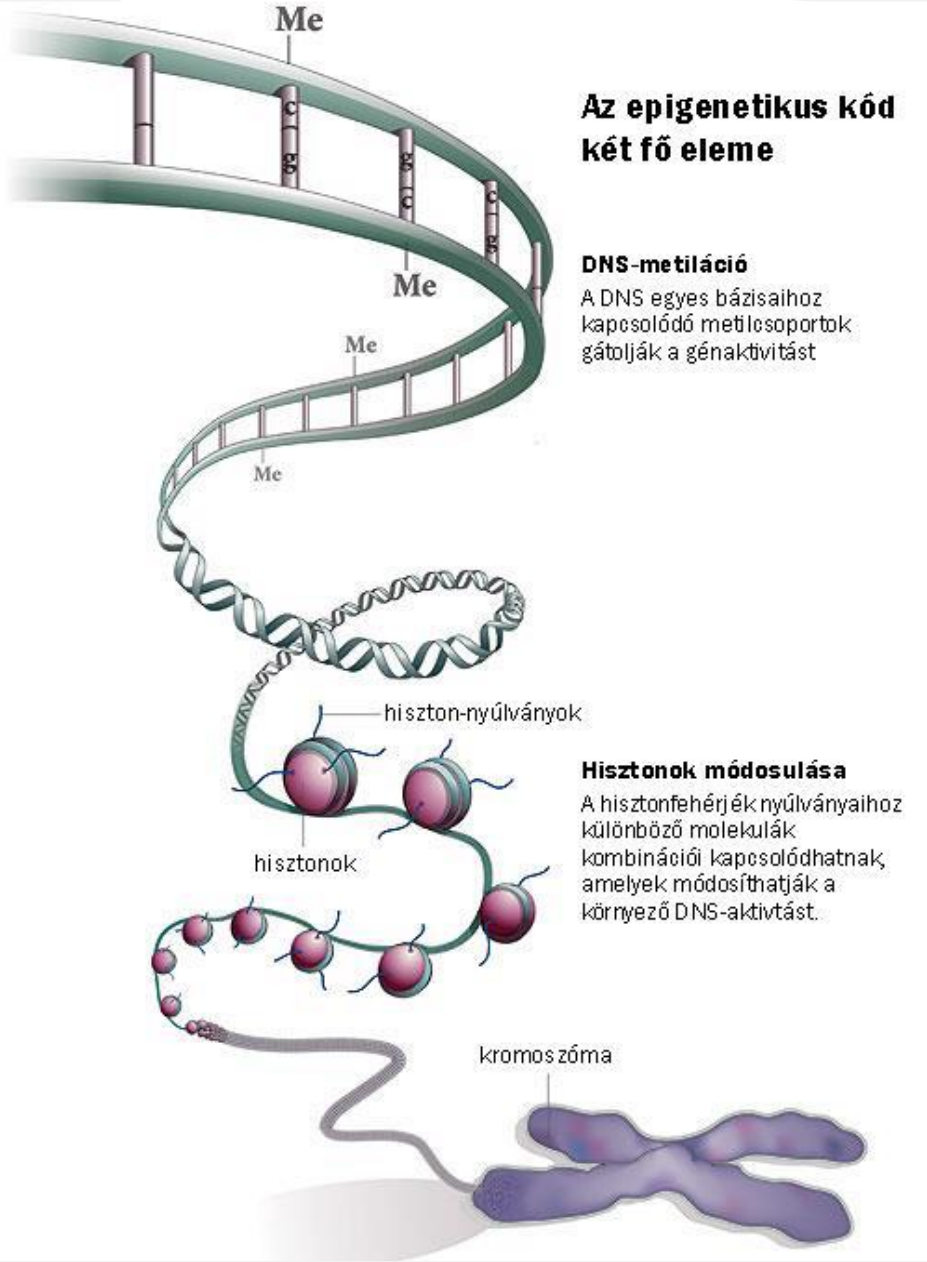

Mobilizáció és tápanyag prioritás

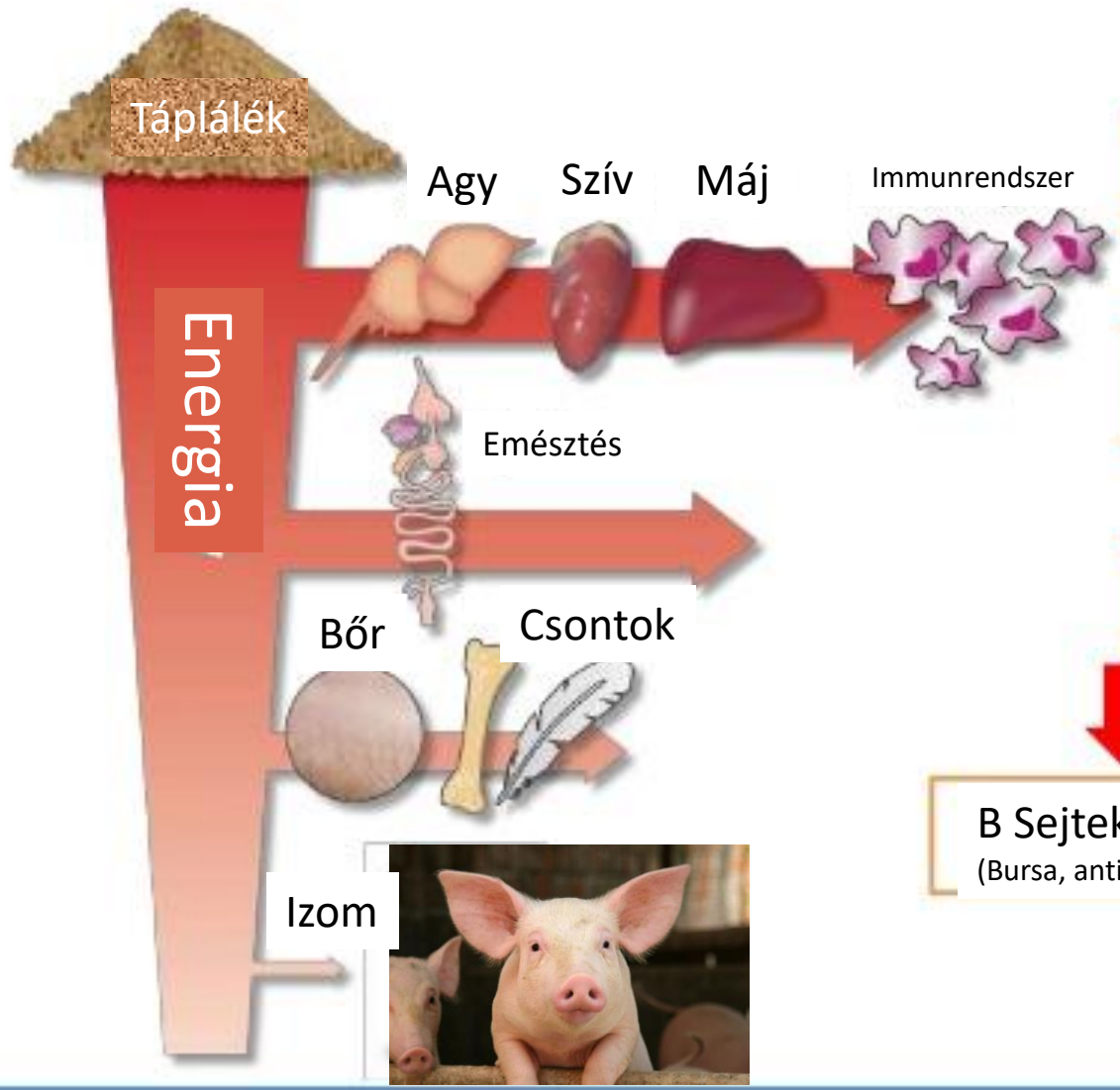

- Fizikai gátak
  (bőr, nyálkahártya nyálka, stb)
- Vele született immunrendszer
  (makrofág, dentrikus sejtek,APP stb)
- Szerzett immunitás
  (Limfociták)
  - B Sejtek
    (Bursa, antitestek,stb)
  - T Sejtek
    (Tímusz, limfociták,stb)

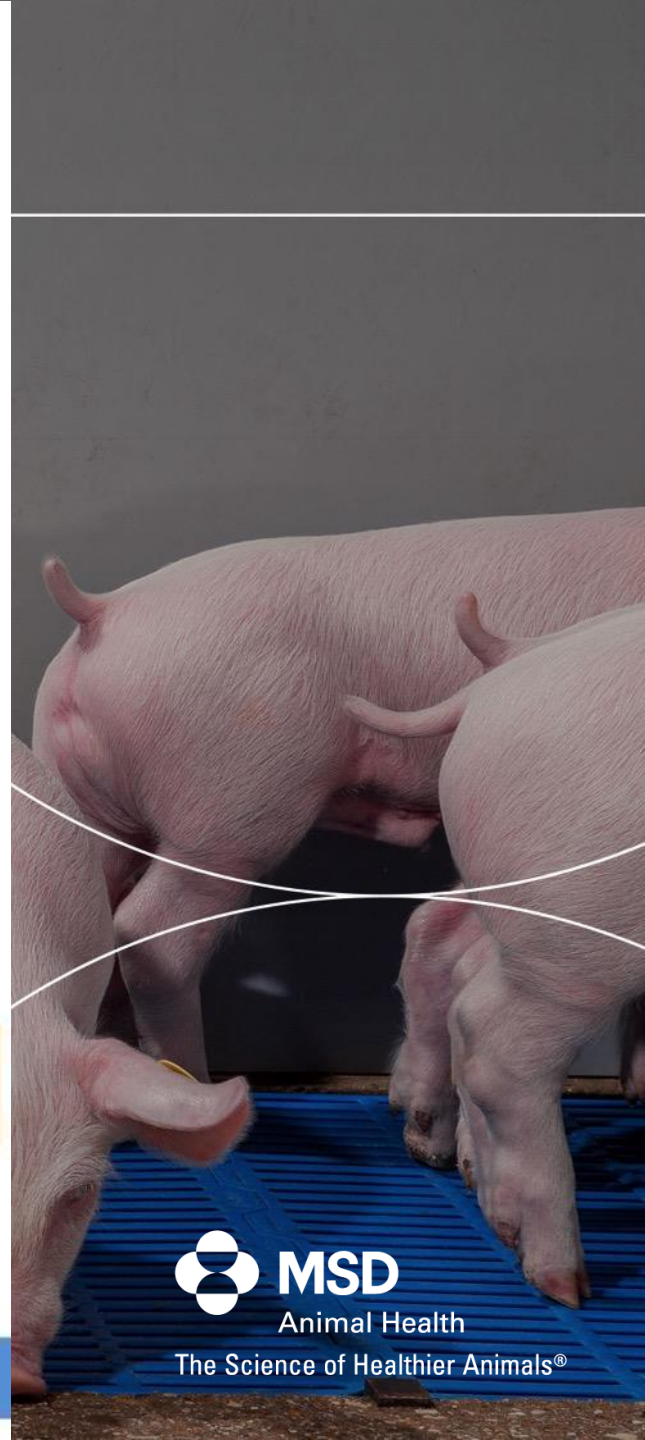

FIZIKAI – KÉMIAI – BIOLÓGIAI FEGYVER ARZENÁL

FERTŐTLENÍTÉS NEM IONIZÁLÓ SUGÁRZÁSSAL (ULTRAIBOLYA-UV)

TÍPUSAI:

- UV-A: 380- 315 NANOMÉTER SUGÁRHOSSZ, A LÁTHATÓ FÉNYHEZ A LEGKÖZELEBBI, FLUORESZKÁLÁST VAGY KÉMIAI REAKCIÓKAT GERJESZT

- UV- B: 315- 280 NANOMÉTER, BŐRPÍRT, PIGMENTÁCIÓT OKOZ, D-VITAMINT KÉPEZ

- UV- C: 280- 10 NANOMÉTER, MIKROBAPUSZTÍTÓ HATÁSÚ. A MIKROBA NUKLEINSAVAI NAGYMÉRTÉKBEN ELNYELIK A SUGARAKAT, A DNS-BEN VÉGZETES MUTÁCIÓ KÖVETKEZIK BE. UV-C SUGÁR: **253,7 NANOMÉTER MÁR MIKROBAÖLŐ**.

A HARCMEZŐ - A HARCOLÓK – PROFILJA

- A harcmező rendszerint sík terület, mező, amelyen a háborús ellenfelek harca lefolyik; csatamező. “*Ezer felé bús harcmező a hon.*” (Petőfi Sándor)

Pr Proprietary

TÁMADÓK PL. E.COLI

Például: Susceptible to a combination of 2,2-dibromo-2-cyanoacetamide (DBA) with sodium iodide (20:80 parts), iodine, 2 % glutaraldehyde, quaternary ammonium (20°C, 0.5 min), hypochlorite (0.525%, 20°C, 0.5 min), phenolics (20°C, 0.5 min), and ethyl alcohol (70%, 20°C, 0.5 min)

Védekezők

Kórokozó	pH	Hőmérséklet	Túlélés
E. coli	5,2	70 °C	1,5 óra - 16 hónap
Salmonella	4,6	121 °C (gőz)	8 nap – 13 hónap
Clostridium	4,0	121 °C (gőz)	Több év (spóra)

pH	E. coli	Salmonella	Clostridium
6,4	++++	++++	++++
6,0	+++	+++	++++
5,8	++	++	++++
5,4	+	+	+++
5,0	-	+	++
4,5	-	-	+
4,0	-	-	-

Proprietary

A betegség kialakulásához szükséges kórokozók száma

Niederwerder MC, Stoian A, Rowland R, Dritz SS, Petrovan V, Constance LA, et al. Infectious Dose of African Swine Fever Virus When Consumed Naturally in Liquid or Feed. *Emerg Infect Dis*. 2019;25(5):891-897.

- Campylobacter jejuni: 400-500
- Salmonella spp: 15-20
- Listeria monocytogenes: 1.000
- Escherichia coli: 10^6
- Staphylococcus aureus: 10^5 /g élelmiszer
- Clostridium perfringens: 10^8 baktérium képes elegendő toxin termelésére
- Sertés: Lawsonia intracellulare: 100.000 - 10.000.000

Dose ASFV, $TCID_{50}$	Liquid media	Plant based feed
	% positive	% positive
10^0	37.5	-
10^1	44.4	-
10^2	75	-
10^3	83.3	0
10^4	100	40
10^5	-	44.4
10^6	-	25
10^7	-	40
10^8	-	50

Summary of results for pigs orally exposed to ASFV in liquid or feed to determine the infectious dose of ASFV when consumed naturally

$TCID_{50}$, 50% tissue culture infectious dose; –, no pigs tested.

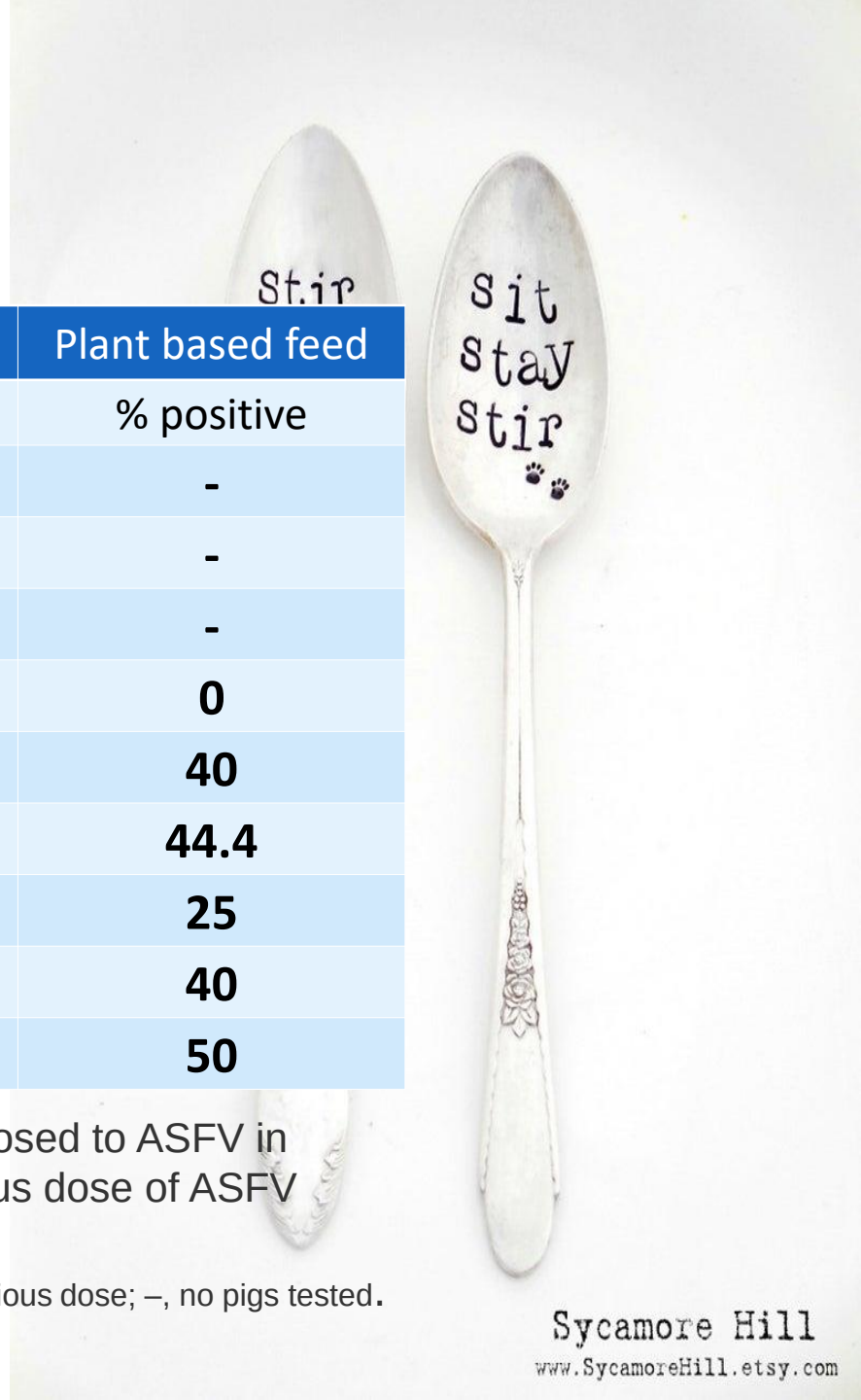

HIGIÉNIOGRAMOK - BIOKIZÁRÁS - BIOELSZIGETELÉS

Higiéniagramok a sertéstelep tisztítási- és fertőtlenítési protokolljainak értékeléséhez

Vangroenweghe, F., Heylen, P.[+], Arijs, D.*, Castryck, F.

Animal Health Care Flanders, Industrielaan 29, B-8820 Torhout, Belgium

A takarítási és fertőtlenítési protokollok értékelése

A telepi dolgozók által végzett takarítási és fertőtlenítési protokoll kiértékelésére a következő helyekről vettek mintát: kutrica fal, padozat, lamellák, terem külső fala, a falazat felsőbb része és az etető.

Minden területet kétszer mintáztak meg termenként, ami 12 higiénogram adatot eredményezett

2.sz. Táblázat. Higiénogram pontrendszer sertéstelepeken

Higiénogram pontszám	CFU* / lemez
0	0
1	1-40
2	41-120
3	121-400
4	> 400
5	Megszámlálhatatlanul sok

*CFU = Telepképző egység ; units

4. sz. Táblázat Két különböző tisztítási és fertőtlenítési módszer összehasonlítása

	1. Terem -			2. Terem			Átlag
		CFU	Pontszám		CFU	Pontszám	
Kutrica fal	1.1	3	1	2.1	3	1	1
Kutrica fal	1.2	0	1	2.2	9	1	
Padozat	1.3	36	1	2.3	99	2	1.5
Padozat	1.4	11	1	2.4	105	2	
Lamellák	1.5	14	1	2.5	50	1	1.25
Lamellák	1.6	26	1	2.6	39	1	
Terem külső fal	1.7	25	1	2.7	23	1	1.25
Terem külső fal	1.8	45	2	2.8	18	1	
Felső falrész	1.9	9	1	2.9	15	1	1
Felső falrész	1.10	29	1	2.10	4	1	
Etető	1.11	37	1	2.11	97	2	1.75
Etető	1.12	40	2	2.12	65	2	
Mindösz-szesen*			**0.82**			**1.82**	**1.29**

* A számított globális pontszámok a gazdaságonkénti globális pontszámok átlaga.

A fertőtlenítés ellenőrző vizsgálatok értékelése

Referenciák

1. Belga Királyi Rendelet 1998.08.17
2. Belga Királyi Rendelet 2007.04.27

3. sz. Táblázat Átlagos adatok értékelése

Átlagérték	Értékelés
=<1	Jó
>1	Közepes
>2	Rossz
>3	Nagyon rossz

Oldatok

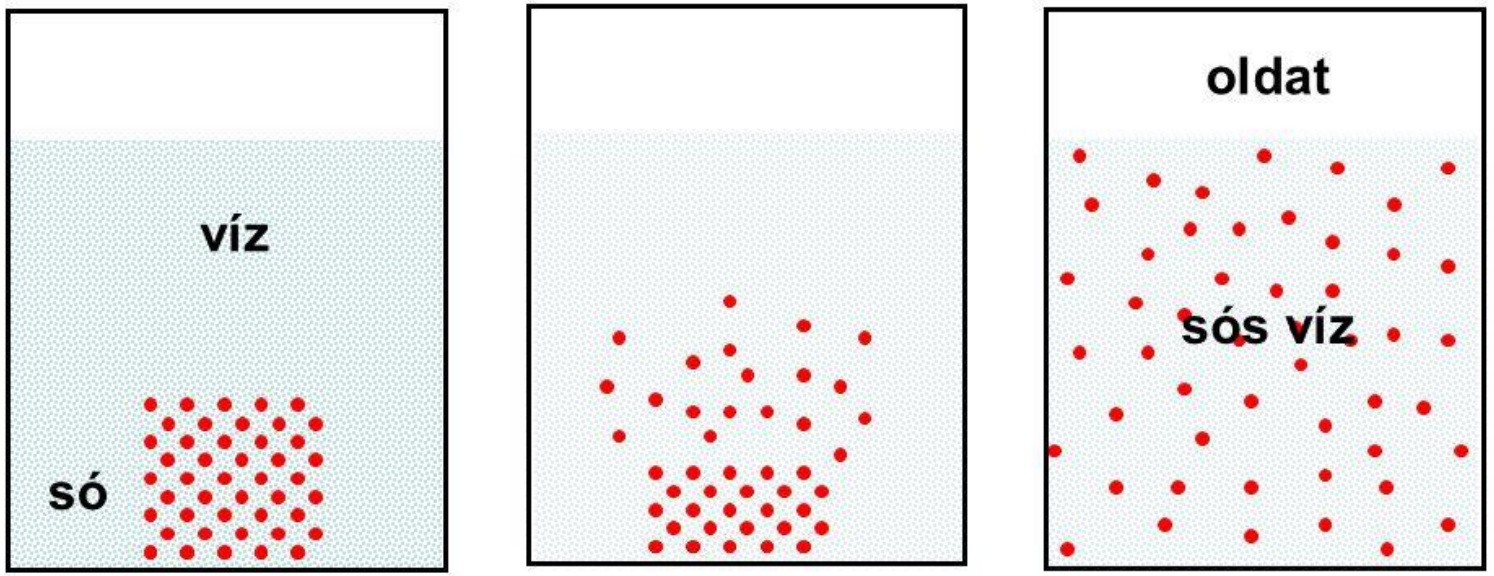

oldódás=elkeveredés

Oldat = oldószer + oldott anyag

(pl.: víz + só, vagy benzin + olaj)

Proprietary

Példa a DVG tesztek alapján meghatározott koncentrációkra

0,4 L fertőtlenítő oldat/m2			Hatékony koncentráció %-ban, és behatási idő órában.													
			Baktériumölő hatás				Mikobaktérium ölő hatás	Gombaölő hatás		Vírusölő hatás				Parazitaölő hatás			
Termék neve	Gyártó	Hatóanyag	Kórokozó jelenléte esetén		Megelőző kezelés					Burok nélküli vírus		Burkos vírus		Féregpete		Kokcidium oociszta	
1	2	3	4a		4b		5	6		7a		7b		8a		8b	
Virkon S	Du Pont.	szerves savak, peroxidok	**-**		3%	1ó	-	**-**		**2%**	1ó	1% vagy 2%	2ó 1ó	-		-	
Virocid	Cid Lines	glutáraldehid + kvaterner ammóniumsó	**3%**	2ó	**1%**	1ó	-	**3%**	2ó	**2%**	2ó	0,5%	1ó	-		-	
Intercid	Interhygiene GmbH	aldehidek	**1%**	2ó	**0,5%**	1ó	-	**1%**	2ó	**1%**	2ó	**1%**	1ó	-		-	
Interkokask	Interhygiene GmbH	krezol	**1%**	0,5ó	**1%**	0,5ó	1%	**3%**	0,5ó	**4%**	0,5ó	**4%**	0,5ó	**2%**	2ó	**4%**	2ó

Napi veszélyes tevékenységek számának hatása a befertőződésre (Szent-Iványi Tamás – Várnagy László)

$$P = 1-(1-p)^n$$

P= a befertőződés lehetősége %-ban

p= a fertőzés átvitel lehetősége egy adott időszakban

n= az adott időszak hossza

Proprietary

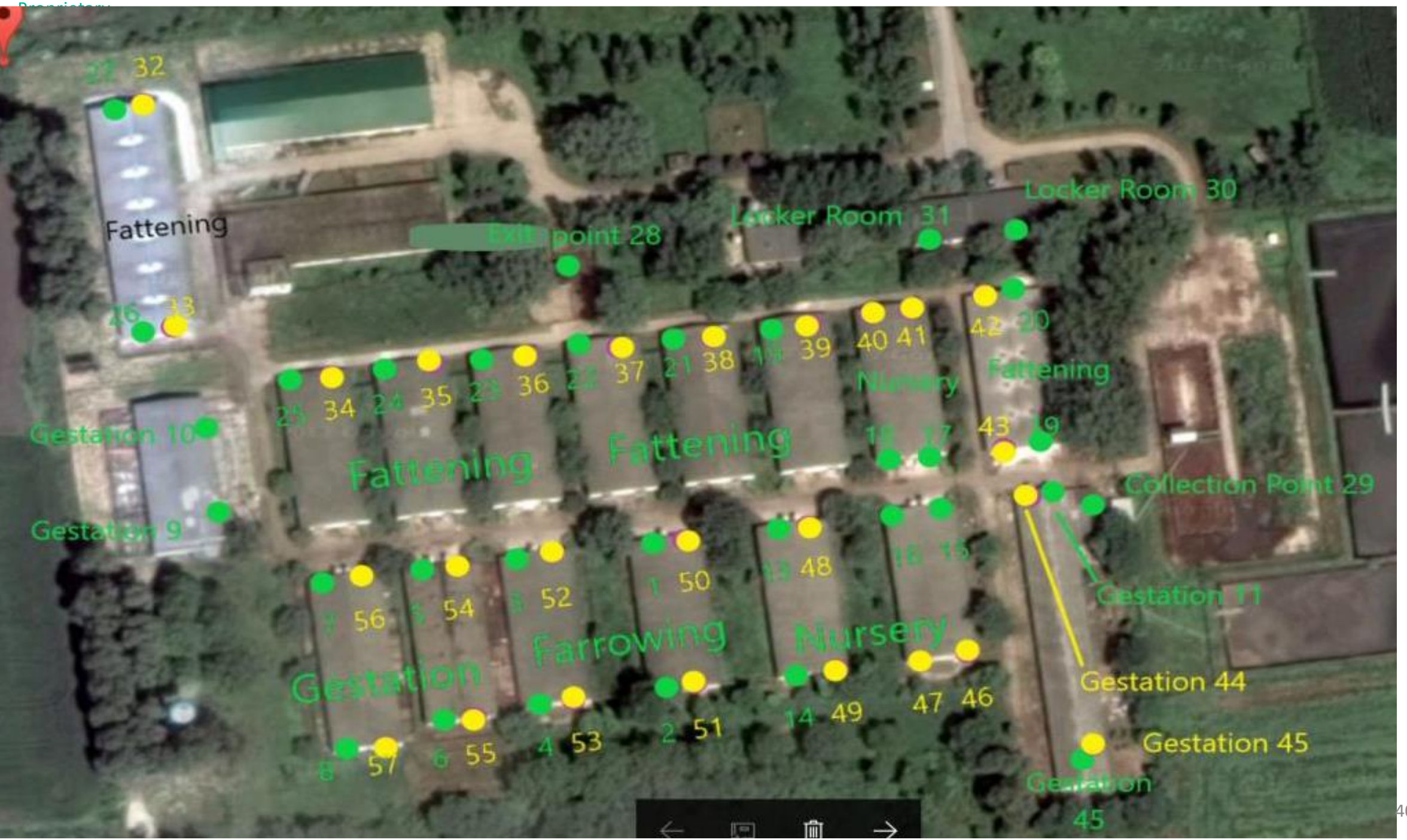

32
Fattening
Locker Room 30
Locker Room 31
28
34
35
36
37
38
39
40
41
Fattening
Fattening
Collection Point 29
Gestation 11
Gestation 44
Gestation 45
56
54
52
50
48
Farrowing
Nursery
Gestation
57
55
53
51
49
47
46
45

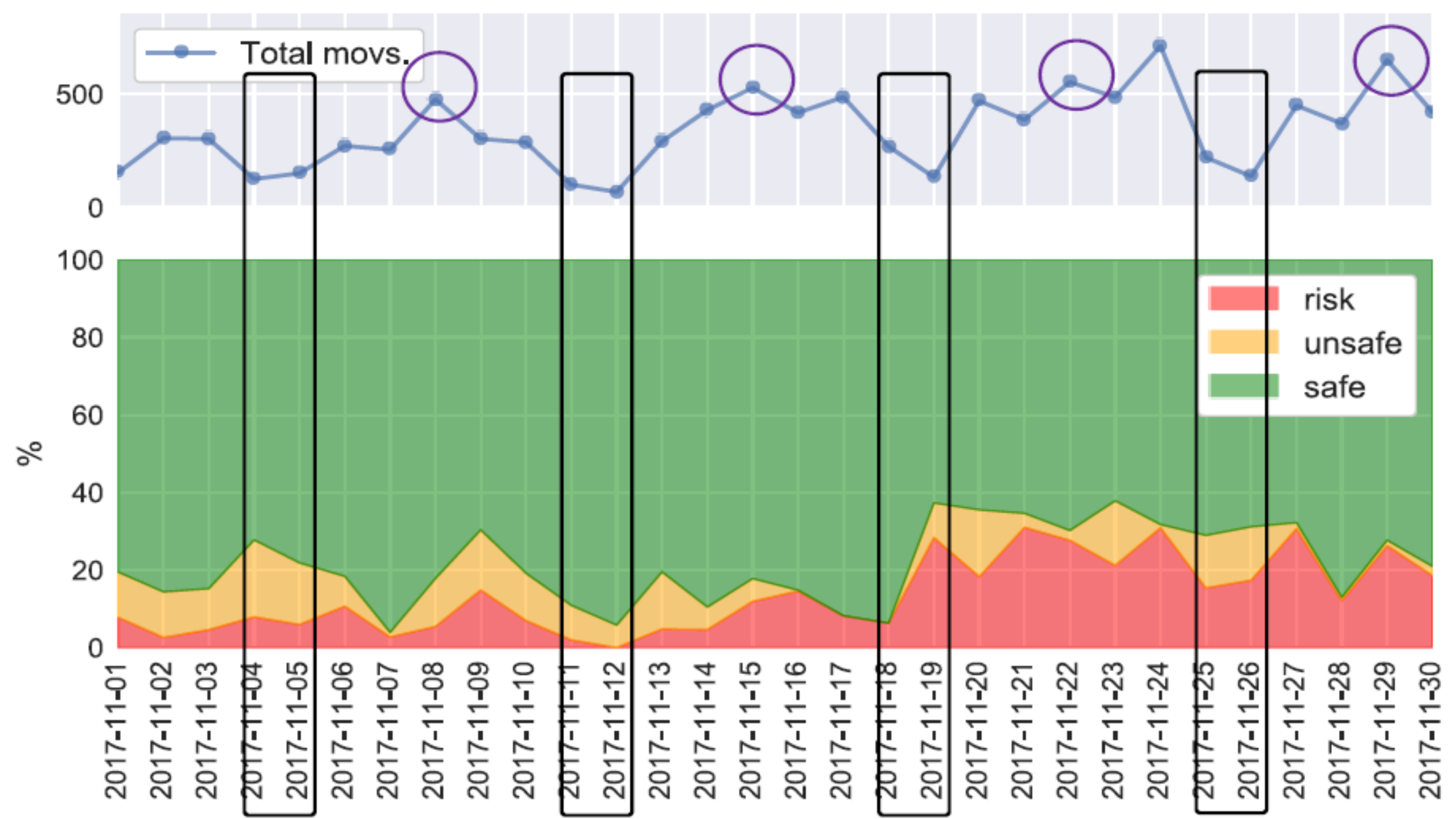
Total movs.
500
0
100
80
60
40
20
0
%
risk
unsafe
safe
2017-11-01
2017-11-02
2017-11-03
2017-11-04
2017-11-05
2017-11-06
2017-11-07
2017-11-08
2017-11-09
2017-11-10
2017-11-11
2017-11-12
2017-11-13
2017-11-14
2017-11-15
2017-11-16
2017-11-17
2017-11-18
2017-11-19
2017-11-20
2017-11-21
2017-11-22
2017-11-23
2017-11-24
2017-11-25
2017-11-26
2017-11-27
2017-11-28
2017-11-29
2017-11-30

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

Dr. Vass-Bognár Barbara
Állatorvostudományi Egyetem

Végzettségek:
- 2016- Szent István Egyetem, Állatorvostudományi Kar – állatorvos doktor
- 2021- Állatorvostudományi Egyetem – kérődző-egészségügyi szakállatorvos

Kutatási területe:
A szarvasmarhák paratuberculosisának állomány egészségügyi vonatkozásai (PHD kutatás)

Korábbi munkahelyek:
2016-2018 – nagyüzemi tejelő szarvasmarha telepi állatorvos
2018-2019 – M.A.H. Food Controll Kft. laboratóriumi állatorvos

Jelenleg:
2016- jelenleg is – vegyes praxis, szolgáltató állatorvos
2017- ÁTE PHD hallgató
2018 – ÁTE Állathigiéniai, Állomány-egészségtani Tanszék és Mobilklinika tanszéki állatorvos, kezdetben félállásban, majd 2021-től teljes állásban. Feladatok: állathigiénia tantárgy oktatása és gyakorlatok vezetése magyar és angol nyelven, a tanszék borjú-egészségüggyel kapcsolatos feladatainak ellátása, telepi szaktanácsadás.

A borjúnevelés állat-egészségügyi kihívásai

dr. Vass-Bognár Barbara
Állathigiéniai , Állomány-egészségtani Tanszék és Mobilklinika
Szolnok,
2021. 09.16.

Borjúkorban dől el a tehénkori egészség …

- 1. A vemhes tehén és a vehem egészsége, ellés, első 24 óra
- 2. Fertőző betegségek
- 3. Külső környezet
- 4. Üszőnevelés
- 5. Takarmányozás

- A környezeti stresszorok az anyán keresztül a vehemre is hatással vannak

Hőstressz szárazonállás alatt

Zsúfoltság az előkészítőben

Az anyaállatot érintő egyéb fertőző és nem fertőző megbetegedések

Elléskori stressz

Ellés

- Elletű: kötetlen, kiscsoportos, stressz-szegény, 10 m^2/tehén, 3-5 állat/ csoport, száraz, világos, könnyen tisztítható, „all-in-all-out”
- Segítség nyújtás (kell-e?, higiénikus-e?)
- Amennyiben szükséges – megfelelő hely!
- Köldök fertőtlenítés (alkoholos jód oldat, jól látható legyen!)

(Kovács Kincső Dalma felv.)

- Újszülött elkülönítése
  - profilaktórium
  - egyedi ketrec

Ungváry Csaba felv.

Kolosztrum ellátás jelentősége , monitorozása

- Első 24 óra jelentősége
- Kolosztrum felvétel mennyisége , minősége
- A kolosztrumban lévő lehetséges fertőző ágensek (Staphylococcus aureus, MAP)
- A kolosztrum itatás módja (vödör – cumi – szonda … ?)

A colostrum összetétele I.

(Foley és Otterby, 1978)

Alkotó	1. fejés	3. fejés	Árutej
Fajsúly	1,056	1,035	1,032
Sz. a. %	23,9	14,1	12,9
Fehérje %	**14,0**	**5,1**	**3,1**
Casein %	4,8	3,8	2,5
IgG mg/ml	**48,0**	**15,0**	**0,6**
Zsír %	6,7	3,9	3,7
Laktóz %	2,7	4,4	5,0

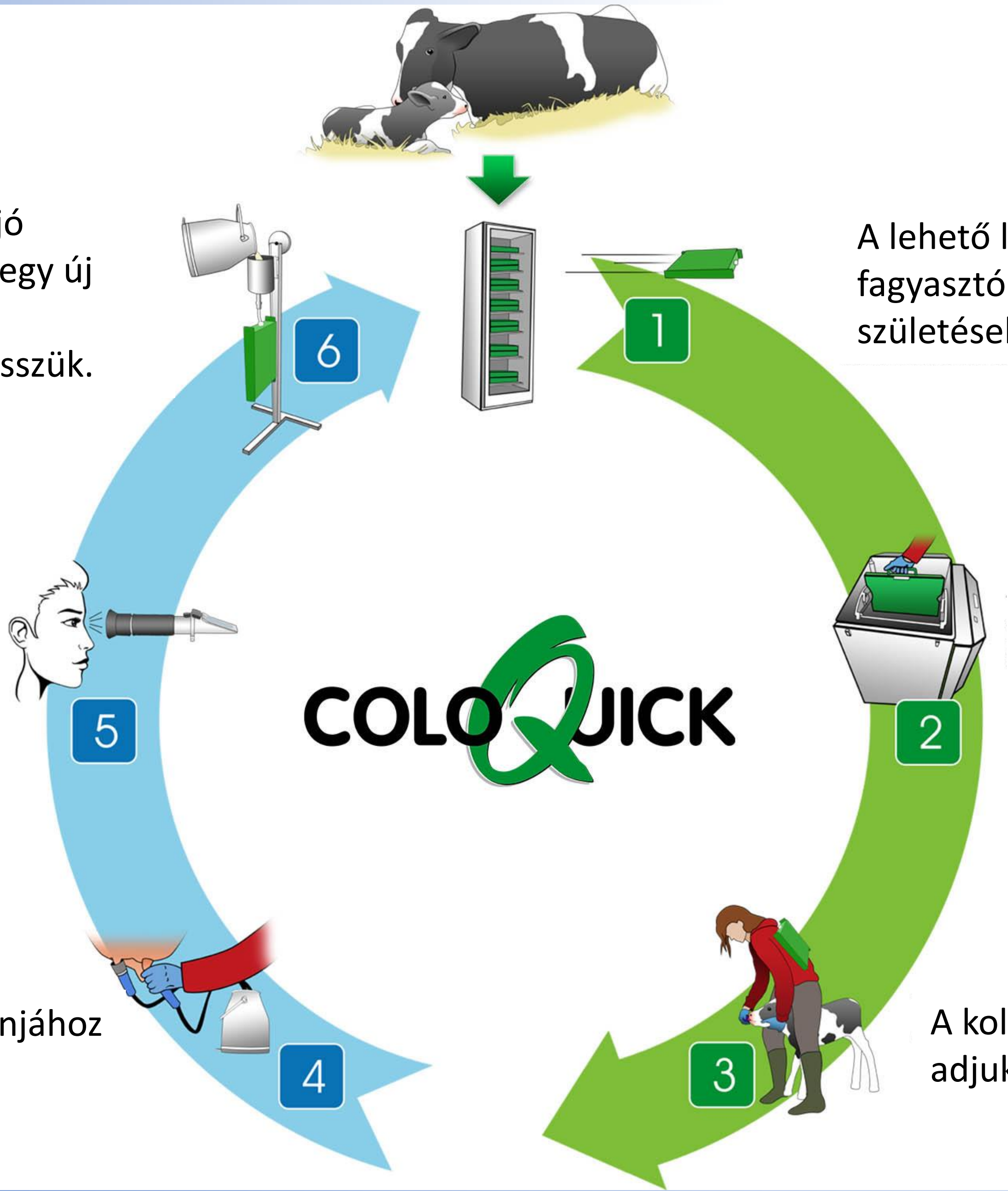

A lehető legjobb minőségű kolosztrumot fagyasztóban tartjuk, melyet a borjú születésekor gyűjtünk össze.

A fagyasztott kolosztrumot kevesebb, mint 20 percig melegítjük.

A kolosztrumot megfelelő hőmérsékleten adjuk a borjúnak.

A tehenet a farm rutinjához igazítva fejjük.

Az antitesteket refraktométerrel mérjük és a kolosztrumot osztályozzuk.

Egy töltő segítségével a jó minőségű kolosztrumot egy új kolosztrumzacskóba töltjük és fagyasztóba tesszük.

Fertőző betegségek

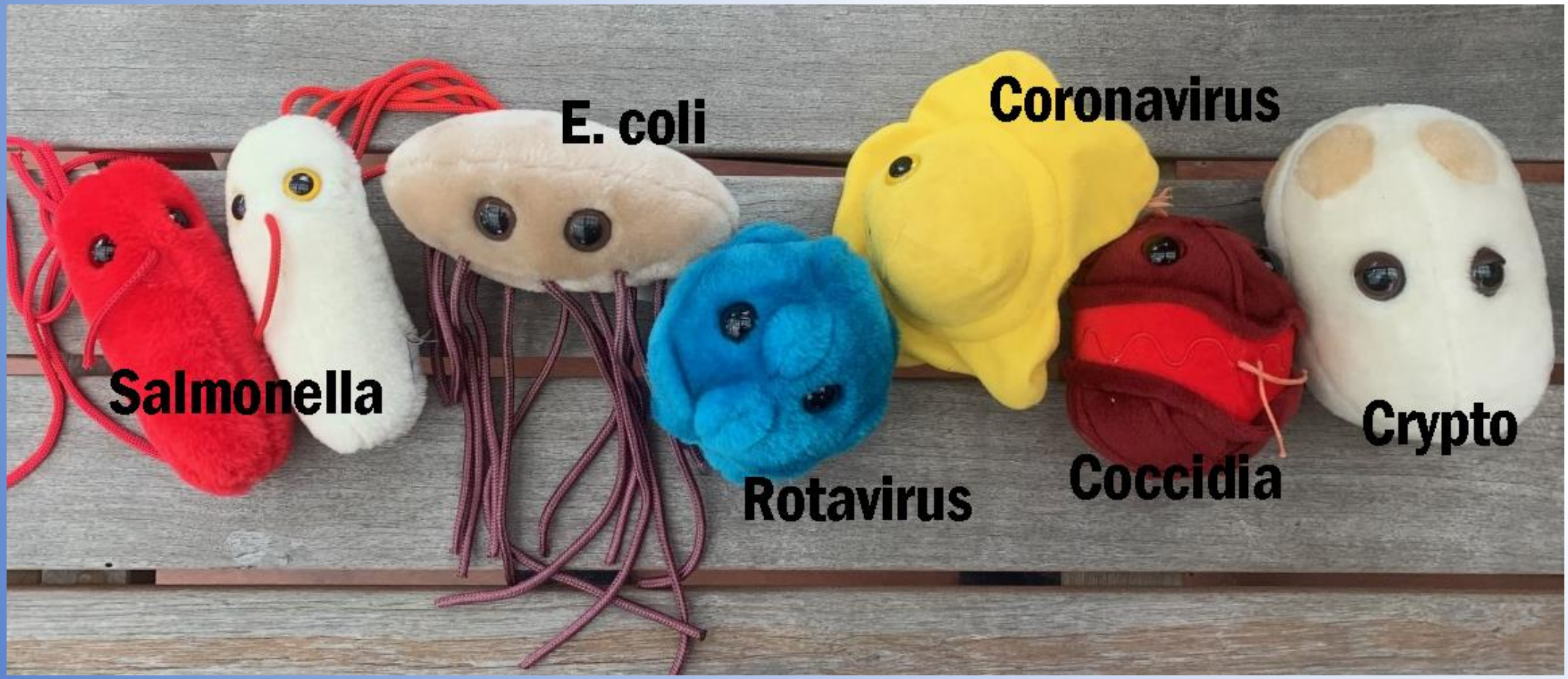

Fertőződési forrás

Diagnosztika

Kezelés-megelőzés

Klinikai tünetek

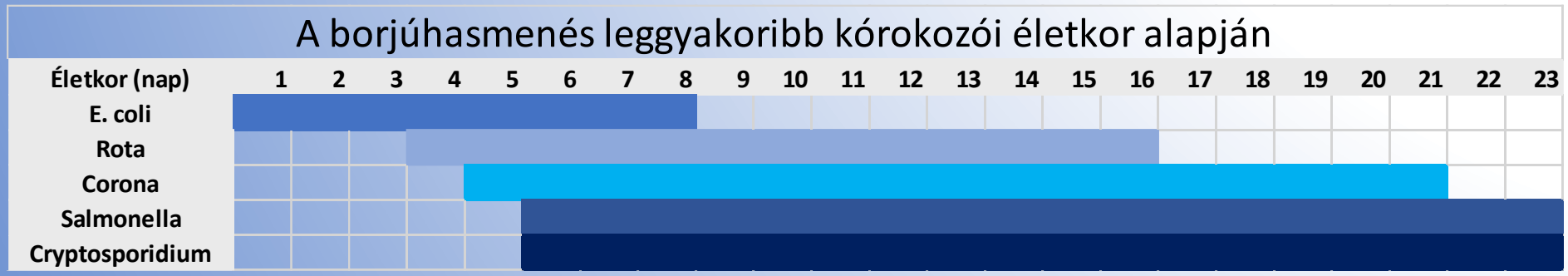

Hasmenést okozó kórokozók kimutatása

Gyorstesztek:

-Megbízhatóak, olcsóak, DE a szenzitivitás alacsony

PCR, parazitológia stb.

- Biztosabb diagnózis, ugyanakkor drágább, időigényesebb

Tenyésztés:

- Antibiotikum rezisztencia – a hasmenést okozó fertőző ágensek csak kis százaléka baktérium (pl. E.coli) .

Kokcidiózis

- Hasmenés nagyon gyakori okozója
- Nagymértékű gazdasági kártétel
  - csökkent takarmány értékesülés
  - elhullás, gyógyszerköltség emelkedése
  - csökkent súlygyarapodás
  - első ellés ideje eltolódhat

KÓROKOZÓ: Protozoa (fajspecifikus!)

Eimeria zuernii , E. bovis, E. alabamensis

- Legtöbb esetben **SZUBLINIKAI**

- **Kezelés- állományszintű!**

- **Mikor lesz klinikai tünet?**

Fogékony állat + sok oocyszta **+ stresszfaktor !**

- túlzsúfoltság
- időjárás
- takarmányváltás
- átcsoportosítás

Légzőszervi kórképek - BRDC

- 6 hónapos kortól kb. 2 éves korig az elhullás leggyakoribb oka
- A szarvasmarhák tüdőkapacitása méretükhöz képest meglehetősen kicsi …

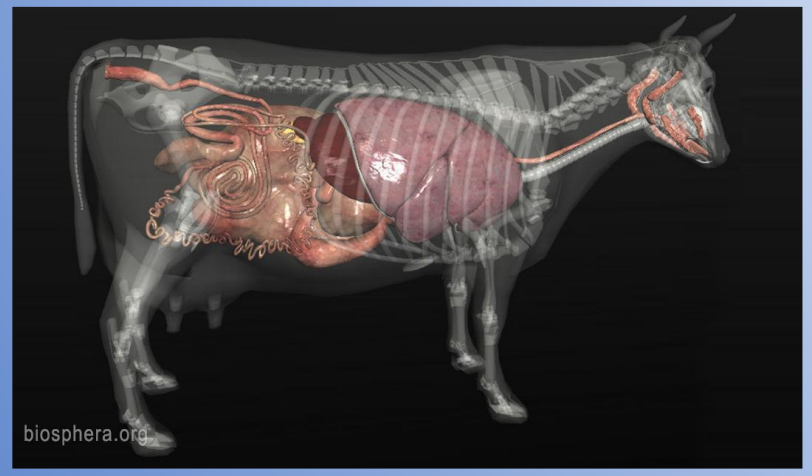

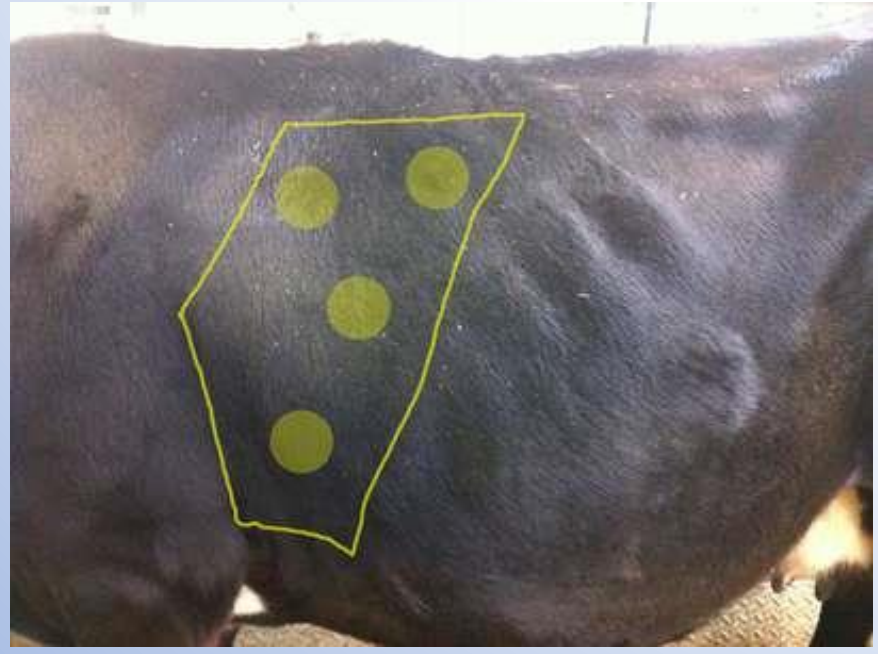

Kórokozók

Vírusok

- PI3
- BRSV
- BVDV
- Adenovirus
- IBR
- Rhinovirus
- Enterovírus

Baktériumok

- Pasteurella multocida
- Mannheimia haemolytica
- Mycoplasma bovis
- Histophilus somni

+ környezeti stressz faktorok !

Pontozási rendszerek, adatgyűjtés

- Miért fontos ?
- Állományszintű kórokozóprofil
- A kezelések hatékonyságának ellenőrzése….
- Antibiotikum rezisztencia….

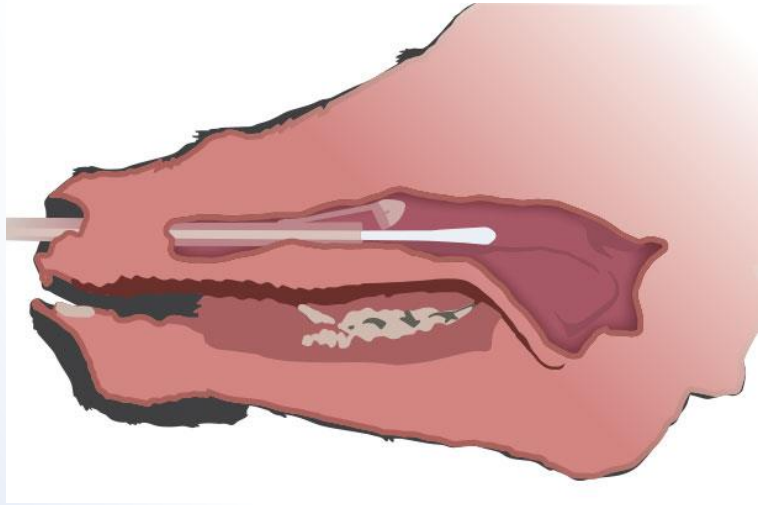

0	1	2	3
Hőmérséklet			
37.9-38.2	38.3-38.9	39-39.4	>39.4
Köhögés			
nincs	egy -egy köhögés	ismétlődő és néha spontán köhögés	ismétlődő spontán köhögés
Orrváladék			
normál	egyoldali kis mennyiségű savós váladék	kétoldali savós / mucinózus orrváladék	kétoldali mucopurulens váladék
Szem			
normál	kis mennyiségű váladék	közepes mennyiségű váladék	nagy mennyiségű váladék
Fül			
normál	fejrázás, kissé elálló fül	egyoldali enyhén lekonyuló fül	fejoldaltartás, kétoldali lógó fül

https://fyi.extension.wisc.edu/heifermgmt/files/2015/02/calf_health_scoring_chart.pdf

Klinikai tünet	Pontszám, ha egészséges	Tünetet mutató
Szemváladék	0	2
Orrváladék	0 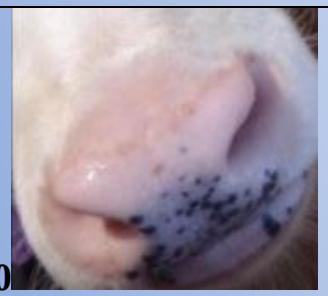	4
Fülállás / fejtartás	0	5
Köhögés	**0 nem köhög**	**2 spontán köhögés**
Levegővétel	**0 normál**	**2 egyenetlen vagy nehezített légvétel**
Hőmérséklet	**0 <39.2**	**2 > 39.2**

Amennyiben az összpontszám > 5 BRDC állhat a háttérben

(http://www.vmtrc.ucdavis.edu/laboratories/epilab/scoringsystem.pdf)

A BRDC következményei

- Megnő az idő előtti selejtezés esélye (már az első ellésig is)
- Csökkent súlygyarapodás
- Első ellés ideje későbbre tolódik (nő az üszők termékenyítési indexe)
- Nehéz ellés kockázata
- Korai selejtezés
- Rövidebb hasznos élettartam

BRSV ellenanyag szintek

PP érték vakcinázás előtt	PP érték- vakcinázás után 2 héttel	PP érték- 2. vakcinázás után
42,45	41,09	103,05
13,76	19,07	82,74
4,48	34,48	120,26
2,18	8,3	112,41
38,54	30,59	126
5,35	22,55	110
-6,88	14	97
-0,98	4,28	elhullott
44,76	96,82	96,51
3,06	23,85	108,43

VAKCINÁZÁS

Külső környezet - higiénia

- borjúketrecek fertőtlenítése – all in all out??
- vödrök, borjaknál használt eszközök tisztítása
- dolgozók személyi higiéniája

Hőstressz borjaknál

Termoneutrális zóna: itt képesek az állatok a testhőmérsékletüket plusz energiabefektetés nélkül fenntartani

20 / 26 fok felett …

Emelkedik a légzésszám, a szervezet vízigénye megnő – hasmenés nagyobb veszélyt jelent …

- Környezeti hőmérséklet – Borjúketrec belsejében lévő hőmérséklet

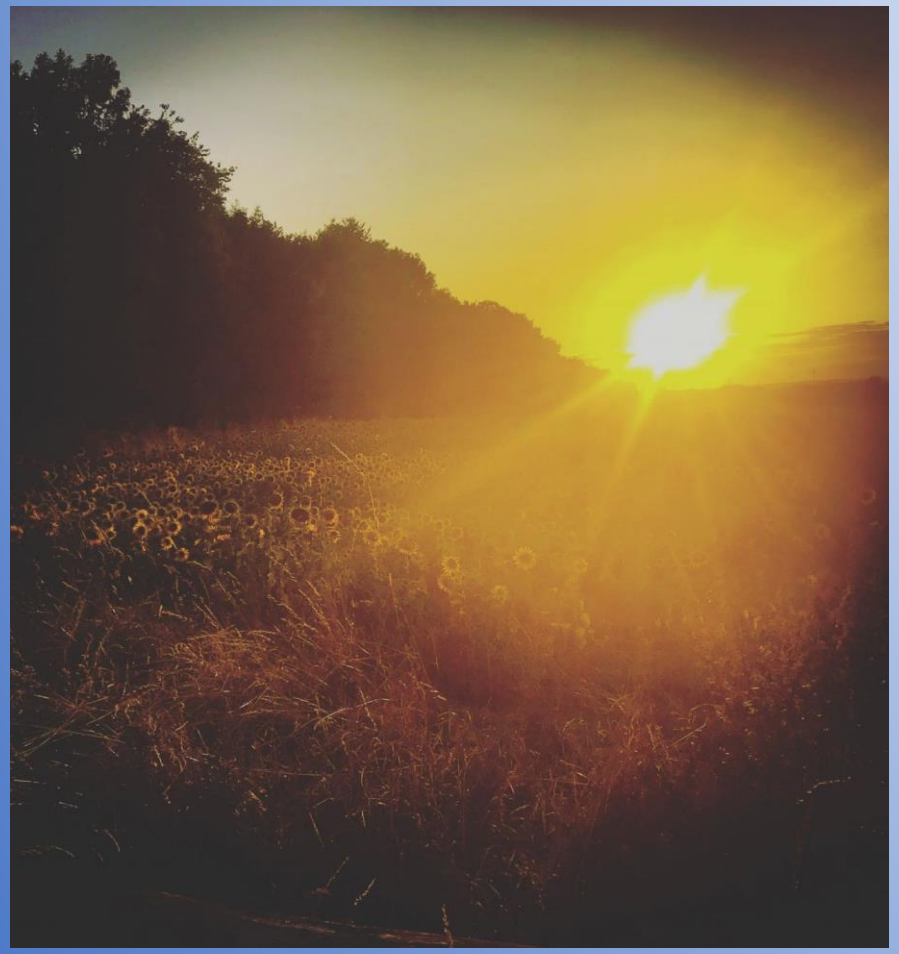

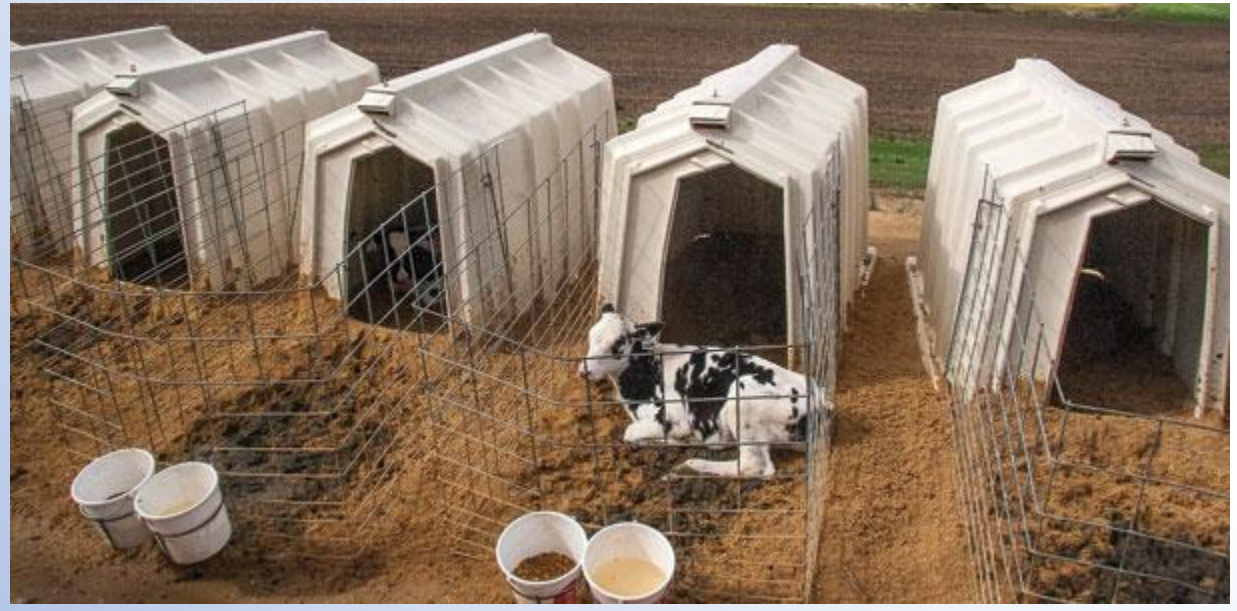

- Betonpadozat?
- Árnyékolás?
- Ivóvíz! – tisztaság?

Hideg

- Főleg nedves, párás időre érzékenyek …

Gyakran jelentkeznek **légzőszervi tünetek hirtelen lehűlést követő 24-72 órán belül.**

Okok:
A légző szervrendszer védekező mechanizmusainak gyengülése.

- A hideg csökkenti a **mucocilliaris rendszer és az alveolaris macrophagok** aktivitását.

- A hideg levegő hatására a hőtartás érdekében csökken a légzésszám, ezáltal romlik a tüdő átszellőzöttsége.

Megfelelő higiénia

Telepi kórokozóflóra ismerete

Időjárásnak megfelelő elhelyezés

Kolosztrumellátottság

Dolgozók megfelelő oktatása

Vakcinázási programok …
kórokozók eliminálása (ahol lehet)

Köszönöm a figyelmet !

Bognar.barbara@univet.hu

Szőllősy Gábor

Végzettségek:
- Okleveles agrármérnök (Gödöllő, 1980)
- Festménybecsüs (OKJ)
- Műtárgybecsüs (OKJ)

Kutatási területe:
- Szarvasmarha-tenyészés történet
- Lótenyésztés-, és lóhasználat-történet
- Néprajz - Pásztoreszközök
- XVI-XVII. századi török viselettörténet

Korábbi munkahelyek:
- ÁTK Állattenyésztési Kutatóintézet, Lótenyésztési Csoport, tudományos segédmunkatárs
- Magyar Mezőgazdasági Múzeum, muzeológus

Jelenleg:
A Magyar Mezőgazdasági Múzeum nyugalmazott muzeológusa

KÉT KÍSÉRLET A MAGYAR SZÜRKE SZARVASMARHA MEGMENTÉSÉRE

dr. Szőllősy Gábor
ny. múzeumi főtanácsos
Magyar Mezőgazdasági Múzeum

A honfoglaló magyarok szarvasmarháit legtöbben a magyar szürke fajta XIX – XX. századi változatához hasonlónak képzelik el.

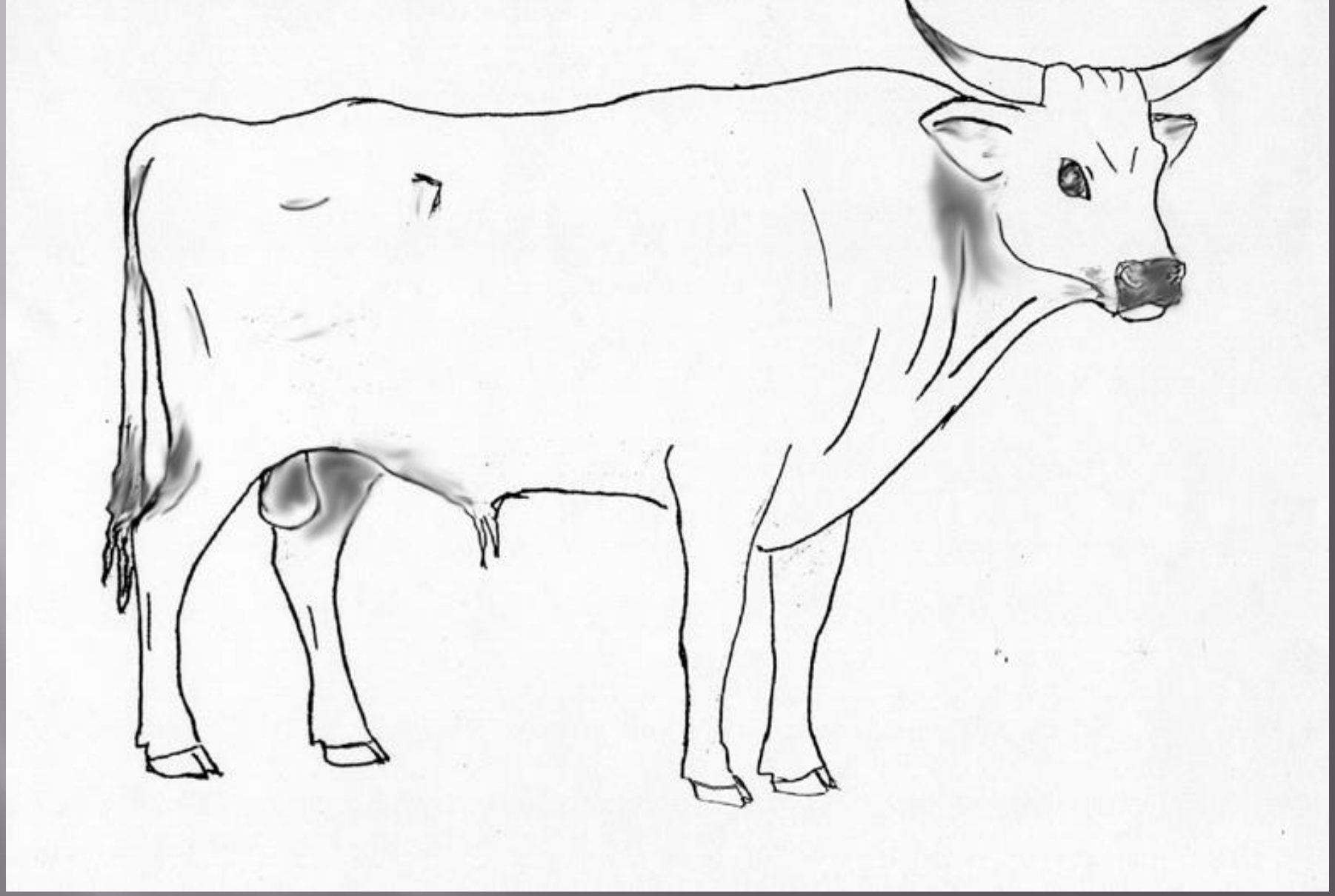

A közhiedelemmel ellentétben a honfoglalás kori magyar szarvasmarha külső megjelenése lényegesen különbözött a mai magyar szürke szarvasmarhától.

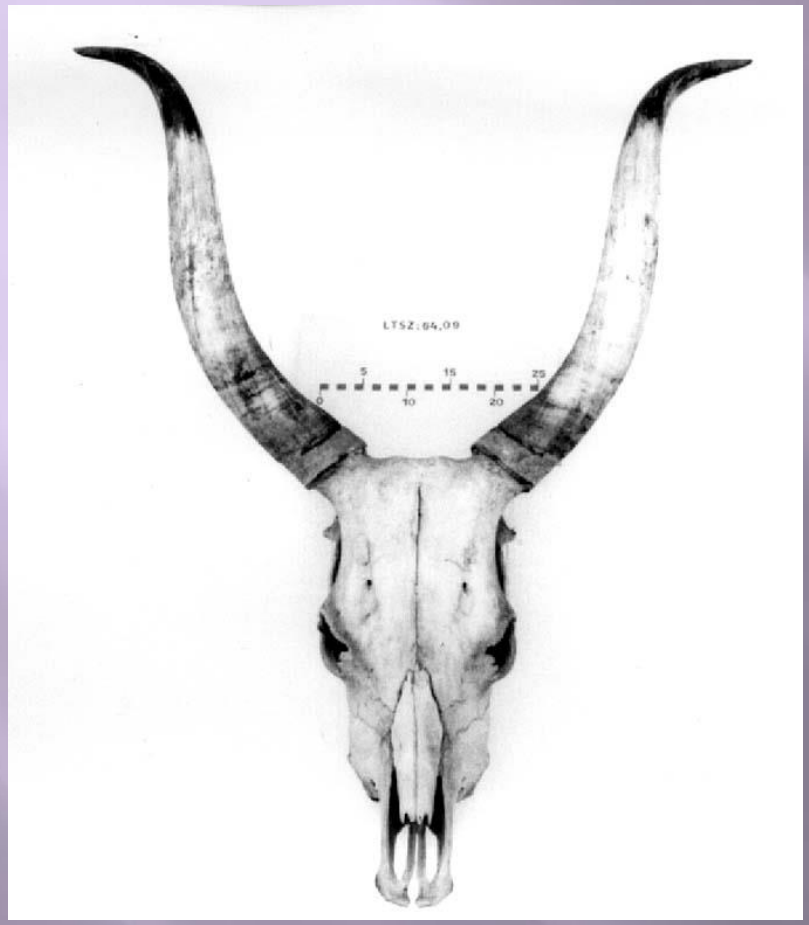

A mai magyar szürke szarvasmarha típusjegyeit mutató régészeti csontleletek csak a XIV - XV. századtól ismeretesek.

Ez nem jelenti azt, hogy innen kezdődne a fajta története,

de a gazdasági környezet változásaihoz már a szervezett tenyésztői munka kezdete előtt folyamatosan alkalmazkodott.

A fajta előnyös tulajdonságainak kialakulásához nagyban hozzájárul, hogy a XVI-XVII. században a vágómarhát legelőn hizlalták és lábon hajtották a „célállomásig”.

Az 1700-as évek elejétől az osztrák vámpolitika lehetetlenné tette a vágómarha-kereskedelmet, így a magyar szürke fajta fejlődése is új irányt vett: igásmarhává alakult át.

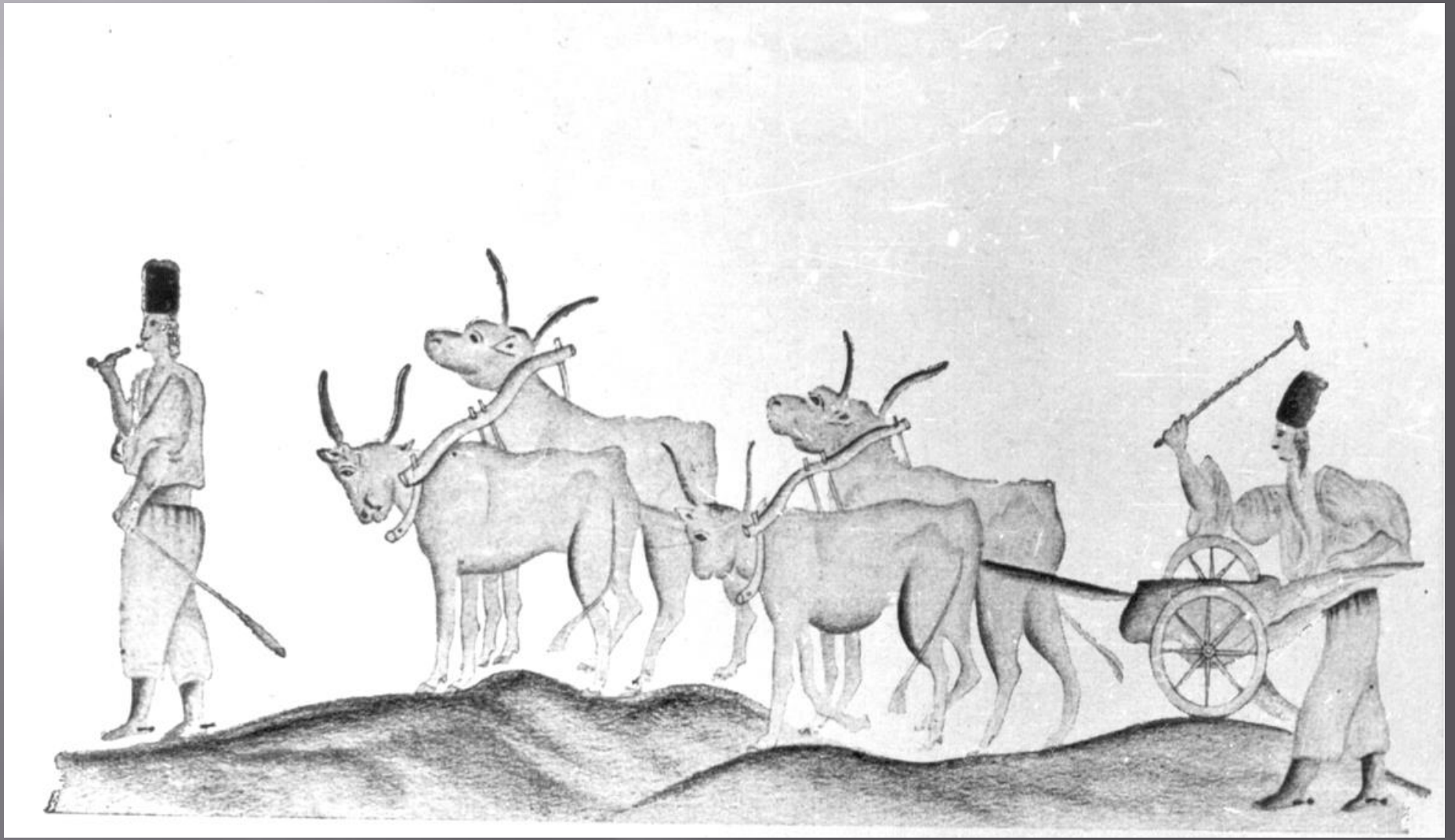

A XIX. század második feléig általános volt
a nyomásos gazdálkodás, a külterjes gabonatermesztés.
Itt a szarvasmarha-tenyésztés két fő célt szolgált:
az igásökör-nevelést és a gabona melléktermékek
hasznosítását.

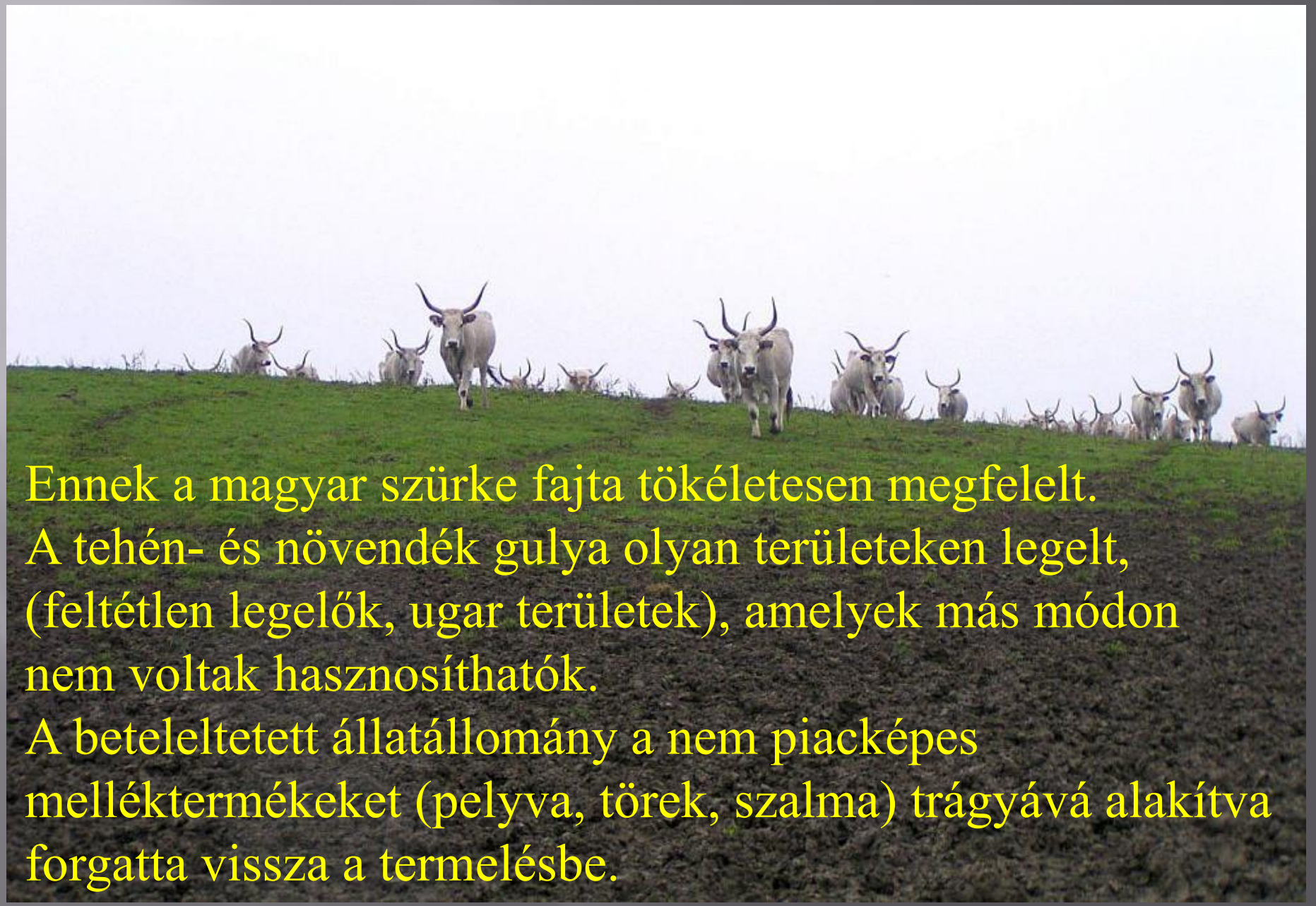

Ennek a magyar szürke fajta tökéletesen megfelelt.
A tehén- és növendék gulya olyan területeken legelt, (feltétlen legelők, ugar területek), amelyek más módon nem voltak hasznosíthatók.
A beteleltetett állatállomány a nem piacképes melléktermékeket (pelyva, török, szalma) trágyává alakítva forgatta vissza a termelésbe.

Nincs hűtőgép, pasztőrözés ➔a tejet nem lehet tartósítani. Nincs vasúthálózat ➔ a tejtermékeket nem lehet nagy távolságra szállítani.

➔ A magyar szürke fajtában nem törekedtek a tejtermelés fokozására

A kiváló igás magyar szürke ökrök iránt csak lassan csökkent a kereslet. A közgazdasági környezet nem kényszerítette ki idejében a tej- és hústermelő képesség fejlesztését.

A XX. század elejére a fajta kiszolgáltatott helyzetbe került. Az igásökör iránti igény csökkenése a fajta kihalásával fenyegetett. Egy-egy válság (pl. az 1929-33. évi) a traktortól az igásökörhöz való visszatéréssel lassította a hanyatlást, de a folyamat nem fordult vissza. A magyar szürke fajta megmentése érdekében szervezett cselekvésre volt szükség.

E próbálkozások közül az 1945 előtti két legfontosabbat szeretném ismertetni.

ERDÉLYI JELLEGŰ MAGYARFAJTA SZARVASMARHÁT TENYÉSZTŐK EGYESÜLETE KOLOZSVÁR, 1911-1914

*

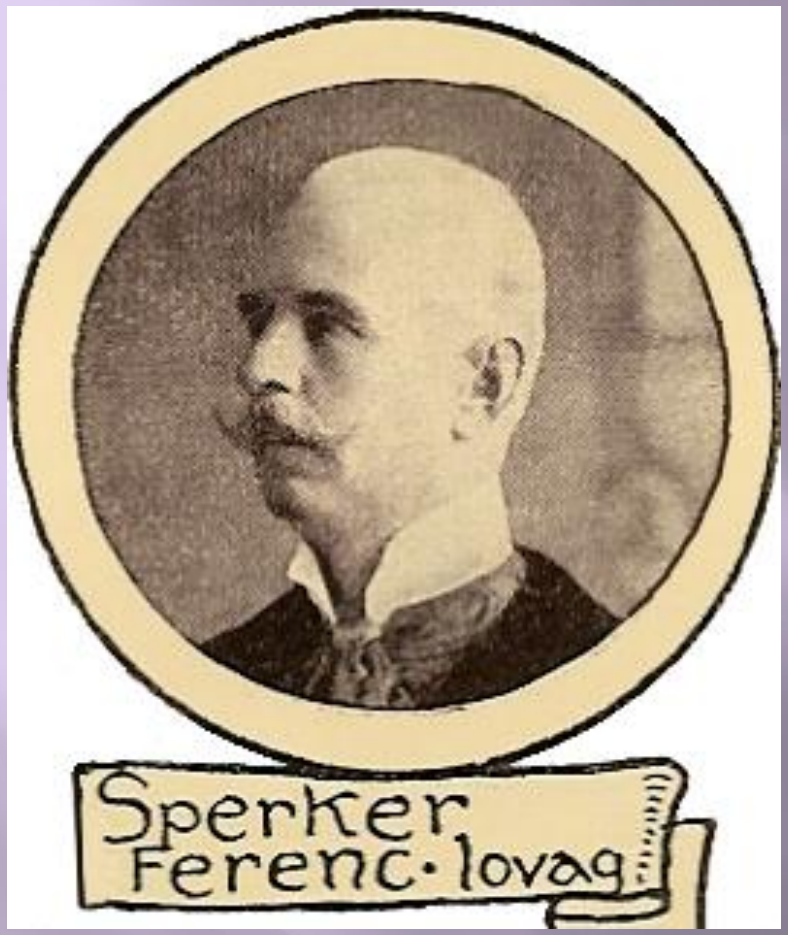

SPERKER Ferenc és SZÁSZ Ferenc,
az egyesület két vezetője

Az egyesület céljai

- A fajtában rejlő potenciális termelőképességek felszínre hozása.
- Egy minden irányba alakítható hármas hasznosítású típus létrehozása.
- A kiváló igás tulajdonságok változatlan megőrzése.
- A szervezet elfinomodásának meggátlása.

Megfelelő takarmányozás (mennyiség és minőség)

- Növendékek egy évvel korábban váltak tenyészéretté
- A tinókat egy évvel korábban lehetett járomba szoktatni

A tejtermelésben a fajtáról addig elképzelhetetlen eredményeket értek el.

Pl. Jósika báró tehenészetében 2500 liter volt az átlagos laktációs termelés.

Kidolgozták a „javított magyar-erdélyi szarvasmarha” fajtastandardjét és megkezdték a tenyészállatok törzskönyvi ellenőrzését.

Az egyesület célja volt a bevált új módszerek terjesztése, de a "javított erdélyi-magyar marha" mégis
néhány zseniális tenyésztő egyéni csúcs-teljesítménye maradt.
Tenyészállataik sok és jelentős elismerést arattak a századelő kiállításain, de módszereik nem tudtak elterjedni.
Ebben jelentős része volt az első világháború kitörésének, hiszen így az egyesület csak három évig működhetett.
Másrészt viszont az egyesület alapítói a saját felkészültségükhöz mérték a célokat és módszereket, ami nagy hozzáértést, tenyésztési fegyelmet, következetességet és a fajta iránti fanatikus elkötelezettséget kívánt meg.
Ez pedig nem volt (és ma sincs) meg minden átlagos gazdában.

1918 és 1933 közt két nagy változás volt a magyar szürke igásökrök iránti kereslet alakulásában, ami felhívta a szakemberek figyelmét a fajta kiszolgáltatott helyzetére és megőrzésének fontosságára.

Erdély elvesztése miatt csökkent az igásökör kínálat, viszont nőtt a kereslet.
A pengő kibocsátása, a gazdaság stabilizálódása után a traktor kezdte visszaszorítani az ökör használatát, de ez is csak az 1929-33-as gazdasági válságig tartott.
Mivel a traktornak szinte minden költsége készpénzben jelentkezett, a kisebb gazdaságok visszatértek az igásökörhöz, ahol az "üzemanyagot" természetben tudták biztosítani.
Ez a rövid idő alatt lejátszódó két nagy változás hívta fel a figyelmet a magyar szürke fajta megőrzésének fontosságára.

Átrendeződés az ökörnevelésben

- A nagybirtokok elestek az olcsó legelőktől, ➔ a tinónevelés költségérzékeny lett.
- A kisgazdaságokban a tehén igázása és fejése a költségeket csökkentette.
- A „kézben” nevelt tinók egy évvel korábban befoghatók. ➔A kisgazda igásökör olcsóbb.
- A kizárólag igázásra használt állatokat csak a 300 holdnál (177 ha) nagyobb birtokon lehet kihasználni. ➔ A nagybirtokos nem maga neveli az igásökröket, hanem kisgazdaságoktól vásárolja.

PIACSEK András,
aki a magyar
szürke fajta
számára
életbevágóan
fontos összefüggést
ismert fel
az 1930-as években

A fenti munkamegosztás azonban csak ott lehetett tartós, ahol a kisgazdaságok csak házi szükségletre termeltek tejet. Ha a tejet eladásra termelik, akkor az igázott és fejt magyar szürke tehén a hármas hasznosítású nyugati fajták konkurenciájával kerül szembe.
Minél fontosabb értékmérő tulajdonság a tejtermelés, a magyar szürke annál kevésbé állja ezt a versenyt.
Így paradox módon a magyar szürke fajtában a tejtermelés növelését célzó munka a fajta megmentése helyett a tarka marha felé irányítja a kisgazdákat.

PIACSEK András ezt felismerve javasolta a hagyományos gulyabeli tartáshoz való visszatérést.

A klasszikus heverőgulyabeli tehéntartáshoz való visszatérés volt az a pont a fajta történetében, amikor a reálisan gondolkodó tenyésztők kénytelenek voltak belátni, hogy a fajta “tenyésztési kereteit csupán a belföldi ökörányag-szükségletnek kielégíthetése szabja meg”.

Indult ugyan még néhány tejtermelési kísérlet a magyar szürke fajtával, de ezek nem befolyásolták sorsának alakulását.

Az 1930-as években „népies törzstenyészetek”, („ötvenes gulyák”) jöttek létre.
Egy-egy gulyába ötven tehén és egy bika tartozott.

Az ötvenes gulyák rendszere - bár a fajta megőrzését, sőt javítását szolgálta - visszavezetett a heverő gulya gazdaságossági problémáihoz.
A tinónevelést nemcsak a fejés és a tehén igázása révén elérhető nyereség elmaradása drágította, hanem a legelőbérlet és a pásztorbér is. Így azok a kisgazdák, akik ötvenes gulyába járatták a teheneiket,
rá is voltak utalva a Földmívelésügyi Minisztérium által 1935 és 1942 között a törzskönyvezett tehenek után folyósított tenyésztési segélyre.
(1942 után csak az elit tehenek után járt segély).

A magyar szürke fajtával kapcsolatos tenyésztés-szervezési és törzskönyvezési feladatokat az 1931-ben alakult Magyarmarha Tenyésztők Országos Egyesülete látta el, és szervezte az ötvenes gulyák felállítását.

A törzskönyvezett magyar szürke tehenek létszáma 1935-1940

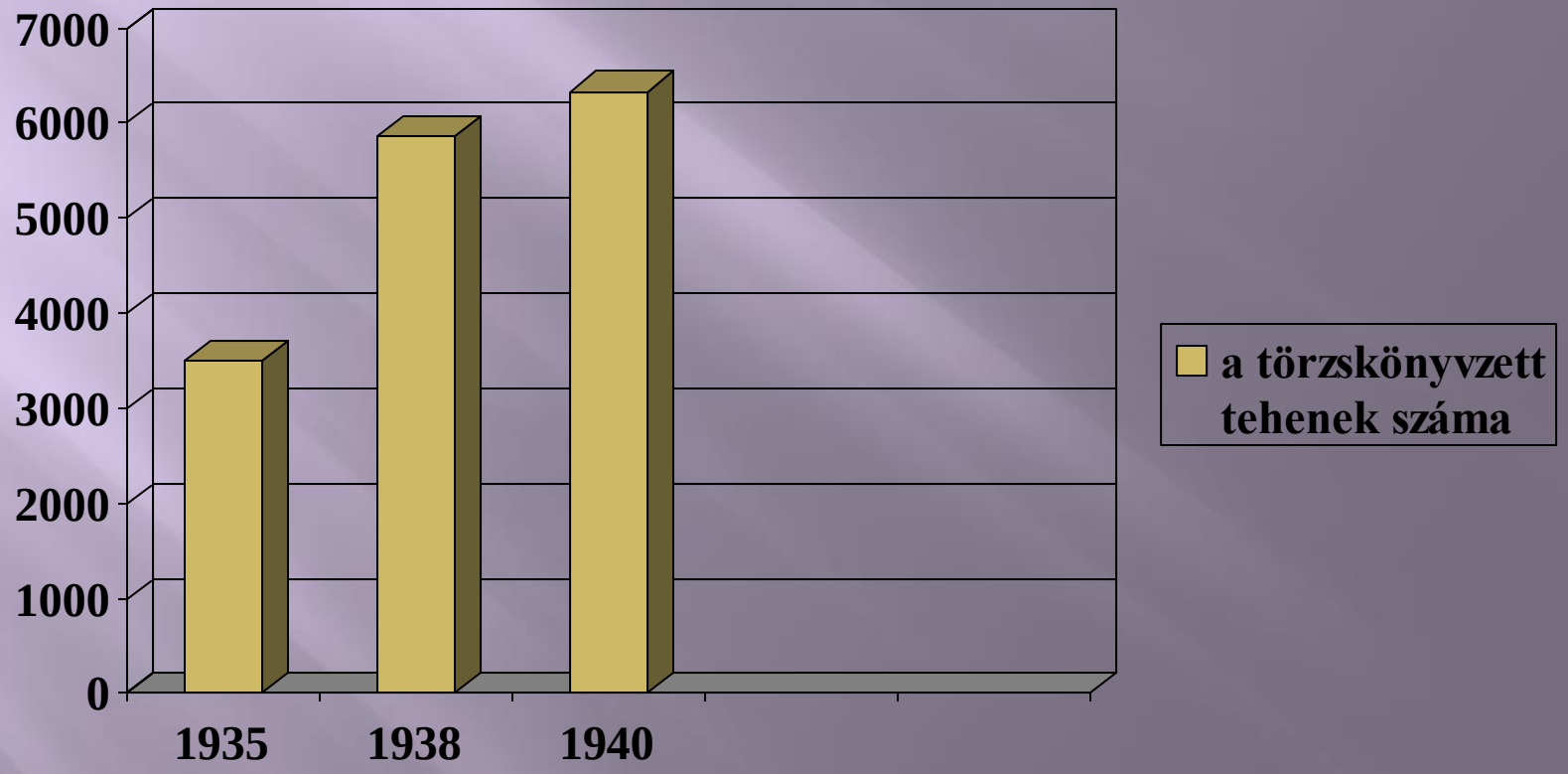

Az ötvenes gulyák száma 1934-1942

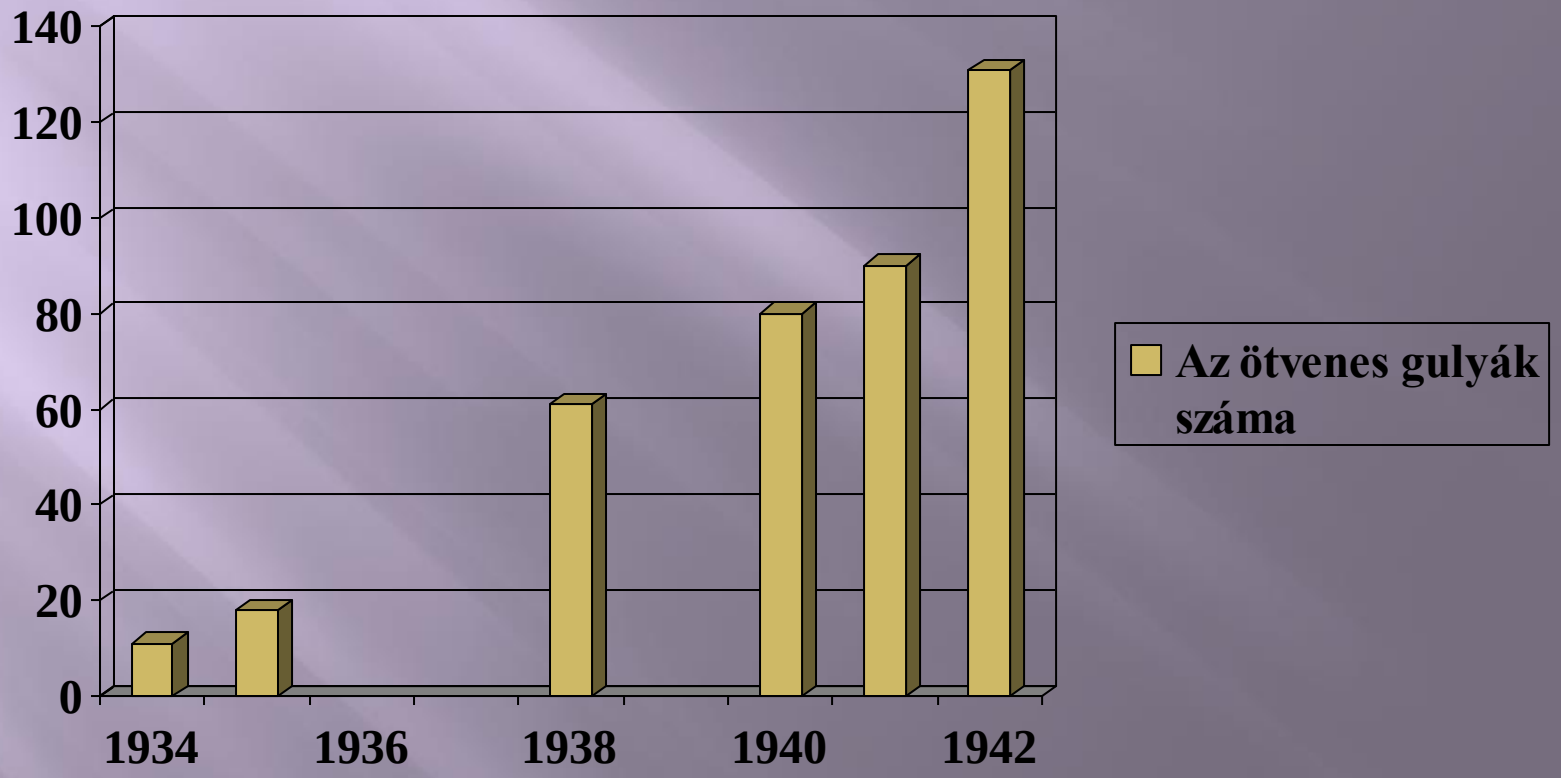

Az ötvenes gulyákkal kapcsolatos adatok

Kiss János hortobágyi gulyástól származnak.

Az ötvenes gulyákba csak törzskönyvezett, szép, hibátlan küllemű tehenek kerülhettek.
A Hortobágyon a cifragulyából válogatták ki az arra alkalmas egyedeket. 1938-ban a cifragulya fel is oszlott és 4 ötvenes gulya maradt belőle Macskatelken.
Az ötvenes gulyák teheneit szarvsütéssel jelölték meg. Az elit törzstehenek a szarvszám elé egy "E" betűt kaptak. A borjak fülébe a gulyások beletetoválták az anyja szarvszámát. A tetoválásról nyilvántartást kellett vezetniük, amely tartalmazta a borjú apját is.

Az ötvenes beosztás kizárólag a borjak származásának ellenőrizhetőségét szolgálta.

A bikák (60 db) Debrecen város bikái voltak. A fedeztetési idényen kívül Várostanyán jártak, bikagulyában

A Hortobágyon 1944-ig voltak ötvenes gulyák.

A két fajtamegőrző szervezet tevékenységének összehasonlítása

EJMfSZTE

- cél: A fajta hármas hasznosításúvá alakítása, és a kiváló igás tulajdonságok megőrzése

- Jelentős eredmények a tejtermelésben
- A hústermelést nem fejlesztették
- Törzskönyvezés, új fajtastandard
- A tartás, takarmányozás modernizálása

MmTOE

- cél: (elvben) a fajta hármas hasznosításúvá alakítása, (gyakorlatban) a kiváló igás tulajdonságok megőrzése.

- A tejtermelés szerepe alárendelt
- A hústermelést nem fejlesztették
- 50-es gulyák: származás ellenőrzés, törzskönyvezés
- Visszatérés a gulyabeli tartáshoz

A magyar szürke fajta aránya az ország szarvasmarha állományában 1870-1967

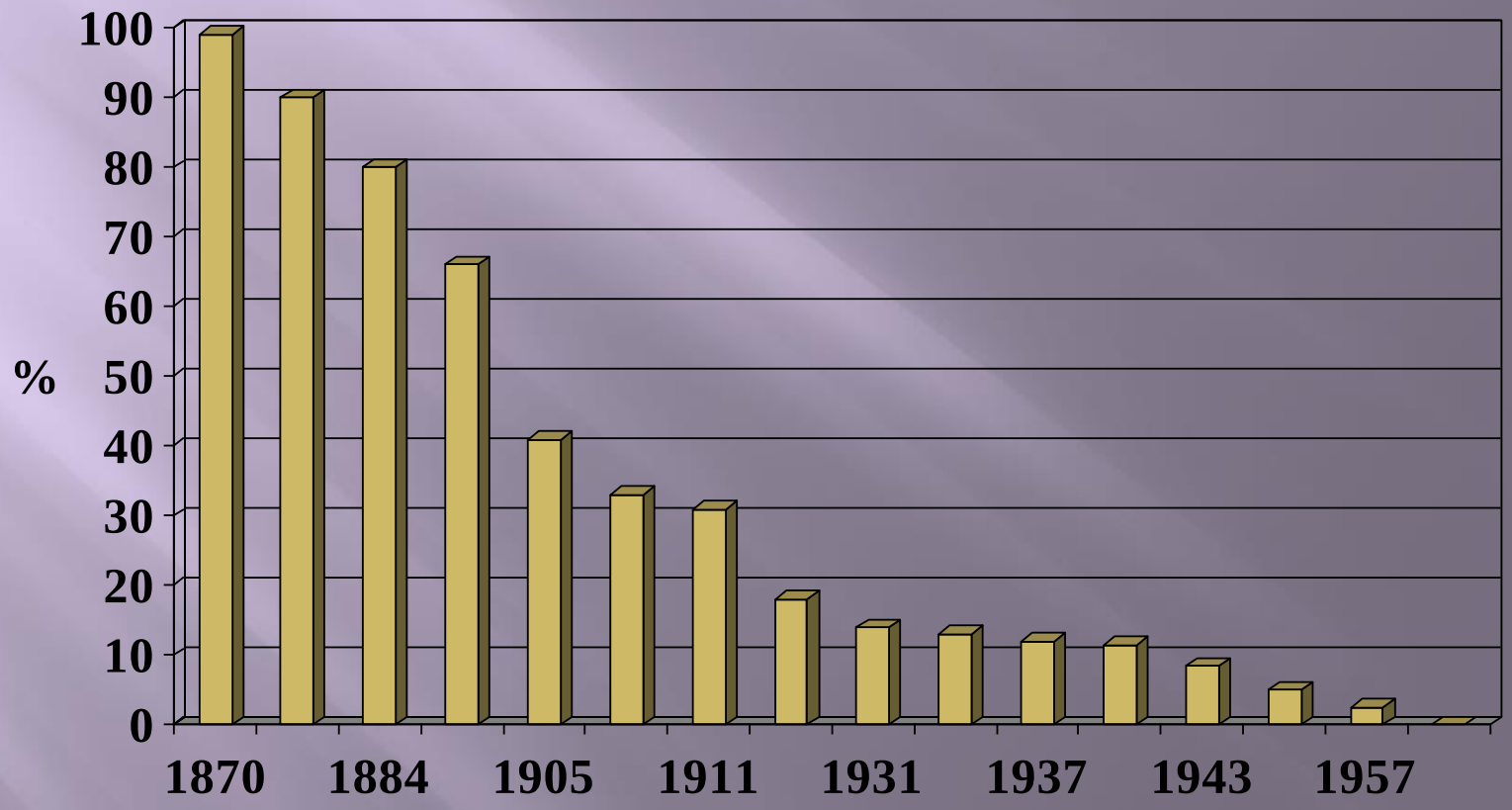

A 1945 után,
a mezőgazdaság
"szocialista átalakítása"
következtében
az igásökör használata
néhány év alatt szinte
teljesen megszűnt,
így a magyar szürkemarha
végleg elveszítette
létalapját.

Az 50-es években a kosztromai fajtával végzett keresztezési és tejtermelési kísérlet után az 1960-as évek elején a magyar szürke tenyésztés mélypontra zuhant.

1. Avar nevű keresztezett tehén.
Anyja magyar szürke, apja kosztromai (orosz) fajta.

Túlzás nélkül állítható,
hogy csak néhány
elkötelezett, elszánt
szakember éleslátásán
és áldozatkészségén múlott,
hogy nem pusztult ki
teljesen és végérvényesen
a magyar szürke
szarvasmarha.

Az 1970-es évek óta
állami támogatással
és hosszú évek
szívós munkájával
sikerült e végveszélybe
jutott fajtát megmenteni.

A magyar szürke fajta tehénlétszámának alakulása 1970-1993

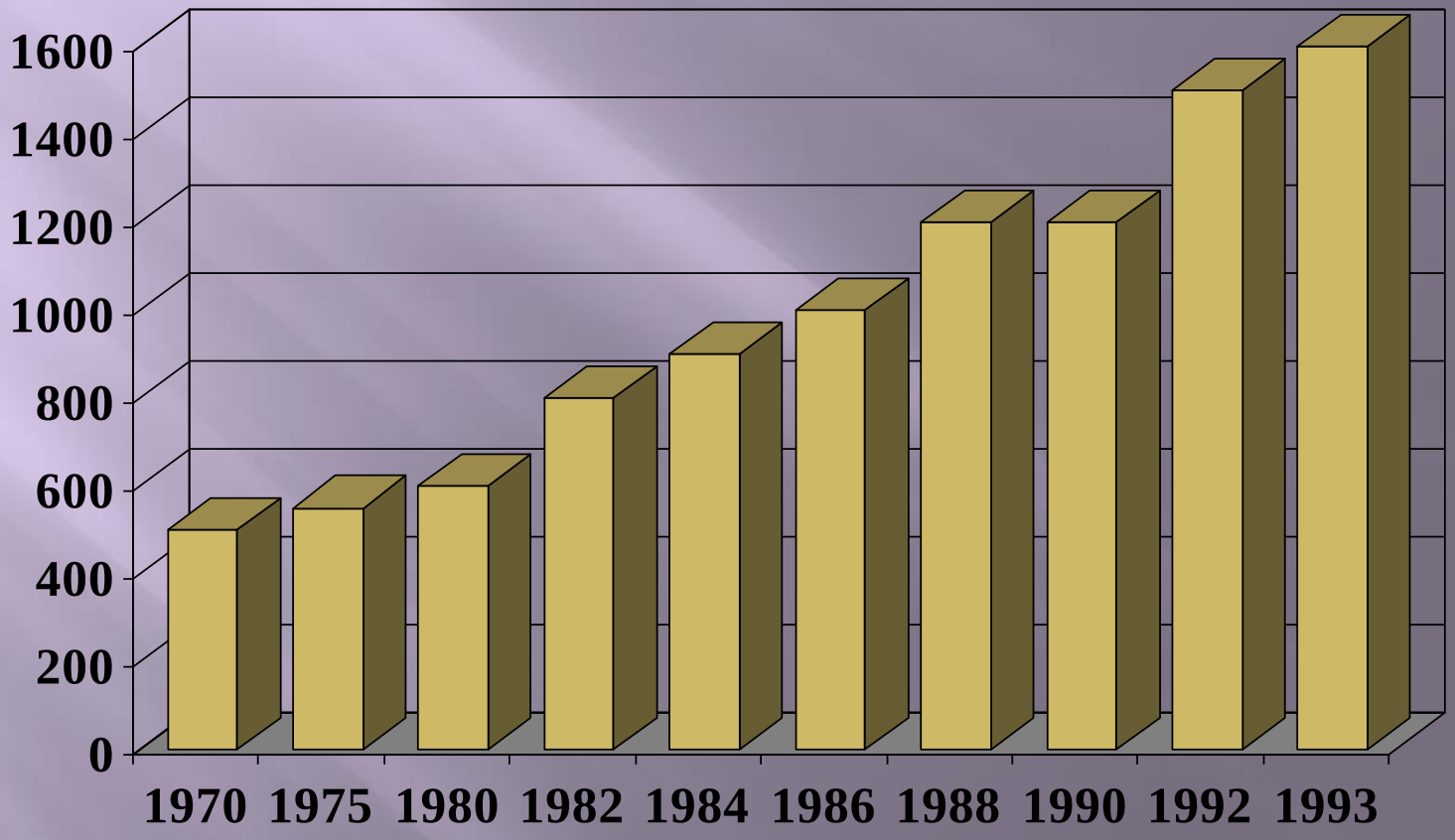

A magyar szürke fajta tehénlétszáma 2019

Összlétszám
(Törzskönyvezett és árutermelő)
13450 db.

Mára sikerült a fajta kipusztulásának veszélyét elhárítani.
A magyar szürke szarvasmarha fennmaradása biztosítottnak tűnik.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!